

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

İZENERJİ İNSAN KAYNAKLARI TEMİZLİK BAKIM ONARIM ENERJİ GÜVENLİK HİZMETLERİ İLAÇLAMA VE TURİZM SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	4
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	5
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	5
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	5
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	7
7. DENETİM BULGULARI	8
8. EKLER	130

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Yapısı	2
Tablo 2: Şirketin İştirakleri	2
Tablo 3: Son 3 Yılda İşe Alınan Personel Sayısı	99
Tablo 4: Son 3 Yılda Şirkette Çalışan Ortalama Personel Sayısı	100
Tablo 5: 31.12.2023 Tarihi İtibariyle Yapılan Harcamaların Detayı	117
Tablo 6: 31.12.2024 Tarihi İtibariyle Yapılan Harcamaların Detayı	117

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirket
BOBİ FRS	Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı
ESHOT	İzmir Büyükşehir Belediyesi Elektrik Su Havagazı Otobüs ve Trolleybüs Gen. Müd.
İBB	İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı
İZBETON	İzbeton İzmir Büyükşehir Belediyesi Beton ve Asfalt Enerji Üretim ve Dağıtım Tesisleri Su Kanalizasyon Tic. ve San. AŞ
İZDENİZ	İzmir Deniz İşletmeciliği Nakliye ve Turizm Ticaret AŞ
İZDOĞA	İzmir Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruması. İyileştirilmesi, Müşavirlik ve Proje Hizmetleri Ticaret ve Sanayi AŞ
İZELMAN	İzelman Genel Hizmet Otopark, Özel Eğitim, İtfaiye ve Sağlık Hizmetleri Ticaret AŞ
İZENERJİ	İzenerji İnsan Kaynakları Temizlik Bakım Onarım Enerji Güvenlik Hiz. İlaçlama ve Turz. San. ve Tic. AŞ
İZETAŞ	İzetaş İzmir Elektrik Tedarik AŞ
İZFAŞ	İzmir Fuarcılık Hizmetleri Kültür ve Sanat İşleri Ticaret AŞ
İZGÜNEŞ	İzgüneş Enerji Sanayi ve Ticaret AŞ
İZSU	İzmir Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
İZTARIM	İztarım Eğitim Kurumları Danışmanlık Tarımsal Üretim Gıda Marketçilik AŞ
TETUSA	Tetusa Özel Sağlık Hizmetleri Termal Turizm Sanayi ve Ticaret AŞ
TÜFE	Tüketici Fiyat Endeksi
ÜFE	Üretici Fiyat Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Dava Aşamasındaki Şüpheli Ticari Alacaklar İçin Karşılık Ayrılmaması
2. Tecil Edilmiş SGK Borcu Nedeniyle Tahakkuk Eden Vade Farkı Tutarının Tahakkuk Kaydının Yapılmaması

B. Diğer Bulgular

1. Toplu İş Sözleşmesinde Sayılmayan Unvanlara İş Riski Primi Ödenmesi
2. Şirket Personeli Tarafından Alınan Geçici İşgöremezlik Raporlarına İlişkin Gerekli İşlemlerin Yapılmaması
3. İşçilerin Yıllık Fazla Çalışma Saati Sınırının Aşılması
4. Şirket ile Sendika Arasında İmzalanan Toplu İş Sözleşmelerine Mevzuatında Belirtilen Konular Dışında Hükümler Konulması
5. Yönetici Olarak İşe Başlatılan Kişinin İstihdamında Hatalı Uygulamaların Bulunması
6. Araçların Şirket İşleri Dışında Kullanılması
7. Alınmayan Danışmanlık Hizmet Ücretinin Ödenmesi
8. Bir Personelin Şirkette İstihdam Edilememesine Rağmen Ücret ve Diğer Giderlerinin Şirket Tarafından Ödenmesi
9. Ölçüt Belirlenmeksizin Bazı Personele Yönetim Kurulu Kararıyla Ek Ödeme Yapılması
10. Gerekli Tedbirlerin Alınmaması Nedeniyle Ticari Sır ve Kişisel Verilerin Siber Saldırıya Uğraması ve Sonrasında Yapılması Gereken Bildirimlerin Yapılmaması
11. Kamu İhale Kanun'a Göre İstisna Kapsamında Yapılacak Alımlar İçin Usul ve Esasların Belirlenmemesi
12. Müteahhitin Şirket ile İmzaladığı Protokol ve Satış Sözleşmesi Hükümlerine Uymaması
13. Şirketin Başka Kurumların Görev ve Yetki Alanında Yer Alan Hususlarla İlgili Harcama Yapması

14. Şirketin Finansal Sıkıntı Yaşaması ve Reklam İhtiyacı Olmamasına Rağmen Tanıtım ve Haber Anlaşması Yapılması
15. Yönetim Kurulu Tarafından Şirketin Yönetilmesinde İhtiyaç Duyulan Yönergelerin Çıkarılmaması
16. Şirket Genel Müdürlüğünde İstihdam Edilen Personelin Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırmasının Yapılmaması
17. Şirket Faaliyetleri ile İlgisi Olmayan Giderlerin Yapılması
18. İzmir Büyükşehir Belediyesine Bedelsiz Olarak Gayrimenkul Tahsisi Yapılması
19. Konaklama Tutarına Üst Sınır Belirlenmemesi
20. Kamu İhale Kanunu Kapsamında Yapılması Gereken Alımların Bu Kanun Hükümleri Çerçevesinde Gerçekleştirilmemesi
21. Temsil Ağırhlama Harcamalarının Amacı, Niteliği ve Miktarlarının Belirsiz Olması
22. Yurt İçi Seyahatlerde Yönerge Hükümlerine Uyulmaması
23. Şirketin Hizmet Birimi ve Depo Olarak Kullanmak Üzere Kiraladığı Taşınmazların Kira Artışının Hatalı Belirlenmesi
24. Vergi ve Sosyal Güvenlik Kurumu Borçlarının Vadesinde Ödenmemesi Sebebiyle Gecikme Cezası Ödenmesi
25. Yönetim Kuruluna Verilen Murahhas Üyelik Ücretinin Yönetim Kurulu Kararıyla Belirlenmesi
26. Toplu İş Sözleşmesi Hükümlerine Aykırı Olarak Kapsam Dışı Personel Belirlenmesi
27. Şirketin Avukatlık Hizmet Temininde Ölçütün Olmaması ile Hizmet Alımının Kamu İhale Kanunu Kapsamı Dışında Gerçekleştirilmesi
28. Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yürürlüğe Konulan İştirakler Koordinasyon Kurulu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge ile Yönergeye Göre Oluşturulan Kurulun Düzenlemelere Uygun Olmaması

29. Şirketin Vadesi Geçmiş Alacaklarına Vade Farkı Uygulanmaması ve Alacakların Tahsilat Süreçlerinin Başlatılmaması
30. Belediye Şirketleri Arasında İşçi Geçişleri Yapılmasının Hukuki Dayanağının Bulunmaması
31. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
32. Şirket İçin Zorunlu Olmamasına Karşın Tam Tasdik Raporlaması Kapsamında Yeminli Mali Müşavirlik Hizmeti Alınması ile Yeminli Mali Müşavirlik Hizmetinin Doğrudan Sözleşme ile Alınması
33. Toplu İş Sözleşmesinde Liyakat İlkesi ile Bağdaşmayacak Hükümlere Yer Verilmesi
34. Şirkette Kapsam Dışı Statüde Çalışan Personele Yönetim Kurulu Kararına Aykırı Olarak Farklı Oranlarda Zam Yapılması
35. Personel Alım Süreçlerinde Hatalı Uygulamalar Yapılması
36. Büyükşehir Belediyesinin Doğrudan veya Dolaylı Olarak Çoğunluk Hissesine Sahip Olduğu Şirketin Yönetim Kurulu Kararları ile Başka Şirketler Kurulması
37. Görevlendirilmeyen Alanlarda Şirket İçerisinde Birimler Kurularak Harcamalar Yapılması ve Yurtdışında Toplantılara Katılınması
38. Bağımsız Denetim Hizmetinin Doğrudan Alınması
39. Şirketin Hukuk Biriminde Görevli Yeterli Sayıda Avukatı Bulunmasına Rağmen Hukuki Danışmanlık Hizmeti Alınması
40. Hurdaya Ayrılan Taşınırın Hatalı Muhasebeleştirilmesi
41. Şirketin Başka Bir Belediye Şirketine Borç Vermesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

İzenerji İnsan Kaynakları Temizlik Bakım Onarım Enerji Güvenlik Hizmetleri İlaçlama ve Turizm Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi (İZENERJİ AŞ), İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından, 1580 sayılı Belediye Kanunu (mülga), 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun (mülga) ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu (mülga) hükümlerine göre 24.03.1992 yılında kurulmuş olup 24.04.1992 tarihinde ticaret siciline tescil edilmiştir.

İZENERJİ AŞ'nin faaliyet alanı, şirket ana sözleşmesinde gösterilmiş olup Şirket ana faaliyeti, Büyükşehir Belediyesi ile bağlı kuruluşları ve şirketlerine 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleri kapsamında personel temin hizmeti sağlamaktır. Ayrıca yeşil enerji diye adlandırılan yenilenebilir enerji üretimi, su kaynakları alanında faaliyet göstermektedir.

Şirket, kamu ve özel hukukuna tabi olarak kurulmuş olup faaliyetlerini ise temel olarak Türk Ticaret Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Borçlar Kanunu'na tabi olarak gerçekleştirmektedir. Ayrıca Şirket gerçekleştireceği ihaleli işlemlerde Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabidir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda kurulmuş anonim bir şirkettir. Dolayısıyla, yönetim kurulu tarafından temsil ve idare olunur. Yönetim kurulu üyeliğine ancak gerçek kişiler seçilebilir. Pay sahibi olan bir tüzel kişi yönetim kurulu üyesi olamaz. Ancak, tüzel kişinin temsilcisi olan gerçek kişiler yönetim kurulu üyesi olarak seçilebilir. Yönetim kurulu niteliği gereği sürekli bir organdır.

Anonim şirket yönetim kurulu; ortakların sermayelerinin korunması ve değerlendirilmesini, şirket alacaklılarının da alacaklarını emanet ettikleri, idare ve temsile yetkili bir organdır. Yönetim kurulu, anonim ortaklığın kanunla öngörülmüş zaruri bir organdır.

Şirketin yönetim organı olan yönetim kurulu, İzmir Büyükşehir Belediyesi ile

Belediyenin diğer şirketlerinin tüzel kişiliğini temsilen 5 üyeden oluşmaktadır.

Şirketin idari birimleri; İnsan Kaynakları Müdürlüğü, Muhasebe ve Mali İşler Müdürlüğü, İdari İşler Müdürlüğü, Ticaret ve Satın Alma Müdürlükleri ile Su Kaynakları Araştırma ve Uygulama Merkezinden oluşmaktadır.

Şirkette çalışan personel sayısı 31.12.2024 tarihi itibarıyla 12.140'dır. Çalışan personel 4857 sayılı İş Kanunu'na tabidir.

1.3. Mali Yapı

İZENERJİ AŞ'nin nominal sermaye tutarı 267.150.000,00 Türk Lirası olup sermayesinin tamamı ödenmemiştir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, Şirketin %39,46 oranındaki hissesine sahiptir. Şirketin 31.12.2024 tarihi itibarıyla sermaye ve hisse yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Unvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı %
İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	105.425.939,00	39,4632
İZELMAN AŞ	161.724.061,00	60,5368
TOPLAM	267.150.000,00	100,00

İZENERJİ AŞ'nin aşağıdaki tabloda yer alan bağlı ortaklıkları ve iştirakleri bulunmaktadır.

Tablo 2: Şirketin İştirakleri

Bağlı Ortaklık ve İştiraklerin Unvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı %
İZELMAN AŞ	27.807.226,00	3,5378
İZMİR JEOTERMAL AŞ	21.500.000,00	50,00
İZELMAN AŞ-İZENERJİ AŞ ADİ ORTAKLIĞI	7.100,00	10,00
İZYAŞAM AŞ	64.329.200,00	55,94
İZTARIM AŞ	35.752.342,48	3,1137
İZETAŞ AŞ	205.000.000,00	100,00
İZMİR ARITMA TEKNOJİLERİ AŞ	500.000,00	50,00
İZGÜNEŞ AŞ	490.000,00	49,00
İZDOĞA AŞ	92.629.239,00	25,96

Şirketin 2022 yılı dönem net karı 87.051.043,82 TL, 2023 yılı dönem net zararı 165.687.695,13 TL olup enflasyon düzeltmesi sonrası 210.709.646,41 TL'lik ticari bilanço karı

oluşturmuştur, 2024 yılı dönem net zararı ise 603.341.632,10 TL olarak gerçekleşmiştir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Şirketin Muhasebe Sistemi

6102 sayılı Kanun'da; Kanun'a tabi gerçek ve tüzel kişilerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanun'un 175 ve mükerrer 257'nci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu yetkiye istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği 26.12.1992 tarihinde yayımlanmış ve 01.01.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Şirketin tabi olduğu muhasebe sistemi (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yer alan Tekdüzen Hesap Planıdır.

Şirket, muhasebe kayıtlarını 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ilkelerine uygun şekilde ve 7/A seçeneğine göre tutmaktadır. 7/A seçeneğinde, giderler yapıldıkları anda ilgili defter-i kebir hesaplarına fonksiyon esasına göre kaydedilirken, söz konusu giderler aynı zamanda yardımcı defterlerde hem çeşit esasına hem de ilgili gider yerlerine göre izlenir.

1.4.2. Şirketin Raporlama Sistemi

Anonim şirketin finansal tabloları hakkındaki hükümlere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmiştir.

6102 sayılı Kanun'un 514 ve 515'inci maddelerine göre yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar. Anonim şirketin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır.

6102 sayılı Kanun'un 516'ncı maddesine göre yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu ise, Şirketin, o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile finansal durumunu, doğru, eksiksiz, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtmalıdır. Yıllık faaliyet raporunda finansal durum, finansal tablolara göre değerlendirilir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 88'inci ve Geçici 1'inci maddeleri uyarınca tâbi

oldukları kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olan gerçek veya tüzel kişi tacirler, münferit veya konsolide finansal tablolarını Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olarak hazırlamaları gerekmektedir.

Şirket, 29.07.2017 tarihli ve 30138 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan (56) Sıra no.lu Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) Hakkında Tebliğ ile Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Karar uyarınca bağımsız denetime tabi olup BOBİ FRS’ de öngörülen finansal tabloları (finansal durum tablosu, kâr veya zarar tablosu, öz kaynak değişim tablosu ve nakit akış tablosu) hazırlamaktadır.

1.4.3. Şirket Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar’ın 5’inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Gelir tablosu,
- Envanter defteri

Şirketin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar’ın 8’inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Şirketin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak

işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, şirket yönetimi ile diğer ilgili personel tarafından; işletmenin amaçlarına ulaştığına, faaliyet ve işlemlerin etkin olarak gerçekleştirildiğine, kanun ve

düzenlemelere uyulduğuna dair makul bir güvence sağlamak üzere tasarlanan ve uygulanan bir sistemdir. Bu amaçla, iç kontrol sistemi söz konusu hedeflerin gerçekleştirilmesi açısından tehdit oluşturan faaliyet risklerinin de ortaya konulmasını sağlayacak şekilde tasarlanır ve uygulanır.

COSO (Committee of Sponsored Organisation of Treadway Commission) modeli, iç kontrol sistemini birbiriyle ilgili 5 bileşenden oluşan bir sistem olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda şirketlerde iç kontrol sistemi;

- a) Kontrol çevresini,
- b) İşletmenin risk değerlendirme sürecini,
- c) Finansal raporlama ve iletişim ile ilgili faaliyet süreçlerini de içeren bilgi sistemlerini,
- ç) Kontrol işlemlerini ve
- d) Kontrollerin gözetimini, içerir.

İç kontrol sisteminin tasarımının değerlendirilmesi, iç kontrolün önemli yanlışlıkları önleme, ortaya çıkarma ve düzeltme kapasitesine sahip olup olmadığını belirlemeye yöneliktir.

Şirketlerde kontrol ortamı, işletmenin yönetim fonksiyonu ile iç kontrol sistemi ve bunun önemine ilişkin işletme yönetiminin ve yönetimden sorumlu kişilerin tutum, davranış ve anlayışlarını kapsar. Kontrol ortamı, işletme çalışanlarının iç kontrol sistemiyle ilgili düşüncelerini etkileyerek, iç kontrol sisteminin etkin, disiplinli bir yapıda oluşmasını sağlar.

Şirketin kontrol ortamının tasarımı değerlendirilmiştir ve bunların işletmenin iş akışı ile ilişkileri dikkate alınmıştır. Bu kapsamda, ahlaki ve dürüstlükle ilgili değerlerin uygulanması ve iletişiminden organizasyon yapısına, yetki ve sorumluluk dağılımından insan kaynakları ile ilgili politika ve uygulamalara kadar pek çok husus değerlendirilmiştir.

Şirketlerin finansal raporlama ile ilgili iş süreçlerini ve iletişimi kapsayan bilgi sistemi işletmenin varlık, yükümlülük ve öz sermayesinin doğruluğunu sağlamak üzere, faaliyet ve işlemlerinin izlenmesi, kaydedilmesi, sınıflandırılması ve raporlanmasına ilişkin muhasebe sistemini kapsar. Şirketin finansal tablolarının hazırlanması; uygun finansal raporlama yapısı ile işletmenin faaliyet ve işlemlerinin izlenmesi, kaydedilmesi, analiz edilmesi, özetlenmesi ve

doğru bir şekilde finansal tablolara yansıtılması süreçlerini içerir. Bu açılardan bilişim sistemi değerlendirilmiştir.

Şirketlerde kontrol faaliyetleri, şirketlerin amaçlarına ulaşmasını engelleyebilecek risklerin ortaya çıkarılması ve gerekli önlemlerin alınması gibi, işletme yönetiminin talimatlarının uygulanmasını sağlayan usul ve esaslardır. Bu kapsamda; yetkilendirmeler, performansın gözden geçirilmesi, bilgi işleme süreçleri, fiziksel kontroller ve görevlerin ayrılması gibi açılardan kontrol faaliyetleri değerlendirilmiştir.

Ayrıca, bilişim sistemlerine ilişkin kontroller, veri merkezi ve ağ işlemleri, sistem yazılımının edinimi, değişimi ve bakımı, erişim güvenliği ve uygulama sistemi edinimi, geliştirilmesi ve bakımı vb. yönlerden değerlendirilmiştir.

Şirketlerde kontrol faaliyetlerinin gözetimi, kontrollerin tasarım ve işleyişinin zamanında değerlendirilmesi ve şartlara bağlı olarak değişiklikler için önemli düzeltici önlemlerin alınmasını da içeren, iç kontrol sisteminin etkinliğini değerlendiren bir süreçtir.

Şirketin faaliyetleri belirlenerek, bu faaliyetler ile ilgili süreçler ve süreçlerin performans kriterleri İnsan Kaynakları Müdürlüğü ve ilgili birimdeki personel tarafından takip edilmektedir. Bu süreçlere dayalı olarak görev tanımlarının oluşturulduğu ve birimlerin talimat ve prosedürlerinin hazırlandığı görülmüştür. Ayrıca Şirket tarafından kurulmuş bir iç kontrol veya iç denetim birimi yoktur. Şirket bağımsız denetime tabi olması sebebiyle her yıl denetlenmekte olup bir nevi iç kontrol süreci bu denetimlerce yerine getirilmektedir.

Şirketin geçmiş yıl faaliyet gelirleri ile harcamalarını takip etmek, kar-zarar durumunu ortaya koyabilmek adına mevzuat gereği hazırlanması gereken finansal tablolarının Mart ayında yapılan Genel Kurula sunulduğu görülmüştür.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

İzenerji İnsan Kaynakları Temizlik Bakım Onarım Enerji Güvenlik Hizmetleri İlaçlama ve Turizm Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'nin 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Dava Aşamasındaki Şüpheli Ticari Alacaklar İçin Karşılık Ayrılmaması

Şirket tarafından şüpheli hale gelen bazı ticari alacaklar için karşılık ayrılmadığı görülmüştür.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun “Şüpheli alacaklar” başlıklı 323'üncü maddesinde;

“Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla;

1. Dava veya icra safhasında bulunan alacaklar;

2. Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar; Şüpheli alacak sayılır. Yukarıda yazılı şüpheli alacaklar için değerlendirme gününün tasarruf değerine göre pasifte karşılık ayrılabilir.

Yukarıda yazılı şüpheli alacaklar için değerlendirme gününün tasarruf değerine göre pasifte karşılık ayrılabilir. (...)” hükümleri yer almaktadır.

26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) Seri Nolu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nin “Tekdüzen Hesap Çerçevesi, Hesap Planı ve Hesap Planı Açıklamaları” başlıklı ekinde 128-Şüpheli Ticari Alacaklar Hesabında; ödeme süresi geçmiş olup vadesi birden fazla defa uzatılmış veya protesto edilmiş, yazı ile birden fazla istenmiş ya da dava veya icra safhasına aktarılmış senetli ve senetsiz alacakların izleneceği düzenlenmiştir. Tahsili şüpheli hale gelmiş olan alacaklar, kayıtlı oldukları hesaplardan çıkarılarak Şüpheli Ticari Alacaklar Hesabına borç kaydı yapılarak hesapta izlenmelidir.

129-Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hesabının; şüpheli ticari alacaklar için ayrılan karşılıkları kapsayacağı belirtilmiş ve hesabın işleyişine yer verilerek; hesaplanan karşılık

tutarının 129-Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hesabına alacak, 654-Karşılık Giderleri Hesabına borç olarak kaydedileceği; şüpheli alacağın tahsiline bağlı olarak, tahmin olunan zararın kısmen ya da tamamen gerçekleşmemesi halinde, gerçekleşmeyen kısmın 644-Konusu Kalmayan Karşılıklar Hesabına alacak, 129-Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hesabına da borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Belirtilen hükümler uyarınca şüpheli ticari alacaklar; dava ve icra safhasında bulunan alacaklar ile yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan ve dava veya icra takibine konu edilmeyecek kadar düşük meblağlı alacaklardan oluşmakta olup tahsili şüpheli hale gelmiş olan alacaklar için ihtiyatlılık ilkesi gereğince karşılık ayrılmalıdır. Alacağın tahsili veya tahsil edilemeyeceğinin kesinleşmesi durumunda ise 128-Şüpheli Ticari Alacaklar Hesabına alacak kaydedilmelidir.

Tahsili şüpheli hale gelmiş olan 5.378.850,60 TL ticari alacak için dava açılmış olmasına rağmen karşılık ayrılmadığı anlaşılmıştır. Bu durum 2024 yılı Bilançosunda 129-Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hesabı ile 654-Karşılık Giderleri Hesabının 5.378.850,60 TL eksik görünmesine neden olmuştur.

Şirket cevabında, 2024 yılı Şirket bilançosunda bulguda bahsi geçen Şüpheli Ticari Alacak olarak ayrılması gerektiği belirtilen 5.378.850,60 TL kapsamında, dava açılmış ya da açılmamış herhangi bir Ticari Alacağın bulunmadığı, başka bir bulguda bahsi geçen gayrimenkul alımına istinaden yapılmış avans ödemesinin konu gereği Ticari alacak kapsamında olmadığı ve VUK 323'üncü maddesine istinaden karşılık ayrılması gerekmediği ifade edilmiştir.

Şirket tarafından gayrimenkul satın alınması amacıyla müteahhit firmaya avans ödemeleri yapılmıştır. Sonrasında ise müteahhit firma tarafından verilen avanslar iade edilmediği gibi herhangi bir gayrimenkul teslimi de yapılmamıştır. Bunun neticesinde Şirket tarafından Ticaret mahkemesi nezdinde Alacak/Tazminat davası açılmıştır. Ödenen tutarlar ilk aşamada avans olarak verilmiş ise de mevcut durum itibarıyla avanstaki bahsetme olanağı kalmamıştır. Zira verilen avans artık Şirketin müteahhit firmadan alması gereken bir alacağa dönüşmüştür. Bu durumda şirket cevabına katılmak mümkün değildir. Ayrıca bir alacağın nasıl şüpheli hale geldiği ve sonrasında yapılması gereken muhasebe kayıtlarına ilişkin açıklamalar bulgu içerisinde yapıldığından şirket cevabında değerlendirilecek başka bir husus bulunmamaktadır.

Şüpheli hale gelen ticari alacaklar için karşılık ayrılması gerekmektedir.

BULGU 2: Tecil Edilmiş SGK Borcu Nedeniyle Tahakkuk Eden Vade Farkı Tutarının Tahakkuk Kaydının Yapılmaması

Vadesi geçmiş Sosyal Güvenlik Kurumu borçlarının 6183 Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında Tecil edilmesi nedeniyle tahakkuk eden tecil faizi tutarının tahakkuk kaydının yapılmadığı görülmüştür.

(1) Sıra Nolu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde gelecek aylarda/yıllarda ödemesi yapılacak ve kesinlikle belgeye dayalı gider tahakkuklarının izlenmesi için 381-Gider Tahakkukları ve 481-Gider Tahakkukları hesaplarının kullanılacağı açıklanmıştır. 6183 Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un "Tecil" başlıklı 48'inci maddesine göre Amme borcunun vadesinde ödenmesi veya haczin tatbiki veyahut haczolunmuş malların paraya çevrilmesi amme borçlusunu çok zor duruma düşürecekse, borçlu tarafından yazı ile istenmiş ve teminat gösterilmiş olmak şartıyla, alacaklı amme idaresince veya yetkili kılacağı makamlarca; amme alacağı 36 ayı geçmemek üzere ve faiz alınarak tecil edilebilmektedir.

Şirketin 4.606.389.863,26 TL vadesi geçmiş SGK borcunun 6183 sayılı Kanun kapsamında 36 taksitle ödenmek üzere tecil ettirildiği, tecil sonucunda hesaplanan toplam 2.837.375.331,78 TL tecil faizine ilişkin muhasebe kaydı yapılmadan taksit ödeme gününde taksit tutarı kadar gider kaydedilmek suretiyle muhasebeleştirilmektedir. Tecil nedeniyle tahakkuk eden toplam 2.713.061.335,67 TL tecil faizi tutarından 2024 yılına isabet eden 25.946.870,53 TL'nin 381 Gider Tahakkukları Hesabına, 2024 Yılından Sonra Ödenecek 2.687.114.465,14 TL'nin ise 481 Gider Tahakkukları Hesabına tahakkuk kayıtlarının yapılmaması bilançoda hataya yol açmaktadır.

Şirket cevabında özetle, SGK borçlarına ait yapılandırma başvurularının Ekim 2024 tarihi itibarıyla kabul edildiği, ancak ödeme tablolarının SGK tarafından geç teslim edildiği, Eylül 2024 ve Ekim 2024 aylarına ait SGK pirim borçlarının ana yapılandırmaya ilave edildiği bu sebeple yapılandırma tablosunun revize edildiği, tecil faizi hesaplamalarının değişkenlik göstermesi sebebiyle ödeme günlerinde SGK ile görüşmeler sağlanarak işlem gerçekleştirildiği, muhasebe kayıtlarında oluşabilecek tutarsızlıkların önüne geçilmesi amacıyla önceden tahakkuk işlemi yapılmadığı ifade edilmiştir.

Şirket tarafından SGK pirim borç tutarlarına ilişkin ödeme tablolarında değişiklik olduğu ifade edilmiş ise de gerek denetimler esnasında gerek şirket cevabında yeni borç tutarlarına ilişkin bilgiler sunulmamıştır. Dolayısıyla bulguya Ocak 2025 tarihi itibarıyla Şirket tarafından sunulan tutarlar esas alınmıştır. Şirket cevabında tecil faizi hesaplamalarının değişkenlik göstermesi nedeniyle tahakkuk kayıtlarının yapılmadığı iddiasının kabul edilebilir bir yönü bulunmamaktadır. Cevapta belirtilen hususlara ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar yeterli olup ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Tecil sonucu tahakkuk eden tecil faizi tutarlarının tahakkuk kayıtlarının yapılması gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Toplu İş Sözleşmesinde Sayılmayan Unvanlara İş Riski Primi Ödenmesi

Şirket ile sendika arasında 2023-2024 yıllarını kapsayan toplu iş sözleşmesinde sayılmayan unvanlarda çalışan işçilere herhangi bir ek protokol ve dayanak olmaksızın iş riski primi ödenmesi suretiyle şirket zararına yol açıldığı görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 18’inci maddesinin ikinci fıkrasında, tacirin ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği ve “Özen ve bağlılık yükümlülüğü” başlıklı 369’uncu maddesinin birinci fıkrasında; Yönetim kurulu üyelerinin ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altında olduğu belirtilmiştir. Basiretli iş adamı gibi davranmayı tacirin ticaretine ilişkin faaliyetlerinde herhangi bir kişiye kıyasla daha dikkatli, tedbirli, öngörülü ve yaptığı işin inceliklerine hâkim biçimde hareket etmesi olarak tanımlamak mümkündür. Şirkete ait bir faaliyette bulunulurken bunun şirketin menfaatine olması ile şirketin zarar etmesini önleyici tedbirlerin alınması gerekir.

Toplu iş sözleşmesinin “Sorumluluk Zammı, İş Riski, Koku Primi, Kaçak Su Önleme Primi, Yüksek Gerilim Hattında Çalışma Primi, Direksiyon Primi, Mesleki Denklik Tazminatı

Primi, Defin Hizmetlerinde Çalışma Primi, Güvenlik Görevlisi Risk ve Silah Tazminatı Primi” başlıklı 40’ıncı maddesinin ikinci fıkrasında iş riski sınıfları ve bu sınıflarda yer alan unvanlar sayılmış ve her sınıf için farklı tutarlarda olmak üzere çalışan işçilere fiilen çalıştıkları her gün için yapılacak ödemeler belirlenmiştir. Şirketin yaptığı ödemelerde iş riski sınıflarında sayılmayan unvanlarda bazı personele iş riski primi ödendiği anlaşılmıştır. Ayrıca toplu iş sözleşmesinde sayılmayan bazı unvanların kapsamı genişletilmek suretiyle doğrudan sayılmayan bazı unvanların da dahil edildiği görülmüştür. Bu bağlamda, TİS’te yer almayıp yeni tanımlanan unvanlarda 71 kişiden 15 işçiye 2024 yılı içerisinde toplam 181.792,63 TL, TİS’te yer alan unvanların geniş yorumlanıp ya da benzerliği gerekçe gösterilerek 48 kişiden 33 tanesine 388.374,60 TL tutarında ödeme yapılmıştır.

Şirket cevabında, TİS hakkında açıklama yapılarak, sözleşmenin 40’ıncı maddesinde tanımsal olarak yer almayan ücret grupları ve iş riski primlerinin yapılan işe göre değerlendirildiği, İş Riski ödemelerine örnek olarak Grafiker- Grafik Tasarımcı görev grubunda çalışmakta olan personellerin eğitim seviyelerine göre ilgili Meslek Lisesi veya Meslek Yüksekokulundan mezuniyetinde Tekniker veya Teknisyen olarak değerlendirildiği ve bu nedenle söz konusu kişilere İş Riski 3 ödemesi yapıldığı, Ücret Gruplarına örnek olarak Beden Eğitimi Öğretmeni, Bilgisayar Öğretmeni, İngilizce Öğretmeni, Okul Öncesi Öğretmeni, Sosyal Bilgiler Öğretmeni ve Tarih Öğretmeni gibi öğretici unvanı ile görev yapmakta olan çalışanların ise ücret gruplarında kesin bir biçimde tanımlanmadığı ancak bu kişilerin öğretici pozisyonu nedeni ile Usta Öğretici konumunda değerlendirildiği ifade edilmiştir. Şirket cevabında belirtilen hususlara ilişkin değerlendirmeler bulgu içerisinde yapıldığından ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

TİS’de sayılmayan unvanlara ödeme yapılması nedeniyle 570.167,23 TL şirket zararına neden olduğu ve söz konusu zararın oluşmasında karar vermeleri ve görevlerindeki ihmaller nedeniyle İnsan Kaynakları Birimi, ilgili Genel Müdür Yardımcısı ve Genel Müdür’ün sorumlu olduğu ve bu nedenle oluşan şirket zararının tahsiliyle ilgili gerekli sürecin işletilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Şirket Personeli Tarafından Alınan Geçici İşgöremezlik Raporlarına İlişkin Gerekli İşlemlerin Yapılmaması

Şirket çalışanlarının aylık bazda ortalama %10-%15’inin sistematik bir şekilde geçici iş göremezlik raporu almasına karşın şirket tarafından gerekli tedbirlerin alınmadığı görülmüştür.

Şirket ile sendika arasında imzalanan 2023-2024 yıllarını kapsayan Toplu İş Sözleşmesinin,

“İşe Devam Teşvik Primi” başlıklı 45’inci maddesinde, “*Toplu iş sözleşmesi kapsamına giren işyerlerinde çalışan tüm sendika üyesi işçilere 01.05.2023 tarihinden geçerli olmak üzere; Vardiyasız çalışmalarda fiilen ayda 20 gün ve üzeri çalışanlara (yıllık izinler de çalışmış gibi kabul edilerek) günlük brüt ücretin %9’ u oranında toplam fiili gün üzerinden işe devam primi ödenir.*

Vardiyalı çalışmalarda fiilen ayda 20 gün ve üzeri çalışmalarda (yıllık izinler de çalışmış gibi kabul edilerek) günlük brüt ücretin %12’ si oranında toplam fiili gün üzerinden iş devam primi ödenir.”

“İşten Çıkarılma” başlıklı 22’inci maddesinde, “*İşçinin; iş kazası ve meslek hastalıkları ile ilgili Sosyal Güvenlik Kurumu sağlık kuruluşlarından aldığı rapor süresince iş akdi fesih edilemez. Ancak diğer durumlarda işçi rapor almayı alışkanlık haline getirmişse ve bu durumda işçinin açık suistimali görülürse disiplin kuruluna sevk edilir.”*

“İkramiye” başlıklı 40’ıncı maddesinde, “*1- İşveren, sendika üyesi işçilere sözleşmenin yürürlük tarihinden itibaren 112 yevmiye tutarında ikramiye vermeyi kabul eder.*

2- İşyerine yeni giren işçiler ve ikramiye tarihleri arasında işyerinden ayrılan işçiler çalıştıkları günler oranında ikramiye almaya hak kazanırlar.

3- İşyeri ile ilişkileri devam eden fakat S.G.K.’ da geçici iş görmezlik raporu alan sendika üyesi işçiler işyerinde çalışmış gibi ikramiyeden yararlanırlar.”

“Hastalık Yardımı” başlıklı 40’ıncı maddesinde, “*1-S.G.K. ile anlaşmalı sağlık kurumlarından hafif işlerde çalışabilir raporu alanların ücretlerinde bir indirim yapılmadan işveren tarafından uygun bir işe verilir.*

2-İşçinin vizitede geçen süreleri için ücretinden kesinti yapılamaz.

3-S.G.K. ile anlaşmalı sağlık kurumlarından normal hastalık, iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle istirahat alanların S.G.K.’ ca ödenmeyen ilk iki gün ücretleri işveren tarafından tam olarak ödenir. Ancak S.G.K.’ ca ödeme yapılmayan işbu iki günlük istirahatler toplamının yılda Sekiz günü geçen bölümü için işveren ödeme yapmaz.

4-İki günün üzerindeki istirahatlerde;

Aşağıda belirtilen mahsup uygulamasına göre, tüm çalışanların istirahatine tekabül eden günlerin ücreti tam olarak ödenir ve S.G.K. prim günleri tam gösterilir, S.G.K. primleri tam yatırılır. Ayrıca istirahatli gün sayısına bakılmaksızın işçiler istirahatli olduğu günlere ait tüm sosyal yardımlardan yararlandırılır. Ancak fiilen çalışma koşuluna göre ödenen sosyal

yardımlarda ilgili madde hükümlerine göre işlem yapılır. İş kazası nedeniyle iş görmezliği olan işçiye, iş görmezlik süresince, yemek yardımı hariç fiili çalışma günüyle orantılı ödenen, iş riski, prim vb. gibi sosyal yardımlar, iş günleri (hafta tatili, resmi tatil ve bayram günleri hariç) dikkate alınarak, fiilen çalışılmış gibi ödenir.

5-Hastalığı nedeniyle işçinin iş akdi fesih edilemez...

7- Her iki aylık periyotlarda, aylık çalışma puantajlarında, istirahat raporu bulunmayan (iş kazası ve covid 19 bulaşında pozitif olma raporları hariç), ücretsiz izin kullanmayan veya mazeretsiz göreve gelmeme hali bulunmayan ve ayrıca ilgili periyotlarda Disiplin Kurulu Ceza Cetveli 5.- 8.- 23.- 41.- maddelerinden herhangi birinden disiplin cezası almamış olanlardan,

Vardiyalı ve vardiyasız çalışan tüm işçilere, iki aylık periyotlarda ikinci ayın maaşı ile birlikte 3 yevmiye, teşvik primi ödenir. Bu değişiklik 01.05.2023 tarihinden itibaren uygulanacaktır.

8.Sözleşmenin yürürlük tarihi başlangıç tarihi olarak dikkate alınarak, iş kazası ve covid 19 bulaşında pozitif olma raporları hariç olmak üzere, 1 yıllık süre içinde raporlu olduğu gün sayısı 6 günü aşmayan ve disiplin kurulu ceza cetveli, 1.maddesi, 2.maddesi, 3.maddesi, 4(a) maddesi, 16.maddesi, 32.maddesi, 37.maddesi ve 51.maddelerindeki İHTAR cezaları hariç olmak üzere, 1 yıllık süre içinde disiplin cezası almayan işçilere aralık maaşı ile birlikte 8 günlük brüt ücreti tutarında teşvik primi ödenir.

“Genel Kural” Başlıklı 58’inci maddesinde, “Aşağıdaki maddelerde sözü edilen hafta tatili, ulusal dini bayram ve genel tatil günleri ile bu sözleşmede ücretsiz olduğu belirtilmeyen her türlü izin ve istirahat süreleri (Bu toplu iş sözleşmesinin ‘Hastalık Yardımı’ başlıklı maddesinde belirtildiği şekilde) çalışılmış gibi değerlendirilecek süreler olarak kabul edilerek, bir iş karşılığı olmaksızın işçilerin ücretleri tam olarak ödenir.”

hükümleri yer almaktadır.

Şirketin sendika ile imzalamış olduğu Toplu İş sözleşmesinin yukarıda yer alan hükümleri nedeniyle rapor alan personel sürekli teşvik edilmiş, sonrasında ise personelin işe gelmesi için “işe devam primi” adı altında teşvik ödenmeye başlanmıştır. Oysaki toplu iş sözleşmesinde “işçinin rapor almayı alışkanlık haline getirmesi ve bu durumda işçinin açık suiistimalinin görülmesi halinde disiplin kuruluna sevk edileceği” maddesi ise rapor almayı alışkanlık haline getiren hiçbir personel için hemen hemen hiç uygulanmamıştır.

Sağlık Bakanlığı tarafından 30.09.2019 tarih ve 23642684-010.04-1618 sayılı Olur’u ile aynı tarihte yürürlüğe giren Sağlık Raporları Usul ve Esasları Hakkında Yönerge’nin

kapsamının resmi ve özel tüm sağlık hizmet sunucularını, özel hukuk tüzel kişileri ve gerçek kişileri içerdiği belirtilmiştir.

Yönergenin “Sağlık kurulu raporlarına itiraz işlemleri” başlıklı 36’ncı maddesinde, *“Raporlara; raporu alan kişi, raporu alan kişinin velisi veya vasisi, raporu isteyen kurum tarafından itiraz edilebilir. İlgililer itiraz dilekçesi ve sağlık raporunun tasdikli bir örneği ile birlikte, itiraza konu sağlık kurulu raporunu tanzim eden sağlık hizmet sunucusunun bulunduğu ya da adına rapor düzenlenecek kişinin ikametgâhının bulunduğu ilin il sağlık müdürlüğüne başvurur. İl sağlık müdürlüğü gerektiğinde il dışı hakem hastane görevlendirmesi yapabilir. Bu durumda görevlendirme yapılan hakem hastanesinin bağlı bulunduğu il sağlık müdürlüğüne bilgi verilir.”* ve “İstirahat raporlarına itiraz işlemleri” başlıklı 37’nci maddesinde, *“İstirahat raporlarının fenne aykırı olduğu konusunda tereddüt bulunması hâlinde, kişi hastalık izni kullanıyor sayılmakla birlikte, bağlı bulunduğu kurumca doğrudan Bakanlıkça belirlenen Yönerge eki Ek-12 Hakem Hastane Listesinde yer alan sağlık hizmet sunucularından kişinin bulunduğu yere en yakın aynı veya üst roldeki bir hastaneye sevk edilir ve sonucuna göre işlem yapılır.”* denilmektedir.

Söz konusu yönerge ile şirkete ibraz edilen raporların incelenmesi ve yeniden muayene istenilmesi gibi yetkileri bulunmaktadır. Ancak şirket tarafından herhangi bir rapor için itiraz süreçleri de işletilmemiştir. 4857 sayılı İş Kanunu’nun “Ücret ve ücretin ödenmesi” başlıklı 32’nci maddesinde *“Genel anlamda ücret bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutar”* şeklinde tanımlanmıştır. TİS hükümleriyle personel sürekli rapor almaya teşvik edilmiş, rapor almaya teşvik eden hükümlerin TİS’ten çıkarılmasından ziyade personele rapor almaması durumunda işe devam primi ve diğer adlarla menfaatler sağlanmıştır. Böylece şirket personelinin işini yapmaması nedeniyle ücret ödenmesi gerçekleşmiş olmaktadır.

Şirket cevabında özetle, Toplu İş Sözleşmesi gereği işçinin vizitede geçen süreleri için ücretinden kesinti yapılamayacağı ve hastalığı nedeniyle iş akdinin feshedilemeyeceği, Şirkete her ay 20 gün üzeri rapor alan işçilerin bildirildiği, işçilerin sürekli rapor alarak görevlerini aksattıklarının tespit edilmesi halinde işyeri disiplin kuruluna ayrıca talep edilmesi halinde personellerin almış oldukları raporların “Fenne uygun olup olmadığının uygunluğunun tespit edilmesi için” işyeri Sağlık ve Güvenlik Müdürlüğü’ne sevk edildikleri ifade edilmiştir.

Bulgunun konusu rapor alan personelin ücretinden kesinti yapılması veya sözleşmesinin feshedilmesi olmayıp, sistematik bir şekilde alınan geçici iş göremezlik raporlarının incelenmesi ve kanuni yetkilerin kullanılarak suistimallere karşı gerekli tedbirlerin alınmasına

ilişkindir. Cevapta işçilerden sürekli rapor olarak görevlerini aksatanların tespit edilmesi halinde gerekli işlemlerin yapıldığı belirtilmiş ise de herhangi bir örnek sunulmadığı gibi işlem yapılan personel sayısı da belirtilmemiştir. Şirket cevabında belirtilen ifadelerle ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar yeterli olup ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Şirket çalışanlarının aldıkları geçici iş göremezlik raporlarının incelenerek gerektiğinde yeniden muayene istenilmesi gibi yetkilerin kullanılmasının yanı sıra suistimallere karşı gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.

BULGU 3: İşçilerin Yıllık Fazla Çalışma Saati Sınırının Aşılması

İş Kanunu'nda yıllık olarak en fazla 270 saat fazla çalışma yaptırılacağı belirtilmesine rağmen Şirket bünyesinde çalışan işçilere bu sınırlamanın üzerinde fazla çalışma yaptırıldığı görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun “Çalışma ücreti” başlıklı 41'nci maddesinde, fazla saatlerle çalışmak için işçinin onayının alınmasının gerektiği ve fazla çalışma süresinin toplamın bir yılda 270 saatten fazla olamayacağı, “İşin düzenlenmesine ilişkin hükümlere aykırılık” başlıklı 104'üncü maddesinde de, Kanunun 63'üncü maddesinde ve yönetmelikte belirlenen çalışma sürelerine aykırı olarak işçilerini çalıştıran işveren veya işveren vekiline idari para cezası verileceği, 41'inci maddesine dayanarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yayımlanan İş Kanunu'na İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği'nin 5'nci maddesinde de, fazla çalışma süresinin toplamının bir yılda 270 saatten fazla olamayacağı, süre sınırının işyerlerine veya yürütülen işlere değil, işçilerin şahıslarına ilişkin olacağı belirtilmektedir. Bu düzenlemelere göre fazla çalışma süresinin bir yılda 270 saatten fazla olmaması gerekir. Şirket bu saatin aşılmaması ve idari para cezasına muhatap olunmaması için gerekli tedbirleri almalıdır.

İş Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan Yönetmelikte fazla çalışma süresinin istisnai durumlar haricinde yıllık 270 saat ile sınırlandırıldığı görülmektedir. Bu durum, çalışma süresi olan haftada en çok 45 saatin asıl olduğu, fazla çalışmanın ise istisnai bir durum olarak yıl içinde belirli sınırlar dâhinde işçinin onayı alınarak yaptırılabilirliğini göstermektedir.

Şirket bünyesinde çalışan işçilere ait fazla çalışma süreleri incelendiğinde, yıllık olarak belirlenen 270 saatin üzerinde çok sayıda personele fazla çalışma yaptırıldığı anlaşılmıştır.

Şirket bünyesinde istihdam olunan işçilerin 4857 sayılı Kanun'a uygun olarak fazla çalışma sürelerinin düzenlenmesi sağlanmalıdır.

BULGU 4: Şirket ile Sendika Arasında İmzalanan Toplu İş Sözleşmelerine Mevzuatında Belirtilen Konular Dışında Hükümler Konulması

Şirket ile sendika arasında imzalanan toplu iş sözleşmelerinde yer alan hükümlerin Kanuna uygun olmadığı görülmüştür.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin etkisi altında araç sürme yasağı" başlıklı 48'inci maddesinde, uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri almış olan sürücüler ile alkollü olan sürücülerin karayolunda araç sürmelerinin yasak olduğu, alkollü olarak araç kullandığı tespit edilen sürücülere idari para cezası verilmesinin yanında sürücü belgesinin altı ay süreyle geri alınacağı, alkollü olarak araç kullanma nedeniyle sürücü belgesi geri alınan kişiye son ihlalin gerçekleştiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde ikinci defasında idari para cezası verilmesinin yanında sürücü belgelerinin iki yıl süreyle geri alınacağı, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılıp kullanılmadığı ya da alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla kollukça teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeyen sürücülere idari para cezası verileceği ve sürücü belgesinin iki yıl süreyle geri alınacağı belirtilmiştir. Kişinin ehliyetine el konulması iş yerindeki bir aracı kullanır iken olabileceği gibi özel aracını kullanırken de olabilir. Her iki durumda trafik güvenliğini tehlikeye düşürdüğü gerçeğini değiştirmemektedir.

5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un "Özel güvenlik eğitimi" başlıklı 11'inci maddesinde, özel güvenlik görevlilerinin çalışabilmesi için geçerli bir özel güvenlik kimlik kartına sahip olmaları zorunlu kılınmış; bu kartın yenilenmesi için Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde eğitim alınması ve sınavda başarılı olunması şartı getirilmiştir. Aynı Kanun'un "Çalışma izni ve kimlik kartının iptali" başlıklı 14'üncü maddesinde, kimlik kartı olmadan özel güvenlik hizmeti yapılamayacağı ve çalışma izninin kimlik kartıyla bağlantılı olduğu belirtilmiştir. Bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan 07.10.2004 tarih ve 25606 sayılı Resmî Gazete ile yayımlanan Uygulama Yönetmeliği'nin "Kimlik kartının geçerlilik süresi ve yenilenmesi" başlıklı 20'nci maddesinde, kimlik kartının veriliş tarihinden itibaren beş yıl süreyle geçerli olduğu, bu süre sonunda yenileme eğitimi alınarak sınavda başarılı olunması gerektiği, süresi dolan kimlik kartıyla hizmet verilemeyeceği düzenlenmiştir. Kişinin özel güvenlik kimlik kartının yenilenmemesi durumu başvuru yapmaması veya yenileme

eğitimine katılmaması gibi nedenlerle de gerçekleşebilir. Dolayısıyla bu hallerde, güvenlik hizmetinin sürekliliği ve güvenliği açısından işçinin sorumlu olacağı açıktır.

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun "Toplu iş sözleşmesi ve çerçeve sözleşmenin içeriği" başlıklı 33'üncü maddesinin beşinci fıkrasında, Toplu iş sözleşmeleri ve çerçeve sözleşmelerin Anayasaya ve kanunların emredici hükümlerine aykırı düzenlemeler içermeyeceği belirtilmiştir. 4857 sayılı İş Kanunu'nun "İşverenin haklı nedenle derhal fesih hakkı" başlıklı 25'inci maddesinde, işçinin işyerine sarhoş yahut uyuşturucu madde almış olarak gelmesi ya da işyerinde bu maddeleri kullanması, işçinin işverenin güvenini kötüye kullanması, işçinin kendi isteği veya savsaması yüzünden işin güvenliğini tehlikeye düşürmesi haklı nedenle fesih olarak sayılmıştır.

Şirket ile sendika arasında imzalanan toplu iş sözleşmesinin "Gözaltı, Tutukluluk ve Mahkûmiyet Halinde Fesih ve Tekrar İşe Alınma" başlıklı 25'inci maddesinde; *"Trafik suçlarından ehliyetleri 2 yıla kadar geri alınanlar, ehliyeti iade edildiği tarihten itibaren 7 gün içinde başvuruları halinde eski görevlerine iade edilebilirler. Ehliyetlerinin alınması süresi içinde işveren işçiyi, uygun bir işte çalıştırır."* denilmektedir. Madde hükmünde şoför olarak görev yapan personelin trafik suçlarını işlemesi durumunda başka bir işte çalıştırılması hüküm altına alınmıştır. Bu durum ihtiyaçları sebebiyle şoför olarak istihdam edilen personelin ehliyet yeterliliğini kaybetmesine rağmen dağıtım personeli, temizlik personeli, hizmetli gibi vasıfsız işçi olarak çalıştırılması sağlanmaktadır. Bu maddeye göre ehliyeti 2 yıla kadar alınan kişi işini kaybetmemekte, başka pozisyonda çalışmaya devam etmektedir. Bu kişilerin işe alınma nedeni şoförlük ihtiyacı nedeniyledir. Ehliyeti olmayan kişi şoförlük yapamayacağı için ihtiyaç olunan şoförlük için başka kişiler işe alınmakta, ehliyeti geri alınan kişinin çalıştığı pozisyonda ihtiyaç olmadığı halde bu pozisyonda çalıştırılarak kişi gelir elde etmeye devam etmektedir. Ehliyeti geri alınan kişinin eylemi cezayı ve duruma göre haklı feshi gerektirdiği halde bunun yerine kişi bu eylemi nedeniyle herhangi bir mağduriyet yaşamadan işine devam etmektedir.

Toplu iş sözleşmesinde; "Güvenlik Görevlilerinin Belgelerinin Yenilenmesi" başlıklı 53'üncü maddesinde ise *"Güvenlik görevlisi olarak çalışan işçilerin özel güvenlik belgesinin işçinin kendi kusurundan kaynaklanmayan (belge yenileme süresinde başvuru yapmaması, sınav ve eğitimlere girmemesi vb.) nedenler ile ... yenilenmemesi ya da geç yenilenmesi durumunda işveren bu süre zarfında; Şirketin İzmir Büyükşehir Belediyesi, bağlı kuruluşlar ve diğer belediye şirket ve iştirakleri ile yapmış olduğu hizmet alım sözleşmelerinde boş kadro bulunması durumunda işçiyi işverenlik bünyesinde uygun bir işte görevlendirir. Hizmet alım*

sözleşmelerinde boş kadronun bulunmaması durumunda işçi ilk boşalacak kadroya kadar ücretsiz izinli sayılır...Kart yenileme eğitim planlaması işverence yapılır. İşverence planlanan bu kursta geçen süreler çalışma süresinden sayılır. Kurs bitiminde işçi işe dönerek mesaisini tamamlar. İş kazası dışında işverence düzenlenen bu eğitime katılmayan işçilerin kurs bedeli işçilere rücu edilir.” denilmektedir. Madde hükmünde, güvenlik görevlisi olarak görev yapan personelin özel güvenlik kimlik kartını yenilememesi durumunda başka bir işte görevlendirilmesi veya ücretsiz izinli sayılması hüküm altına alınmıştır. Öte yandan güvenlik görevlilerinin belgelerinin yenilenmemesi veya iptal edilmesi durumunda, bu durumun “işçinin kusurundan kaynaklanmayan nedenler” olarak tanımlanması ve parantez içinde “belge yenileme süresinde başvuru yapmaması, sınav ve eğitimlere girmemesi” gibi örneklerin verilmesi arasında uyarılılık bulunmamaktadır. Zira “belge yenileme süresinde başvuru yapmaması” ve “sınav ve eğitimlere girmemesi” gibi durumlar, işçinin bu yükümlülükleri yerine getirmemesi anlamına gelmekte ve 5188 sayılı Kanun ile Yönetmelik açısından belgenin alınmaması veya geç alınması bağlamında, açıkça işçinin kusuru olarak değerlendirilmektedir. Buna karşın, güvenlik görevlilerinin belgelerinin yenilenmemesi kendi kusurlarından kaynaklı duruma göre sözleşmelerinin haklı feshi gerektirdiği halde bunun yerine kişi bu eylemi nedeniyle herhangi bir mağduriyet yaşamadan işine devam etmekte ve başka bir iş verilerek ya da ücretsiz izin verilerek yapmış olduğu kusurlu eylem ödüllendirilmektedir. Bu kişilerin işe alınma nedeni güvenlik görevlisi ihtiyacı nedeniyle. Özel güvenlik belgesi olmayan kişi bu işi yapamayacağı için ihtiyaç olunan güvenlik görevlisi için başka kişiler işe alınmakta, belgesi iptal olunan kişi başka pozisyonda çalıştırılarak kişi gelir elde etmeye devam etmektedir. Bu durumlar yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine ve açıklamalara uygun düşmemektedir.

Şirket cevabında özetle, “Feshe son çare olarak başvurma” ilkesi gereği, bulguya konu edilen personelin iş akdinin hemen feshedilmediği, önce alternatif çözümlerin (örneğin farklı bir görevde çalıştırma) değerlendirildiği, aksi halde mahkemelerin, işe iade kararı verebildikleri, söz konusu mahkeme kararları neticesinde, söz konusu hükümler zamanla Toplu İş Sözleşmesinde yerini aldığı, İş Hukuku’na göre, feshin en son başvurulacak yöntem olması gerektiği, Şirketin personeli farklı bir görevlerde değerlendirerek hem işyerinin menfaatlerini koruduğu hem de geçersiz fesih tazminatı riskini önlediği ifade edilmiştir.

Şirket cevabında mahkeme kararları neticesinde, Toplu İş Sözleşmesine söz konusu hükümlerin konulmasının zarurietü üzerinde durulmuş ise de örnek hiçbir mahkeme kararı sunulamamıştır. Ayrıca Bulgu içeriğinde değinildiği üzere kanuna aykırı bir davranış

neticesinde yapılacak/yapılması gereken haklı bir feshin son çare olarak kullanılması gerektiği yönündeki iddialar ise hukuki ve nesnel gerekçelere dayanmamaktadır.

İmzalanan/imzalanacak toplu iş sözleşmelerinde Kanun hükümlerine aykırılık oluşturacak maddelere yer verilmemesi gerekir.

BULGU 5: Yönetici Olarak İşe Başlatılan Kişinin İstihdamında Hatalı Uygulamaların Bulunması

Şirketin toplu iş sözleşmesi dışında genel müdür yardımcılığı için işe alınan kişinin alınma usulü ve sonrasında yapılan işlemlerde aykırılıklar olduğu görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Eşit davranma ilkesi" başlıklı 5'inci maddesinde "*İş ilişkisinde dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik, siyasal düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamaz.*" denilmektedir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında, tacirin ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği ve "Özen ve bağlılık yükümlülüğü" başlıklı 369'uncu maddesinin birinci fıkrasında; Yönetim kurulu üyelerinin ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altında olduğu: Şirket yönetim teşkilatının belirlenmesinin, Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmalarının, Yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetiminin Yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerinden olduğu belirtilmiştir.

Basiretli iş adamı gibi davranmayı tacirin ticaretine ilişkin faaliyetlerinde herhangi bir kişiye kıyasla daha dikkatli, tedbirli, öngörülü ve yaptığı işin inceliklerine hâkim biçimde hareket etmesi olarak tanımlamak mümkündür. Şirkete ait bir faaliyette bulunulurken bunun şirketin menfaatine olması ile şirketin zarar etmesini önleyici tedbirlerin alınması gerekir. Bu bağlamda, Şirket Yönetim Kurulunun şirketin karlılığı, sermayesinin korunması ve ana sözleşmesine uygun faaliyette bulunmasını temin etmek üzere; şirkette yönetici olarak istihdam edileceklerin mesleki tecrübeleri ile diğer niteliklerini belirlemesi ve bu görevlere gerekli koşulları sağlayan kişileri ataması gerekmektedir.

Şirkete alınan genel müdür yardımcısına ilişkin işlemler incelendiğinde, 18.11.2024

tarhli yönetim kurulu kararıyla “...nın 18/11/2024 tarihi itibari ile İZENERJİ AŞ Genel Müdürlüğünde “Genel Müdür Yardımcısı” olarak kapsam dışı statüsünde işe başlatılmasına, kendileriyle hizmet sözleşmesi imzalanmasına, katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.” denilmiştir.

Genel Müdür yardımcısının Şirkete işe başlamak için gerekli belgeler aranmaksın 18.11.2024 tarihinde Şirket üzerinden sigorta girişinin yapıldığı, işe giriş için gerekli evrakların ise 24.11.2024 tarihi itibariyle düzenlendiği, 18.11.2024 tarihi itibariyle kendisine şirket aracı tahsis edildiği, şirket aracının takip sistemi üzerinden yapılan analizde bazı günlerde şirkete hiç gelmediği bazı günlerde ise şirketin faaliyet gösterdiği yerlerin dışında bulunduğu, söz konusu kişinin lise mezunu olduğu, aynı zamanda Kıbrıs’ta örgün eğitim veren bir üniversitede ön lisans birinci sınıf öğrencisi olduğu, genel müdür yardımcısı olmasına rağmen 2024 yılı sonu itibariyle kendisine herhangi bir müdürlüğün bağlanmadığı, Şirketin bu pozisyonadaki görevler için gerekli mesleki tecrübe ve diğer niteliklere ilişkin herhangi bir ölçüt belirlemediği ve yaptığı atamalarda bunları gözetmediği anlaşılmıştır.

Şirket cevabında, bulguda bahsi geçen personelin özel sektörde gerek yönetim kurulu başkanlığı gerekse de imza yetkili yönetici olarak birçok alanda görevler aldığının bilindiği, Şirketin tabi olduğu mevzuat çerçevesinde atamasının yapıldığı, bilgi ve tecrübeleri doğrultusunda Şirkette görevlendirilmesinde bir sakınca olmadığının yönetim kurulunca değerlendirildiği, bu doğrultuda gerekli oryantasyon süreci tamamlandıktan sonra 28.01.2025 tarih ve 10 sayılı yönetim kurulu kararı ile İdari İşler Müdürlüğünün kendisine bağlandığı, İşe giriş de gerekli evrak ve belgelerin tamamlanması sürecinde başlangıç aşamasında bazı eksiklikler mevcut olduğu sonrasında ise evrakların tamamlandığı ifade edilmiştir.

Şirket cevabı kendi içerisinde çelişmektedir. Zira cevapta öncelikle Şirketin tabi olduğu mevzuat çerçevesinde atamanın yapıldığı iddia edilmiş sonrasında ise atama için gerekli evrakların eksik olduğu kabul edilmiştir. Bu bakımından diğer personel için zorunlu olan prosedürlerin bahsi geçen personel için aranmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca ilgili personelin özlük dosyasında rastlanmayan ve cevapta değinilen “bilgi ve tecrübelerin” hangi konulara ait olduğuna ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamış ve sübjektif değerlendirmeler yapılmıştır. Bu bağlamda cevapta belirtilen ifadelerle ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar yeterli olup ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Şirketin yöneticilerinin atama ve işe alımında kadro için olması gereken kuralları

uygulayarak ve liyakat ilkesi gözetilerek Kanun hükümleri çerçevesinde işlem yapılması Şirket menfaatleri açısından uygun olacaktır.

BULGU 6: Araçların Şirket İşleri Dışında Kullanılması

Şirket araçlarının iş süreçleri dışında şahsi amaçlarla kullanıldığı görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 374'üncü maddesinin birinci fıkrasında, Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetimin kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkili olduğu, "Devredilemez görev ve yetkiler" başlıklı 375'inci maddesinde, Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesinin ve yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergeler ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetiminin yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri arasında bulunduğu belirtilmiştir.

Şirket tarafından çıkarılan Seyahat yönergesinin; "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde, İzenerji AŞ'de devamlı veya geçici kadro ile çalışan personelin esas kadrolarının bulunduğu yerden, şehir içi, yurt içi ve yurt dışına, görev nedeniyle yapacakları seyahatlere ilişkin giderlere ilişkin ilke, şart ve sınırlar belirlendikten sonra "Seyahat Harcamaları ve Kabul Edilen Diğer Harcamalar" başlıklı 6'ncı maddesinde, *"Personel için şehir içi ulaşımında otobüs, metro, banliyö ve vapur gibi toplu taşıma araçlarından yararlanılır. Süratli bitirilmesi gereken işler için Genel Müdürün önceden alınacak oluru ile Şirkete ait hizmet araçları ile gidilebilir."*, "Yol ücreti" başlıklı 9'uncu maddesinde *"Şirket aracının görev seyahatlerinde kullanılması durumunda yapılan masraflar ve masrafa konu olan dönemin başlangıç ve sonundaki araç kilometre sayaç rakamları, Görevlendirme Formu'na yazılır. Görev seyahati sebebiyle kabul edilen masraflar aşağıdaki gibidir: a) Akaryakıt faturaları b) Tamir ve bakım faturaları (yedek parça ve yağ değişimi vb.)"* denilmektedir.

Şirket tarafından 04/06/2024 tarihinde çıkarılan "Hizmet Araçları Yönergesi"'nin "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde; *"Yönergenin amacı, İZENERJİ AŞ'ye ait ve/veya kiralama yolu ile teslim edilen hizmet araçlarının tahsisini, kullanımını, bakım ve onarımını düzenler."* "Hizmet aracı talep formunun kullanılması ve araç takip kuralları" başlıklı 6'ncı maddesinde; *"Tüm Hizmet araçlarında üzerinde taşıt takip sistemi GPRS mevcuttur. Taşıt takip sisteminden sinyal alınıp alınmadığı Baş Şoför tarafından günlük olarak kontrol edilir. Sorun tespit edilmesi*

halinde, ivedilikle İdari İşler Müdürlüğü'ne bilgi verilir. Araç Takip Sistemi, İdari İşler Müdürlüğü /Baş Şoför tarafından kontrol edilir. Araç Takip sistemi şifresi, Baş Şoför, İdari İşler Müdürü, Genel Müdür Yardımcısı ve Genel Müdür' de bulunur. Araç Takip Sistemi günlük olarak İdari İşler Müdürlüğünce görevlendirilen Baş Şoför tarafından yazılı olarak sistemden alınır ve onaylı "Hizmet Aracı Görev ve Talep Formu" ile karşılaştırılarak kontrolleri sağlanır. Aksi tespitler ivedilikle İdari İşler Müdürlüğü' ne bildirilir. " denilmektedir.

Şirket bünyesinde kullanılan araç takip sistemi ve görevlendirmelerin karşılaştırılması sonucunda, araçlara ait konum verilerinin pek çok kez alınamamasına rağmen gerekli önlemler alınmamıştır. Araçlara ilişkin konum ve görevlendirme verilerinin karşılaştırması neticesinde;

* Bir yönetim kurulu üyesinin diğer Şirket personelinden farklı olarak araç/şoför görevlendirmesi olmaksızın Haziran 2024 tarihine kadar bazen şoförlü bazen şoförsüz olarak şirket aracını kullandığı, bazı günlerde Şirketin faaliyet gösterdiği adreslerin dışında bulunduğu,

* Şirket Genel Müdür Yardımcısının işe ilk girişinden itibaren 2024 yılı sonuna kadara kendisine herhangi bir müdürlüğün bağlı olmadığı, şirket aracını şoförlü olarak kullandığı, bazı günlerde şirkete hiç gelmediği bazı günlerde ise birkaç saat uğrayıp Şirketten ayrıldığı, bazı günlerde Şirketin faaliyet gösterdiği adreslerin dışında bulunduğu,

* Şirket Genel Müdür Vekilinin mart ayı araç ve şoför görev emrinde İzmir merkezde görevli olduğu belirtilmesine rağmen başka il konumlarında bulunduğu,

anlaşılmıştır. Sayılan uygulamaların gerek mevzuat gerekse de şirket tarafından çıkarılan yönergeleriyle bağdaşmadığı açıktır. Şirket yönetimi ve sorumlu olan personel şirket menfaatleri doğrultusunda işlem tesis etmelidir.

*Şirket cevabında özetle, bahsi geçen Yönetim Kurulu üyesinin şirkette üstlenmiş olduğu görevleri nedeniyle kendisine araç tahsis edildiği, iş yoğunluğunun fazla olduğu, aracın Şirket işleri için kullanıldığı ifade edilmiştir. Bulgunun yönetim kurulu üyesine ilişkin bölümünde, araç/şoför görevlendirmesinin bulunmaması ve bazı günlerde Şirketin faaliyet gösterdiği adreslerin dışında bulunması hususu irdelenmiştir. Haziran ayı sonrasında aynı personelin iş yoğununda bir değişiklik olmadığı halde araç/şoför görevlendirmesinin bulunduğu öncesinde ise bulunmadığı konusunda herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Ayrıca ilgili personelin, Şirketin faaliyet gösterdiği adreslerin dışında (güvenlik noktaları, şirketin hizmet

binaları, büyükşehir, bağlı ortaklıkları, şirketleri vb. adreslerin dışında) bulunduğu konularına ilişkin de objektif açıklamalar yapılmamıştır.

*Şirket cevabında Genel Müdür yardımcısının ilk giriş tarihi itibari ile Şirketi ve Şirketin personel yapısını, çalışma alanlarını daha iyi kavraması açısından oryantasyon süreci yaşadığı, bu süreçte İzmir genelinde hizmet noktalarına birebir ziyaretler gerçekleştirdiği ifade edilmiştir. İlgili personele şirket Yönetim Kurulunun 28.01.2025 tarih ve 10 sayılı karar ile İdari İşler Müdürlüğü bağlanmıştır. İdari İşler Müdürlüğünün görevlerinin esas itibariyle Şirket Genel Müdürlük binasında olduğu dikkate alındığında personelin oryantasyon sürecinin büyük çoğunluğunu şirket dışındaki birimlerden ziyade genel müdürlük içerisinde yapması beklenmektedir. Kaldı ki şirketin personel istihdamında oryantasyon uygulamasına ilişkin ilişkin herhangi bir yönerge ve/veya süreci de bulunmamaktadır.

*Şirket cevabında özetle, Genel Müdür Vekilinin mart ayı araç ve şoför görev emrinde İzmir merkezde görevli olduğuna ilişkin kaydın ilgili personel tarafından sehven yapıldığı, Genel Müdür Vekilinin Özel Güvenlik yöneticisi yetkisi alma aşamasında İzmir dışı görüşmeler yapmak üzere il dışına gitmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Şirketin örneklem yoluyla seçilen araç görev emirlerin hiçbirinde İzmir ve Manisa illerinin veya başka illerin birbiri yerine sehven de olsa kayıt altına alındığı görülmemiştir. Genel Müdür Vekilinin Özel Güvenlik yöneticisi yetkisi alabilmesinde nasıl bir prosedür işlediği, söz konusu yetkinin alınması için görüşme yapılmasının yeterli olup olmadığı, il il görüşme yapılmasının zorunlu olup olmadığına ilişkin herhangi bir bilgi sunulmamıştır. Ayrıca söz konusu yetki için Manisa iline gidildi ise yetkinin alınıp alınmadığı konusu açıklanmamıştır. Kaldı ki Şirket Seyahat Yönergesinin “Görevlendirme Yetkisi” başlıklı 5’inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde “Genel Müdür’ün Yurtiçi seyahatleri için Yönetim Kurulundan onay alınır” denilmesine rağmen söz konusu Manisa ziyaretine ilişkin herhangi bir onay da alınmamıştır.

Şirket cevabında belirtilen ifadelere ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar yeterli olup ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Bu bağlamda şirket yeni yönetim Kurulunun şirket Genel Müdür Vekili ve Yardımcısı ile araçların usule aykırı kullanılmasında ihmali olan İdari İşler Müdürü ve Araç Sevk Birimindeki personelden söz konusu kullanımlar nedeniyle oluşan zararların tahsiliyle ilgili gerekli süreci işletmesi gerekmektedir.

BULGU 7: Alınmayan Danışmanlık Hizmet Ücretinin Ödenmesi

Şirketin bir öğretim üyesinden danışmanlık hizmeti alımı sözleşmesi kapsamında danışmanlık hizmeti satın aldığı, sonrasında danışmanlık hizmetini almasını gerektiren Şirket faaliyetlerini Büyükşehir Belediyesine devretmesine ve herhangi bir hizmet almamasına rağmen aylık ödemelere devam edildiği görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında, tacirin ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği ve "Özen ve bağlılık yükümlülüğü" başlıklı 369'uncu maddesinin birinci fıkrasında; Yönetim kurulu üyelerinin ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altında olduğu belirtilmiştir. Basiretli iş adamı gibi davranmayı tacirin ticaretine ilişkin faaliyetlerinde herhangi bir kişiye kıyasla daha dikkatli, tedbirli, öngörülü ve yaptığı işin inceliklerine hâkim biçimde hareket etmesi olarak tanımlamak mümkündür. Şirkete ait bir faaliyette bulunulurken bunun şirketin menfaatine olması ile şirketin zarar etmesini önleyici tedbirlerin alınması gerekir.

04.01.2024 tarihinde Şirket Bünyesinde iklim nötr ve akıllı şehirler misyonu, iklim değişikliğine uyum misyonu sağlıklı okyanuslar, denizler, kıyı ve iç sular misyonları çalışmalarını yapan AB Projeler Şefliğine; Avrupa Komisyonu Misyonları, AB Hibe Programları, İklim Değişikliği, KİT İzmir Çalışma Grupları İçerik ve Yönetişim konularında danışmanlık vermek üzere bir öğretim görevlisi ile 04.01- 31.12.2024 tarih aralığını kapsayan 24 hafta (2 haftada bir olmak üzere)*13.143,50 TL ödenmek üzere toplam 315.444,00 TL tutarında danışmanlık hizmeti alımı sözleşmesi imzalanmıştır. Söz konusu Sözleşmenin "Ödeme yeri ve şartları" başlıklı 11'inci maddesinde "*Yüklenici tarafından bir ay içerisinde yapılan hizmetlere ilişkin, ilgili ayın sonunda kesilecek faturanın ödemesi 10 (on) gün içerisinde yapılacaktır.*" "Anlaşmazlıkların çözümü" başlıklı 13'üncü maddesinde; "*Bu sözleşme ile eklerin uygulanmasından doğabilecek her türlü anlaşmazlığın çözümünde İzmir mahkemeleri ve icra daireleri yetkilidir.*" denilmektedir.

AB Projeler Şefliğinin 21.05.2024 tarihinden itibaren Şirket bünyesindeki faaliyetleri sonlandırılarak Büyükşehir Belediyesi İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Dairesi Başkanlığı bünyesine devredilmiştir. Ancak söz konusu tarihten Eylül 2024 tarihine kadar şirketin herhangi bir danışmanlık hizmeti almamasına rağmen 65.454,00 TL tutarında ödeme yapılmıştır. Kaldı

ki söz konusu dönemlere ilişkin olarak Büyükşehir Bünyesine aktarılan Şube Müdürlüğünün de, devirden sonra herhangi bir danışmanlık alıp almadığı bilinmemektedir. Söz konusu sözleşme resmi olarak feshedilmeyerek/devredilmeyerek sadece ilgili öğretim görevlendirmesinin bilgilendirilmesi şeklinde yapıldığından dolayı öğretim görevlisi tarafından sözleşme bitim tarihi olan 31.12.2024 tarihine kadar olan bütün ücretlerde talep edilmektedir.

Şirket cevabında özetle, söz konusu hizmet alımın gerekçesi ve sonrasında Büyükşehir Belediyesine devir süreci anlatılarak, Şirkete verilen hizmetin Ocak-Ağustos 2024 dönemlerini kapsadığı, çalışma raporlarının hizmet işleri kabul tutanağı ekinde sunulduğu, bu kapsamda hakkedişlerin ödendiği ifade edilmiştir. AB Projeler Şefliğinin 21.05.2024 tarihinden itibaren Şirket bünyesindeki faaliyetlerinin sonlandırılarak Büyükşehir Belediyesi İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Dairesi Başkanlığı bünyesine devredilmesine rağmen sonraki dönemlere ilişkin hizmet işleri kabul tutanağının nasıl düzenlendiği konusu açıklanamamıştır. Kaldı ki bu durum alınmayan bir hizmetin alınmış gibi gösterilmesi sonucuna varılmasına yol açabilecektir. Şirket cevabında belirtilen hususlara ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar yeterli olup ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Şirketin yaptığı sözleşmede feshe ilişkin bir hüküm koymaması, sözleşmede belirtilen ihtilaf halinde mahkemeye başvuru hakkı olmasına rağmen bu hakkını kullanmayarak söz konusu danışmanlık hizmetini almadan ödeme yapmaya devam ettiği ve daha sonrasında ise kalan aylarda yasal haklarını kullanmadığı için ödemek zorunda kalabileceği göz önünde bulundurulduğunda şirket yönetiminin basiretli bir iş adamı gibi davranmadığı açıktır. Bu bağlamda hizmet alınması ile sözleşmenin yapılmasında görevli ve sorumlu olan şirket görevlilerinden söz konusu yersiz ödemelerin tahsil edilmesi için gerekli sürecin işletilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 8: Bir Personelin Şirkette İstihdam Edilememesine Rağmen Ücret ve Diğer Giderlerinin Şirket Tarafından Ödenmesi

Büyükşehir Belediyesinde personel temini kapsamında istihdam edilen personelin Şirkete geri gönderilip iki gün sonra bir sendikada görevlendirildiği ve giderlerinin Şirket tarafından karşılandığı görülmüştür.

Şirket ile sendika arasında 2023-2024 yıllarını kapsayan toplu iş sözleşmesinin “İş ve İşyeri Değişikliği” başlıklı 23’üncü maddesinde, “*İşçilerin asıl işinde çalıştırılması esastır. İşçiler gerektiği takdirde, işyeri içinde unvan ve niteliği benzer yahut birbirine yakın olan başka*

işlerde veya yerlerde geçici ve devamlı olarak işveren tarafından görevlendirilebilirler, daimi iş değişikliğinde işçinin muvaffakı alınır. Geçici görevlendirme bir toplu iş sözleşmesi döneminde 3 ayı geçemez. 3 Ay dolduktan sonra herhangi bir talimata gerek kalmaksızın işçi asıl işine döner. Ve talimat almadığından dolayı hukuksal açıdan ve disiplin yönünden sorumlu tutulamaz. İş ve işyeri değişikliği nedeniyle işçi ücretlerinde herhangi bir indirim yapılamayacağı gibi geçici görevdeki işin niteliğine göre sağlanan ek haklarda işçiye ödenir.” denilmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 18’inci maddesinin ikinci fıkrasında, tacirin ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği ve “Özen ve bağlılık yükümlülüğü” başlıklı 369’uncu maddesinin birinci fıkrasında; Yönetim kurulu üyelerinin ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altında olduğu belirtilmiştir. Basiretli iş adamı gibi davranmayı tacirin ticaretine ilişkin faaliyetlerinde herhangi bir kişiye kıyasla daha dikkatli, tedbirli, öngörülü ve yaptığı işin inceliklerine hâkim biçimde hareket etmesi olarak tanımlamak mümkündür. Şirkete ait bir faaliyette bulunulurken bunun şirketin menfaatine olması ile şirketin zarar etmesini önleyici tedbirlerin alınması gerekir.

Büyükşehir Belediyesi İdari İşler Şube Müdürlüğünde personel temini hizmet alımı kapsamında Temizlik Personeli olarak görev yapmakta olan Şirket personeli 13.02.2023 tarihli yazı ile Şirkete geri gönderilmiştir. 14.02.2023 tarihli Genel Müdür Vekili yazısında “13.02.2023 tarihinden bu yana Genel Müdürlüğümüz bünyesinde temizlik personeli olarak çalışmaktasınız.adresinde bulunan, İzmir Büyükşehir Belediyesi ve şirketlerinin Sendika ile iletişimi için kurulan ofiste 15.02.2023 tarihi itibarıyla görevlendirmeniz yapılmıştır. Bilgilerinize rica ederiz.” denilmek suretiyle Şirkete dönen personelin iki gün sonra bir sendikada görevlendirildiği ve bir daha şirkete dönmeksizin bütün haklarının şirket tarafından karşılandığı ve hatta Şirket personel giriş çıkışının takip edildiği PDKS sisteminin sendika içerisinde de kurularak puantajlarının tutulduğu anlaşılmıştır.

Toplu iş sözleşmesi hükümleri dikkate alındığında yapılan geçici görevlendirmenin işverenin işyerinde olması gerektiği, bir toplu iş sözleşmesi döneminde üç ayı geçemeyeceği, üç ay dolduktan sonra herhangi bir talimata gerek kalmaksızın işçinin asıl işine dönmesi gerektiği, talimat almadan dönmesi durumunda herhangi bir yaptırımla karşılaşmayacağı anlaşılmaktadır.

Kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan personelin bu kurumlar arasında geçiş yapabilmesine veya geçici görevlendirilmesine ilişkin yasal mevzuat bulunmasına karşın Türk Ticaret Kanunu'na tabi, kurumlar vergisi mükellefi olan, bu kapsamda gelir ve giderini tam olarak beyan etme yükümlülüğü bulunan ve kar amacı güden belediye şirketinin personelinin bir Sendikanın emrine vermesi ve ücretinin şirket tarafından ödenmesine ilişkin herhangi yasal bir düzenleme bulunmamaktadır. Geçici görevlendirilen personelin görevlendirilmesinin herhangi bir yasal dayanağı olmadığı gibi TİS kapsamında geçici görevlendirme kabul edilse dahi üç ay sonra Şirkete dönmesi gerekirken dönmediği, Şirketin ise görevlendirmeyi sonlandırmadan sendikada PDKS sistemini kurarak görevlendirmenin süresiz hale getirdiği ve personel gideri ve sistem kurulum giderinin şirket kaynaklarından karşılanması suretiyle şirketin zarara uğradığı anlaşılmıştır.

Şirket cevabında Genel Müdürlük kadrosunda olup Şirketin üyesi olduğu Sendikası Ofis'inde geçici görevlendirilen personelin 28.04.2025 itibariyle Genel Müdürlük kadrosuna geri çekildiği ifade edilmiş ise de söz konusu personelin 2023-2024 yıllarına ilişkin toplam maliyeti olan 1.197.611,32 TL ile sistem kurma maliyetinin şirket tarafından ödenerek şirket zararına yol açılmasının yanı sıra söz konusu usule aykırı uygulama nedeniyle sorumluluğu olan personele ilişkin herhangi bir idari ve hukuki süreç başlatılmamıştır.

Şirkete ilişkin herhangi bir iş yapmayan kişiye şirkete döndüğü tarihi takip eden günden bugüne kadar yapılan ödemelerin gerek ödeme yapılan kişiden ve gerekse de sorumluluğu bulunan Yönetim Kurulu, Genel Müdür Vekilleri ve diğer personelden talep edilerek gerekli hukuki süreçlerin işletilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: Ölçüt Belirlenmeksizin Bazı Personele Yönetim Kurulu Kararıyla Ek Ödeme Yapılması

Yönetim kurulu kararıyla Şirkettin üst düzey yöneticileri ile iki hizmet birimine objektif bir ölçüt belirlenmeksizin diğer personelden farklı olarak iş riski/sorumluluk zammı adı altında ek ödeme yapıldığı görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Eşit davranma ilkesi" başlıklı 5'inci maddesinde "*İş ilişkisinde dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik, siyasal düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamaz.*" denilmektedir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında, tacirin ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği ve "Özen ve bağlılık yükümlülüğü" başlıklı

369'uncu maddesinin birinci fıkrasında; Yönetim kurulu üyelerinin ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altında olduğu belirtilmiştir. Basiretli iş adamı gibi davranmayı tacirin ticaretine ilişkin faaliyetlerinde herhangi bir kişiye kıyasla daha dikkatli, tedbirli, öngörülü ve yaptığı işin inceliklerine hâkim biçimde hareket etmesi olarak tanımlamak mümkündür. Şirkete ait bir faaliyette bulunulurken bunun şirketin menfaatine olması ile şirketin zarar etmesini önleyici tedbirlerin alınması gerekir.

Yargıtay Yedinci Hukuk Dairesinin 2016/2543 Esas ve 2016/2024 Karar numaralı ilamında da belirtildiği üzere eşit davranma ilkesinin iş hukuku bakımından işverene işyerinde çalışan işçiler arasında haklı ve objektif bir neden olmadıkça farklı davranmama borcunu yüklemekte, işverenin ayırım yapma yasağı işyerinde çalışan işçiler arasında keyfi biçimde ayırım yapılmasını yasaklamakta, bununla birlikte eşit davranma borcunun tüm işçilerin hiçbir farklılık gözetilmeksizin aynı duruma getirilmesini gerektirmediği ve eşit durumdaki işçilerin farklı işleme tabi tutulmasını önlemeyi amaç edindiği ifade edilebilir.

Şirket yönetim kurulunun 06.02.2024 tarih ve 19 numaralı kararında “İZENERJİ AŞ Genel Müdürlüğünde çalışmakta olan kapsam dışı personellerin taban ücretlerine aşağıdaki kriterlere göre hesaplamalar yapılarak ek ödemelerin aylık net ücretlerine eklenmesine, katılanların oybirliği ile karar verilmiştir.”

EK ÜCRETLERİN BELİRLENME KRİTERLERİ		
KIDEM ZAMMI	0-2 YIL ARASI %0 3-6 YIL ARASI %2 7-12 YIL ARASI %4 13 YIL VE ÜZERİ %6	
MEZUNİYET ZAMMI	YÜKSEK LİSANS %1 DOKTORA %2	
İŞ RİSKİ / SORUMLULUK ZAMMI	1- YILLIK İKİ ASGARİ ÜCRET	1-Şirketi temsile yetkili imza yetkilileri
	2-YILLIK İKİ ASGARİ ÜCRET	2-Birimin sorumlulukları gereği olası idari para cezası yükü ve mesai dışı çalışma yoğunluğu (3.333,75 TL) İnsan Kaynakları Müdürlüğü Personelleri
	3-YILLIK BİR ASGARİ ÜCRET	3- Birimin sorumlulukları gereği olası idari para cezası yükü ve mesai dışı çalışma yoğunluğu (1.666,88 TL) Muhasebe ve Mali İşler Müdürlüğü Personelleri

Yönetim kurulu kararıyla İnsan Kaynakları Müdürlüğü ve Muhasebe ve Mali İşler Müdürlüğü personellerinin çalıştıkları birimlerin sorumlulukları gereği olası idari para cezası yükü ve mesai dışı çalışma yoğunluğu dikkate alınarak Şirketi temsile yetkili imza yetkililerinde ise herhangi neden belirtilmeksizin İş Riski/Sorumluluk Zammı adı altında ek ödemelerin aylık net ücretlerine eklenmesine onay vermiştir. Ancak Şirkette çalışan diğer

personelden farklı olarak ne tür risklerle karşılaştığı ve ayrıca zam verilen iki birim arasında dahi zam farklılıklarının gerekçesi bulunamamıştır. Ayrıca Şirkette çalışan diğer personelin yaptığı işlerde çeşitli riskler karşılaşılabileceğinin göz önünde bulundurulmadığı görülmüştür.

Özel Güvenlik Müdürlüğü denetleme personellerinin; 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un gereklerinin yerine getirilmesinin ihmal edilmesi durumunda şirketin İdari Para cezasıyla muhatap olmasının yanı sıra sahip olduğu Özel Güvenlik Faaliyet İzin Belgesi'nin iptal edilme riski, İdari İşler Müdürlüğü evrak kayıt veya evrak dağıtım işlerinde çalışan personelin, süreli herhangi bir evrakı kayıt ederek ilgiliye zamanında sevk etmemesi, evrak dağıtım personelinin yine süreli bir evrakı zamanında ilgili kuruma ibraz etmemesi halinde şirket ve/veya çalışanların maddi yükümlülük altında kalabileceği, İşyeri Sağlık ve Güvenlik Müdürlüğü personellerinin mevzuat gereği yerine getirmesi gereken iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri, periyodik muayeneler, işe giriş muayeneleri, risk analizi vb. çalışmaları mevzuatın öngördüğü sürelerde yerine getirmemesi durumunda şirketin adli ve idari yaptırımlara maruz kalabileceği gibi örnekler diğer birimler açısından da çoğaltılabilir. Dolayısıyla sadece iki hizmet birimi ve üst yönetimin için olası idari para cezası yükü ve mesai dışı çalışma yoğunluğunun dikkate alınıp diğer personel için dikkate alınmamasının İş Kanunun eşitlik ilkesi ile bağdaşmadığı açıktır. Söz konusu durum gerek ilgili mevzuatında karşılığının olmaması gerekse işçiler arasında dengesiz gelir dağılımına yol açmasına bağlı olarak iş barışını, iş verimini ve işçi performansını olumsuz etkilemesinin yanında Şirket bütçesine de ek bir gider oluşturmaktadır.

Şirket yönetiminin basiretli bir iş adamı gibi davranarak söz konusu eşitsizliği gidererek uygulamaya son vermesi veyahut bütün personelin ve şirketin hak ve menfaatleri doğrultusunda işlem tesis etmesi sağlanmalıdır.

BULGU 10: Gerekli Tedbirlerin Alınmaması Nedeniyle Ticari Sır ve Kişisel Verilerin Siber Saldırıya Uğraması ve Sonrasında Yapılması Gereken Bildirimlerin Yapılmaması

Gerekli güvenlik tedbirlerinin alınmaması nedeniyle ticari sırların ve kişisel verilerin siber saldırılara uğraması sonucunda şirketin zarara uğraması neticesi yapılması gereken bildirimin yapılmadığı ve tedbirlerin alınmadığı görülmüştür.

Şirketin veri güvenliği açısından eksik ve yetersiz prosedürleri önemli bir veri ihlaline yol açmıştır. Bu kapsamda;

* Şirket tarafından 08.08.2022 tarihinde çıkarılan Şirket Ekipmanları Şifre Kullanım Prosedürünün “Şifre Koruma Standartları başlıklı” 5.3.4 nolu maddesi ile bütün personelin kullanıcı şifrelerinin toplanmasının büyük bir veri güvenliği zaafiyeti oluşturduğu,

* Bilgi işlem sorumlusu tarafından aktarılan bilgiler çerçevesinde: Siber saldırı öncesi erişim yetkili hesapların ve şifrelerin bulunduğu, dokümanların fiziksel ve dijital olarak yönetim ile paylaşıldığı, paylaşılan kişi ve tüzel kişilerin ise Yönetim Kurulu Başkanı, Genel Müdür Yardımcısı, İdari İşler Müdürü, Bilgi İşlem Sorumlusu, Bilgi İşlem Destek Uzmanı, ...Teknoloji Bilişim Çözümleri Ltd. Şti. ve gizlilik sözleşmesi yapılmayan ... Bilgisayar AŞ şirketlerinden oluştuğu,

* 2022 yılında bir firma tarafından, 2024 yılı başında ise İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan sızma testleri sonucu raporlanan zaafiyetler ve alınması gereken önlemlerin Şirket yönetimine bildirilmesine rağmen şirket yönetimi tarafından herhangi bir iyileştirme ve tedbirin alınmadığı,

* Yönetim Kurulunun 24.09.2021 tarih ve 83 numaralı kararı ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında “Veri Sorumlusu İrtibat Kişisi” olarak şirket Avukatının belirlendiği, verilen yetki çerçevesinde Avukat tarafından “Veri Sorumlusu” olarak Şirket Tüzel Kişiliğinin belirlendiği,

* Ayrıca Şirket yetkilileri tarafından sunulan bilgiler kapsamında; şirket verileri saldırıya uğramadan önce bilgi işlemle ilgisi olmayan personellerin sistem odasına giriş yetkileri ve kartlarının bulunduğu, E-posta erişiminde herhangi bir bölgesel kısıtlama bulunmadığı, yetki değişikliklerinin kayıt altına alınmadığı ve görev tanımı değişen personelin eski görevine ait verilere erişebildiği gibi pek çok güvenlik açığının olduğu,

anlaşılmıştır.

Bu güvenlik açıkları nedeniyle şirket verileri siber saldırıya uğramış ve bütün verileri çalınmıştır. Konu iki kısım halinde değerlendirilecektir.

A) Bilgi İşlem Güveniliğinin Sağlanmaması Sonucu Şirketin Zarara Uğramasına Rağmen İlgililerden Tahsil Edilmemesi

Yönetim kurulunun 05.05.2022 tarih ve 39 numaralı kararında “...’un İZENERJİ AŞ İdari İşler Müdürlüğünde Bilgi işlem Sorumlusu olarak 06.05.2022 tarihi itibariyle kapsam dışı

statüsünde işe başlatılmasına, kendileriyle hizmet sözleşmesi imzalanmasına, katılanların oybirliği ile karar verilmiştir” denilmek suretiyle Bilgi işlem sorumlusu belirlenmiştir. 08.08.2022 tarihinde ise Şirketin Bilgi İşlem Sorumlusu tarafından hazırlanan, İdari İşler Müdürü tarafından kontrol edilen ve Genel Müdür yardımcısı tarafından onaylanan “Ekipmanları Şifre Kullanım Prosedürleri” uygulamaya başlanmıştır.

Şirket Ekipmanları Şifre Kullanım Prosedürünün “Şifre Koruma Standartları başlıklı” 5.3.4 nolu maddesinde *“Kullanıcılar şirket bünyesinde kullandığı bilgisayar açma şifresini, Dochuman programı şifresini, mail şifresini, Netsis şifresini vs. tüm şirket uygulamalarında kullanılan kullanıcı adı ve şifreler@.....com.tr mail adresine mail olarak atacaktır. Bu mail adresi yalnızca Bilgi İşlem sorumlusu tarafından kullanılacaktır. Bilgi İşlem sorumlusunda bulunan şifrelerin güncelliğinden kullanıcılar sorumlu olacaktır.”* denilmek suretiyle bütün personelin şifreleri toplanmıştır. Şifrelere Yönetim Kurulu Başkanı, Genel Müdür Yardımcısı, İdari İşler Müdürü, Bilgi İşlem Sorumlusu, Bilgi İşlem Destek Uzmanı ve ...Teknoloji Bilişim Çözümleri Ltd. Şti. ile gizlilik sözleşmesi yapılmayan..... Bilgisayar AŞ şirketleri tarafından erişim sağlanmıştır.

Şirket yöneticileri ve bilgi işlem sorumluları ile yapılan görüşmelerde ve edinilen bilgilerden Bilgi işlemle ilgisi olmayan personellerin sistem odasına giriş yetkilerinin ve kartlarının bulunduğu, yetki değişikliklerinin kayıt altına alınmadığı, dolayısıyla kişilerin görevinin değişmesine rağmen eski görevine tanımlı erişim yetkisini devam ettirebildiği, e-posta erişiminde herhangi bir bölgesel (Yurtiçi-Yurtdışı) kısıtlama bulunmadığı, vpn ile uzaktan erişimde herhangi bir kısıtlamanın olmadığı, bu kapsamda sisteme tanımlı olsun veya olmasın bütün bilgisayarlardan şirket verilerine uzaktan erişilebildiği anlaşılmıştır. Veri güvenliği açığı nedenleriyle şirket 20.05.2024 tarihinde siber saldırıya uğramış ve şirkete daha önceden işe girip halihazırda çalışmayan personel sayısı da dahil edildiğinde toplam 16.222 kişinin kişisel verileri, şirketin ticari sırları, muhasebe kayıtları ve aynı zamanda şirkette yer alan Büyükşehir Belediyesine ilişkin bilgilerin tamamı çalınmıştır.

Söz konusu çalınma neticesinde ilk etapta sitemlerin depolama birimleri ve donanımların zarar görmesi 682.578,00 TL’lik bir zararın meydana gelmesine yol açmıştır. Çalınan ticari sırlar ve kişisel veriler, yalnızca doğrudan maddi kayıplara yol açmakla kalmayıp aynı zamanda şirketin itibarını da zedelemiştir. Söz konusu zarar sadece bilgisayar ekipmanlarına ilişkin olup ayrıca çalınan verilerin değerinin tespiti, örneğin kişisel verilerin

kimlik hırsızlığına veya dolandırıcılığa yol açma riski de göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

Şirket cevabında, olay tarihi itibarıyla Emniyet Müdürlüğü Siber Suçlar birimi tarafından inceleme başlatıldığı ancak bu aşamada saldırının kaynağı, yöntemi, sisteme sızma nedeni vb. unsurların net olarak tespit edilmediği, konu ile ilgili raporun henüz Şirkete ulaşmaması nedeniyle rücu işlemlerinin yapılamadığı, bulgu konusu rücu bedelinin Siber Suçlar görevlilerinin incelemeyi sürdürmek amacıyla var olan ekipmanları teslim almaları neticesinde, iş akış süreçlerinin devamının sağlanması amacıyla oluşan ihtiyaç doğrultusunda teknik ekipmanların satın alınmasından kaynaklandığı ifade edilmiştir.

Şirket cevabında mevcut durum özetlenmiş ve bulgu konusu rücu tutarının Siber Suçlar görevlilerinin incelemelerini sürdürmek amacıyla var olan Şirket ekipmanlarını almalarından kaynaklandığı belirtilmiş ise de siber saldırı sonucu ilk etapta Şirket tarafından 200.000,00 TL tutarında yazılım gideri, 52.188,00 TL tutarında sunucu diski 430.390,00 TL tutarında hard disk gideri olmak üzere toplam 682.578,00 TL tutarında gider yapılmıştır. Emniyet güçlerinin Şirkette kullanılan yazılım(ları)ı kendileriyle götürmesi mümkün değildir ayrıca diğer ekipmanlardan kaç tanesine el konulduğu hakkında bilgilendirme yapılmamıştır. Kaldı ki gerekçesi fark etmeksizin bireysel kusuru bulunan personel nedeniyle söz konusu giderlerin yapıldığı ve Şirketin zararı uğradığı sonucu değişmemektedir. Şirket cevabında belirtilen hususlara ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar yeterli olup ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Şirketin Büyükşehir Belediyesine ait olduğu dikkate alındığında bu siber saldırı yalnızca şirketin değil belediyenin ve dolayısıyla kamu hizmetlerinin güvenliğini de tehdit etmiştir. Belediye hizmetlerinde kullanılan verilerin kötüye kullanılması ve kamunun güveninin sarsılması, daha geniş çapta sosyal ve ekonomik zararlara yol açabilir. Bu nedenle meydana gelen veri ihlali sadece şirketin finansal kayıplarına değil, kamu düzeni ve güvenliği açısından da ciddi risklerin oluşmasına neden olmuştur.

Şirket zararının tespiti ve sorumlulardan tahsiline ilişkin herhangi bir çalışma yürütülmemiştir. Sadece siber saldırı ile ilgili emniyet güçlerine bildirimde bulunulmakla sınırlı kalmıştır.

B) Şirketin Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) Kapsamındaki Yükümlülüklerini Yerine Getirmemesi

Kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemek amacıyla çıkarılan 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanun'un "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesinde; *"Bu Kanun hükümleri, kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanır."* denilmektedir. Dolayısıyla kişisel verileri toplayan ve işleyen durumda olan Şirket Kanun hükümlerine tabi bulunmaktadır.

KVKK'ya tabi olan bir şirket olarak aşağıdaki yükümlülükleri bulunmaktadır:

Veri Güvenliğini Sağlamak (KVKK Madde 12): Şirket, kişisel verileri güvenli bir şekilde saklamak, işlemek ve aktarmak zorundadır. Bu durum uygun güvenlik önlemlerinin alınmasını ve kişisel verilere yalnızca yetkili kişilerin erişebilmesini sağlamayı içermektedir. **Aydınlatma Yükümlülüğü (KVKK Madde 10):** Şirket, kişisel verileri toplarken veri sahiplerini aydınlatma yükümlülüğü altındadır. Veri sahiplerine hangi verilerin toplandığı, hangi amaçlarla kullanılacağı ve hangi üçüncü şahıslara aktarılacağı hakkında açık bir bilgi sağlanmalıdır. **Veri Sahiplerinin Haklarını Koruma (KVKK Madde 11):** Şirket, kişisel veri sahiplerinin, verilerine erişim, düzeltme, silme ve itiraz etme haklarına saygı göstermek zorundadır. Veri sahiplerinin bu haklarını etkin bir şekilde kullanabilmesi için gerekli mekanizmaların oluşturulması gereklidir. **Veri İhlali Bildirimi (KVKK Madde 18):** Şirket, herhangi bir veri ihlali durumunda Kişisel Verileri Koruma Kurulu'na ve veri sahiplerine bildirimde bulunmak zorundadır.

Şirketin veri güvenliğine ilişkin zaafiyetlerinin KVKK karşındaki durumu ise şöyledir:

Şifre Güvenliği (KVKK Madde 12): Tüm personelden kullanıcı şifrelerinin toplanması, veri güvenliği konusunda ciddi bir ihlale yol açmaktadır. Kişisel verilere yetkisiz erişim sağlanması konusunda en büyük veri güvenliği ihlalini oluşturmaktadır. KVKK'nın 12'nci maddesinde belirtildiği üzere bu tür verilerin korunması için alınacak tedbirlerin yetersiz olması önemli bir ihlaldir. **Erişim Yetkisi ve Bilgi Güvenliği (KVKK Madde 12):** Bilgi işleme ilgisi olmayan personellere sistem odasına erişim yetkisi ve kartı verilmesi veri güvenliği açısından ciddi bir zafiyet yaratmıştır. Bu durum kişisel verilere yetkisiz kişilerin ulaşabilmesine olanak tanımaktadır ve KVKK'nın veri güvenliği tedbirlerine aykırıdır. **Yetki Değişiklikleri ve Kayıt Tutma (KVKK Madde 12):** Yetki değişikliklerinin kayıt altına alınmaması, veri güvenliğinin denetlenmesini engelleyen önemli bir eksikliktir. KVKK'nın 12'nci maddesi gereğince, yetki

değişikliklerinin düzgün bir şekilde kaydedilmesi, verilerin güvenli bir şekilde yönetilmesini sağlar. Veri İhlali Bildirimi (KVKK Madde 12 ve 18): Şirketin veri ihlali durumunda, Kişisel Verileri Koruma Kurulu'na ve veri sahiplerine bildirimde bulunmaması, ciddi bir ihlal teşkil etmektedir. KVKK'nın 18'inci maddesi gereğince, veri ihlali durumunda bildirimde bulunma yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu ihmal, kişisel verilerin güvenliği konusunda yasal sorumlulukları doğurur.

6698 sayılı Kanun'un "Özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartları" başlıklı 6'ncı maddesinde "Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir....Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi yasaktır. Ancak bu verilerin işlenmesi; belirli şartlara bağlandığı ve bu verilerin işlenmesinde, ayrıca Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınması şart" olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda Büyükşehir Belediyesi ve Şirket çalışanlarının özel nitelikteki kişisel verileri de çalınmıştır.

6698 sayılı Kanun'un "Suçlar" başlıklı 17'nci maddesinde "(1) Kişisel verilere ilişkin suçlar bakımından 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 135 ila 140 ıncı madde hükümleri uygulanır. (2) Bu Kanunun 7 nci maddesi hükmüne aykırı olarak; kişisel verileri silmeyen veya anonim hâle getirmeyenler 5237 sayılı Kanunun 138 inci maddesine göre cezalandırılır." ve "Kabahatler" başlıklı 18'inci maddesinde ise

"(1) Bu Kanunun;

a) 10 uncu maddesinde öngörülen aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmeyenler hakkında 5.000 Türk lirasından 100.000 Türk lirasına kadar,

b) 12 nci maddesinde öngörülen veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında 15.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,

c) 15 inci maddesi uyarınca Kurul tarafından verilen kararları yerine getirmeyenler hakkında 25.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,

ç) 16 ncı maddesinde öngörülen Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket edenler hakkında 20.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,

d) (Ek:2/3/2024-7499/35 md.) 9 uncu maddenin beşinci fıkrasında öngörülen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyenler hakkında 50.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,

idari para cezası verilir.

(2) (Değişik:2/3/2024-7499/35 md.) Birinci fıkranın (a), (b), (c) ve (ç) bentlerinde öngörülen idari para cezaları veri sorumlusu, (d) bendinde öngörülen idari para cezası veri sorumlusu veya veri işleyen gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişileri hakkında uygulanır.

(3) (Ek:2/3/2024-7499/35 md.) Kurulca verilen idari para cezalarına karşı, idare mahkemelerinde dava açılabilir.

(4) Birinci fıkrada sayılan eylemlerin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bünyesinde işlenmesi hâlinde, Kurulun yapacağı bildirim üzerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşunda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında görev yapanlar hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılır ve sonucu Kurula bildirilir.”

denilmek suretiyle KVKK’ya aykırı iş ve işlemler neticesinde uygulanacak yaptırımlar belirtilmiştir.

Türk Ticaret Kanunun “Özen ve Bağlılık Yükümlülüğü” başlıklı 369’uncu maddesinde Şirket yöneticilerinin şirketin menfaatlerini korumak, basiretli bir iş insanı gibi hareket etmek ve gerekli tüm tedbirleri almak zorunda olduğu belirtilmiştir. Veri güvenliğinin sağlanmaması ve şirket sırlarının korunmaması, yönetimin özen ve bağlılık yükümlülüğüne aykırılık teşkil etmektedir. Yönetim Kurulunun “Devredilemez görev ve yetkiler” başlıklı 375’inci maddesinde ise Yönetim Kurulu, şirketin finansal ve operasyonel güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. Veri güvenliği açıklarının giderilmemesi ve saldırıya uğrayan verilerin korunmaması, yönetim kurulunun gözetim ve denetim yükümlülüğünün yerine getirmediğini göstermektedir. Veri güvenliği ihmali nedeniyle doğrudan oluşan maddi zarardan yani Şirketin uğradığı zarardan 6102 sayılı Kanun’un 553’üncü maddesi gereği ihmali bulunan yöneticilerin şahsen sorumlu tutulmaları gerekmektedir.

KVKK’nın 12’inci maddesi gereğince şirket, kişisel verilerin hukuka uygun olarak işlenmesini, erişilmesini ve bu verilerin güvenli ortamlarda saklanmasını sağlamakla yükümlüdür. Şirketin gerekli güvenlik önlemlerini almaması, ilgili maddesinin ihlaline neden

olmuştur. KVKK'nın 18'inci maddesi gereğince veri ihlalinin bildirilmemesi ve gerekli önlemlerin alınmaması nedeniyle şirkete idari para cezası uygulanmasına yol açacaktır.

Şirketin bilgi işlem güvenliğindeki kritik eksiklikler (tüm personel şifrelerinin merkezi bir e-posta adresinde toplanması, sistem odasına yetkisiz erişim imkânı, yetki değişikliklerinin kayıt altına alınmaması, VPN ve e-posta erişiminde kısıtlama uygulanmaması) ile 6698 sayılı sayılı Kanun kapsamında veri güvenliği tedbirlerinin alınmaması, 20.05.2024 tarihli siber saldırıya zemin hazırlamış; bu saldırı sonucunda 682.578,00 TL'lik maddi zarar, kişisel ve özel verilerin çalınması, ticari sırların ifşası, Büyükşehir Belediyesi'ne ait kamu güvenliğini riske sokan verilerin çalınması ve şirket itibarının ağır hasar görmesi gibi sonuçlar doğurmuştur. Siber saldırı sonrası teknik altyapı iyileştirmeleri ve erişim denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi gibi önlemler alınmış olmakla birlikte KVKK'nın 12'nci ve 18'inci maddeleri uyarınca sızma testleri neticesinde belirtilen zafiyetlere ilişkin herhangi bir tedbir alınmayarak veri güvenliğinin sağlanamaması, çalınma sonrası veri ihlalinin Kurul'a bildirilmemesi, veri sahiplerinin bilgilendirilmemesi ve yasal uyum süreçlerinin tamamlanmaması, şirketin hukuki yükümlülüklerini yerine getirmediğini ortaya koymaktadır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 553'üncü maddesi gereğince ihmali tespit edilen yöneticilerin sorumluluğunun değerlendirilmemesi ve idari/cezai süreçlerin başlatılmaması, şirketin kurumsal sorumluluklarını göz ardı ettiğini göstermektedir. Bu durum, alınan teknik tedbirlerin yetersizliğinin yanı sıra hukuki uyum konusundaki sistematik ihmalleri de açığa çıkarmakta; şirketin operasyonel, idari ve hukuki risk yönetim politikalarının acilen revize edilmesini zorunlu kılmaktadır.

Şirket cevabında özetle siber saldırı günü yaşanan gelişmelerden bahsedilerek Siber Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü'ne bildirimin yapıldığı, yürütülen tahkikatlar neticesinde nihai raporun henüz Şirkete iletilmediği, ilgili makam yetkililerinden şifahi olarak öğrenildiği üzere; sisteme kullanıcı adı ve şifre girmek suretiyle, yapılan bir eylem sonucu doğduğu bilgisinin alındığı, konu netleşmediği gibi, ilgili verilerin yayılma, kullanılma veya satılması gibi bir eylem de doğmadığı, bu sebeple sürecin en başından itibaren Siber Suçlar görevlileri ile yürütüldüğü dolayısıyla Kişisel Verileri Koruma Kurulu'na bilgi verilme gerekliliği görülmediği ifade edilmiştir. Şirket cevabı kendi içerisinde çelişmektedir. Zira hem konunun netleşmediği ifade edilmiş hem de ilgili verilerin yayılma, kullanılma veya satılması gibi bir eylemin meydana gelmediği iddia edilmiştir. Subjektif değerlendirme içeren bu ifadeye katılmak mümkün değildir. Ayrıca Şirketin mevzuat karşısındaki sorumlulukları ve yapılması

gereken iş ve işlemlere yukarıda değinildiğinden başka bir değerlendirme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

Şirket Yönetim Kurulu'nun veri güvenliği ihlali nedeniyle doğan zararları tespit ederek, sorumlu yöneticilere karşı gerekli hukuki ve idari işlemleri başlatması gerekmektedir. KVKK ve Türk Ceza Kanunu kapsamında yetkisiz erişim ve kişisel verilerin sızdırılması nedeniyle ilgili kamu kurumlarına bildirimde bulunulmalıdır.

Şirket içinde veri güvenliğini artırıcı politikalar geliştirilmelidir. Siber güvenlik ihmalleri, hem şirketin finansal zarara uğramasına hem de hukuki yaptırımlarla karşı karşıya kalmasına neden olacağından sorumlular hakkında gerekli incelemeler yapılarak idari ve hukuki süreçlerin işletilmesi gerekmektedir.

BULGU 11: Kamu İhale Kanun'a Göre İstisna Kapsamında Yapılacak Alımlar İçin Usul ve Esasların Belirlenmemesi

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na tabi olan Şirketin ticari faaliyetleri çerçevesinde Kanun'un 3'üncü maddesinin (g) bendinde yer alan istisna hükmüne göre yapacağı alımlarına ilişkin detaylı usul ve esaslarının belirlenmediği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 2'nci maddesi ile Kanun kapsamında yer alan idareler sayılmış olup, ilgili idarelerin kullanımında bulunan ve her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işleri ihalelerinin bu Kanun hükümlerine göre yürütüleceği belirtilmiştir. Kanun'un 3'üncü maddesinde ise ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri haricinde bu Kanun'a tabi olmayan ve istisna kabul edilen alımlar sayılmıştır. Söz konusu maddenin (g) bendinde istisna kapsamı; *"2'nci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (d) bentlerinde sayılan kuruluşların, ticarî ve sınaî faaliyetleri çerçevesinde; doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini için yapacakları, Hazine garantisi veya doğrudan bütçenin transfer tertibinden aktarma yapmak suretiyle finanse edilenler dışındaki yaklaşık maliyeti ve sözleşme bedeli ikitrilyon üçyüzmilyar Türk Lirasını aşmayan mal veya hizmet alımları,"* şeklinde belirtilmiştir. Kanun'un yasaklar ve cezalarla ilgili düzenlemeleri ise 58 ile 61'inci maddeleri arasında düzenlenmiş olup, Kanun'un 60'ıncı maddesinde görevlilerin cezai sorumluluğu açıklanarak, ilgili maddenin son fıkrasında *"5'inci maddede belirtilen ilkelere ve 62'nci maddede belirtilen kurallara aykırı olarak ihaleye çıkılmasına izin verenler ve ihale yapanlar hakkında da yukarıda belirtilen müeyyideler uygulanır"* düzenlemesi ile görevlilerin cezai sorumluluğu kapsamı genişletilmiştir. Ayrıca

60'ıncı maddenin son fıkrasında atıfta bulunulan 5'inci maddede belirtilen ilkeler ile idarelerin bu Kanun'a göre yapacakları ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu; aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin bir arada ihale edilemeyeceği, eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Bu çerçevede, 3'üncü maddeye göre istisna tutulan alımlarla ilgili olarak, 4734 sayılı Kanun'da esas ve usullerin belirlenmesine ilişkin Kanun'un temel ilkelerine, yasak ve ceza hükümleri ile 62'nci maddede yer alan hususlara uyulması zorunluluğu doğmakta ve bu kapsamda temin edilecek ihtiyaçlar için esas ve usul belirlenmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Diğer taraftan 4964 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un geçici 1'inci maddesinin ikinci fıkrasındaki, *"4734 sayılı Kanunun 3'üncü ve geçici 4'üncü maddelerinde bu Kanunla yapılan değişikliklerden dolayı hazırlanması ve yürürlüğe konulması gereken esas ve usuller, bu Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren otuz gün içinde hazırlanır ve yürürlüğe konulur. Bu düzenlemelerin yayımlanmasına kadar idareler, 4734 sayılı Kanun'un bu Kanunla değiştirilmeden önce yürürlükte bulunan 3'üncü ve geçici 4'üncü maddeleri gereği hazırlanan ve yürürlüğe konulan esas ve usulleri uygulamaya devam ederler"* hükmü ile 4734 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesine göre istisna tutulan alımlarla ilgili esas ve usullerin belirlenmesine cevaz verilmektedir.

Şirket tarafından Kanun'un 3'üncü maddesinin (g) bendinde yer alan istisna hükmüne göre alımlar yapıldığı, Satınalma Yönergesinde istisna alımlar için bir maddeye yer verilmesine karşın söz konusu maddenin genel bir düzenleme içerdiği ve 4734 sayılı Kanun'un yasaklama ve ceza hükümlerini kapsamadığı görülmüştür.

İstisna kapsamında yapılacak alımlarla ilgili usul ve esasların 4734 sayılı Kanun'un temel ilkelerini, yasaklama ve ceza hükümlerini kapsayacak şekilde hazırlanıp Şirketin yetkili kurullarında görüşülerek yürürlüğe konulması gerekmektedir.

BULGU 12: Müteahhitin Şirket ile İmzaladığı Protokol ve Satış Sözleşmesi Hükümlerine Uymaması

Şirketin gayrimenkul satın alınmasına yönelik müteahhit ile imzaladığı protokol ve satış

sözleşmesi hükümlerine müteahhit tarafından uyulmamasına rağmen ilgili protokol ve satış sözleşmesinde yer alan müeyyidelerin uygulanmadığı görülmüştür.

Şirketin 2023 yılı muhasebe kayıtlarında 159-Verilen Sipariş Avansları hesabında 5.250.000,00 TL tutarlı ödemenin ... Yapı İnşaat Taahhüt adına ... kişisine ödendiği görülmüştür.

Söz konusu muhasebe kaydı ile ilgili evrakların incelenmesi neticesinde Şirketin 16.07.2021 tarihli ve 61 numaralı yönetim kurulu kararı ile İzmir ili Konak İlçesi Halkapınar Mahallesi 8510 ada, 3 parselde kayıtlı gayrimenkulün (arsa vasfında) 11.280.000,00 TL (KDV Hariç) bedelle satın alınmasına ilişkin, Yapı İnşaat Taahhüt ile protokol düzenlenmesine ve ilgili müteahhite bu satışa istinaden 750.000,00 TL avans ödenmesine, ilgili gayrimenkul için Gayrimenkul Değerleme AŞ'ye taşınmaz değerlendirme raporu hazırlattırılmasına oy çokluğu ile karar verildiği görülmüştür. Anılan yönetim kurulu kararı, 11 üyeden oluşan İZENERJİ AŞ yönetim kurulundan 6 üyenin imzaladığı, diğer 5 üyenin imzasının bulunmadığı görülmüştür.

Diğer yandan söz konusu yönetim kurulu kararı ile satın alınmasına karar verilen gayrimenkulün (arsa vasfında), satışına ilişkin olarak Şirketin yönetim kurulu kararı ile aynı tarih olan 16.07.2021 tarihinde adi protokol imzalanmıştır. Şirket ile ... Yapı İnşaat Taahhüt adına kişi ile imzalanan protokolde, gayrimenkulün (arsa vasfında) satın alınmasına dair Şirket yönetim kurulu kararında belirtilen 11.280.000,00 TL yerine 10.560.000,00 TL üzerinden satılması konusunda tarafların ön mutabakata vardığı, bu protokol kapsamında 750.000,00 TL tutarındaki avansın 16.07.2021 tarihinde saat 15.33'de ödendiği, 20.08.2021 tarihine kadar satışın gerçekleşmemesi halinde avans miktarının avans verilen .. Yapı İnşaat Taahhüt firması tarafından İZENERJİ AŞ'ye iade edileceği belirlenmiştir.

Sonraki süreçte 16.07.2021 tarihli yönetim kurulu kararında da ifade edildiği üzere Gayrimenkul Değerleme AŞ'den satışa konu olan gayrimenkulün (arsa vasfında) değer tespitinin yapılması için değerlendirme hizmeti alınmıştır. 29.07.2021 tarihli değerlendirme raporunda,

-Ana gayrimenkulün üzerinde maliklerin paylarına konulan haciz ve ipotek kayıtlarının bulunduğu, ancak değerlendirme konusu gayrimenkulün (arsa vasfında) değerinin tespitinde, herhangi bir hukuki sorun ve/veya takyidat olmadığı, bu tür bir sorun varsa dahi bu sorunların çözüleceği varsayımı altında hukuki problemlerin göz ardı edilerek gayrimenkulün değerinin tespit edildiği (diğer bir deyişle gayrimenkulün üzerinde haciz ve ipotek kayıtları yokmuş gibi değerlendirme raporu hazırlanmıştır.),

-İmar durumu konusunda plan değişikliği ve revizyonu yapılmıyaya kadar yapı ruhsatı alınamayacağı, bu nedenle plan değişikliği ve revizyonlarının yapılması gerektiği, taşınmazda kat irtifakının kurulmamış olduğu, ek bağımsız bölüm imalatlarının devam etmekte olduğundan bahisle kat irtifakı kurulacak bağımsız bölüm sayısının bilinemediği,

-Değerleme konusu 6. katta bulunan 12 adet ofis hacimli alanın ortak alanla dahil 1.517 metrekare olduğu, değerleme gününde gayrimenkulün (arsa vafında) yaklaşık olarak %75 inşaat seviyesinde olduğu,

tespitleri yapılarak ilgili gayrimenkulün (arsa vafında) değerinin emsal karşılaştırma yöntemi kullanılarak %75 inşaat seviyeli olarak değerinin 11.000.000,00 TL (KDV hariç) olduğu (taşınmazın üzerinde maliklerin paylarına konulan haciz ve ipotek kayıtları dikkate alınmadan tespit edilen tutardır.), bitmiş durum için satış değerinin ise 12.500.000,00 TL (KDV hariç) belirlendiği,

ifade edilmiştir.

Gayrimenkulün (arsa vafında) değer tespitinin KDV hariç 11.000.000,00 TL belirlenmesinden (taşınmazın üzerinde maliklerin paylarına konulan haciz ve ipotek kayıtlarının olmaması durumuna göre tespit edilen tutardır.) sonraki süreç incelendiğinde;

-16.07.2021 arasında taraflarca imzalanan satış protokolünde 20.08.2021 tarihine kadar ilgili gayrimenkul satışının gerçekleşmemesi durumunda satıcı müteahhit firmaya avans olarak ödemesi yapılan 750.000,00 TL'nin iade edileceğine dair maddenin bulunmasına karşın, sorumluluğunu yerine getirmeyen satıcı müteahhit firmaya yapılan avans ödemesinin iadesine ilişkin talepte bulunulmadığı,

-05.10.2021 tarihinde herhangi bir yönetim kurulu kararı olmaksızın imzalanan yeni bir gayrimenkul satış protokolü ile ilgili gayrimenkulün (gayrimenkulün 6. katındaki 1.262 metrekare ofis ve 6. kat B Blok 465 metrekare otopark alanının) kullanıma hazır halde tahsis edilmesi şartı ile satıcı müteahhit firmaya 1.000.000,00 TL satış avansı ödemesinin yapılmasına ve 20.10.2021 tarihine kadar kat irtifakı tesisi işlemlerinin yapılması için yeniden süre verilmesine, ilgili tarihe kadar satıcı müteahhit firmanın taahhüdünü yerine getirmemesi halinde ödenen avans tutarının yasal faizi ile geri iade edilmesi (nakden) hususunda anlaşmaya varıldığı, fakat sorumluluğunu yerine getirmeyen satıcı müteahhit firmaya yapılan avans ödemelerinin iadesine ilişkin talepte bulunulmadığı,

- 30.11.2021 tarihli “Gayrimenkul 4. Ek Satış Protokolü” ile satıcı müteahhit firmaya protokolde olmamasına rağmen 500.000,00 TL tutarında daha ödeme yapıldığı, yapılan ödemelere karşılık olarak 2.250.000,00 TL bedelli senedin (ödeme tarihi belirtilmemiş) satıcı müteahhit firmadan alındığı, 20.12.2021 tarihine kadar kat irtifakı tesisi işlemlerinin yapılması için satıcı müteahhit firmaya yeniden süre verildiği,

-16.05.2022 tarihinde müteahhit ile Şirket yetkilileri arasında yine yönetim kurulu kararı olmadan adi satış sözleşmesi düzenlendiği, bu sözleşme ile satın alınacak gayrimenkulde yukarıda belirtilen bağımsız bölüm alanı dışında kalan 1.040 metrekare alanda yapılacak inşaat imalatlarına ilişkin olarak satıcı müteahhit firma ile anlaşma yapıldığı, yeni inşaat imalatları ile birlikte taraflar arasında mutabık kalınan sözleşme bedelinin KDV ve müteahhitlik karı dahil 21.162.120,00 TL olarak belirlendiği, sözleşmenin imzalanmasından itibaren 90 gün içerisinde (16.08.2022 tarihine kadar) kat irtifakının kurulacağı, kat irtifakı kurulduktan sonra tapu devirlerinin yapılacağı, müteahhitten depo vasıflı 2 taşınmaz için 6.000.0000,00 TL bedelle ipotek verdiği (ipotek tutarının nasıl belirlendiğine dair herhangi bir belge sunulmamıştır.), 90 gün içinde (16.08.2022 tarihine kadar) kat irtifakının kurulamaması halinde ipotekli gayrimenkullerin paraya çevrilmesi yolu ile takibata geçileceği, daha önce müteahhitten alınan 2.250.000,00 TL'lik senedin ipotek tesisi karşılığında hükümsüz olacağı, ilave yapılacak imalat bedeline karşılık aynı satıcı müteahhit firmaya avans verileceği, gayrimenkulün tamamının 31.12.2022 tarihine kadar yapı kullanma izin belgesi almaya hazır olacağı ifade edilerek ayrıca diğer hususlar düzenlenmiş,

- 18.05.2022 tarihinde satıcı müteahhit firmaya 1.500.000,00 TL, 06.06.2022 tarihinde 1.500.000,00 TL, 06.07.2022 tarihinde 30.000,00 TL daha avans verilmek suretiyle önceden ödenen avans tutarları dahil müteahhide toplamda 5.280.000,00 TL ödeme yapıldığı (159-Verilen Sipariş Avansı Hesabına 06.07.2022 tarihinde ödenen 30.000,00 TL avans tutarı dahil edilmemiştir.),

hususları tespit edilmiştir.

İZENERJİ AŞ ile satıcı müteahhit firma arasında imzalanan protokoller ve satış sözleşmesi hükümlerine ilişkin olarak yukarıda yer verilen hususlarla ilgili yapılan incelemeler sonucunda yapılan değerlendirmelere aşağıda yer verilmiştir;

- Şirketin 16.07.2021 tarihli yönetim kurulu kararında gayrimenkulün 11.280.000,00 TL'ye (KDV hariç) satın alınma kararı verilmesine rağmen, aynı gün 16.07.2021 tarihinde satıcı

müteahhit firma ile düzenlenen adi satış protokolünde gayrimenkul bedelinin 720.000,00 TL daha az tutarda 10.560.000,00 TL (KDV hariç) olarak belirlendiği, yönetim kurulu kararında belirtilen bedel ile protokolde belirtilen bedelin farklı olduğu, aynı gün içinde belirlenen farklı iki bedelin nasıl tespit edildiğinin anlaşılamadığı,

-16.07.2021 tarihinde Şirket tarafından yönetim kurulu kararının alınması ve aynı gün müteahhit firma ile adi satış protokolünün imzalanarak 750.000,00 TL avans tutarının saat 15.33'de ödenmesinin ticari hayatın olağan akışına uygun olmadığı,

- Gayrimenkul değerlendirme raporunda, değerlendirme konusu taşınmaz üzerinde maliklerin paylarına konulan haciz ve ipotek kayıtlarının bulunduğu, 11.000.000,00 TL (KDV hariç) olarak belirlenen bedelin tespitinde gayrimenkulün üzerinde bulunan haciz ve ipotek kayıtları dikkate alınmadan değer tespitinin yapıldığı belirtilmiştir. Bu nedenle, gayrimenkul üzerinde bulunan haciz ve ipoteklerin dikkate alınması durumunda gayrimenkul değer tespit bedelinin 11.000.000,00 TL'den (KDV hariç) daha düşük olması gerektiği ve Şirket tarafından bu hususların dikkate alınmadığı,

- Yönetim kurulu kararı ile aynı gün imzalanan adi satış protokolünden 13 gün sonra 29.07.2021 tarihinde gayrimenkul değerlendirme raporunun hazırlanmasına karşın, değerlendirme raporunda belirlenen 11.000.000,00 TL (KDV hariç ve haciz ve ipotek kayıtları dikkate alınmadan) bedelin yönetim kurulu kararı ile satış protokolünde tespit edilen bedelle arasında fazla farkın bulunmadığı,

-16.05.2022 tarihinde yine bir yönetim kurulu kararı dahi olmadan Şirket ile müteahhit arasında yeni bir sözleşmenin imzalandığı, ilgili sözleşmede belirtilen alanlar ile ilk protokolde belirlenen alanlar arasında metrekaresi ve blok seçimi konusunda farklılıklar olduğu, yapılacak yeni imalatlarla ilişkin ek protokol düzenlenerek sözleşme bedelinin artırıldığı, teminat olarak alınan senedin kurulacak ipotekler sonrası müteahhide iade edileceği, ipotek tesis edilen gayrimenkullerin ipotek değerlerinin tespitine ilişkin gayrimenkul değerlendirme raporunun bulunmadığı, bu nedenle ipotek değerlerinin gerçeği yansıtmadığının bilinemediği,

- Şirket tarafından gayrimenkul alımına ilişkin süreçte sadece 16.07.2021 tarihli ve 61 sayılı yönetim kurulu kararı alındığı, satıcı müteahhit firma ile Şirket yetkilileri arasında imzalanan protokol ve değişiklikleri, satış sözleşmesi ve avans ödemelerine ilişkin yönetim kurulu kararı alınmadığı,

- Satıcı müteahhit firmanın her seferinde taahhüdünü yerine getirmemesine rağmen

Şirket tarafından sürekli olarak kısım kısım avans ödemesi yapılması ve ödenen avans tutarının 5.280.000,00 TL'ye ulaştığı,

-16.05.2022 tarihli satış sözleşmesine göre, satıcı müteahhit firmanın 31.12.2022 tarihine kadar satışa konu gayrimenkule ait yapı kullanma izin belgesi alarak gayrimenkulü Şirkete teslim etmesi gerekirken yükümlülüğünü yerine getirmediği

sonucuna varılmıştır.

26.03.2021 tarih ve 22 sayılı yönetim kurulu kararında, 25.03.2021 tarihinde yapılan olağan genel kurul toplantısında 1 yıl süreyle seçilen 11 adet yönetim kurulu üyesinin Şirketi temsile ilişkin imza sirkülerinin belirlenmesine yönelik olarak; yurt içinde ve/veya yurtdışında herhangi bir limitle sınırlı olmaksızın şirketi ilgilendiren bilumum muamele akit ve taahhütlerde, evrak tanziminde ciroda, T.C. resmi daireleri, birlikler, şirketler, gerçek ve tüzel kişiler, tapu ve icra daireleri bilumum bankalar ve yerli ve yabancı bankalar nezdinde, ahzu kabza işlemlerinde şirketin resmi unvanı altında; sınırsız olarak tüm iş ve işlemlerde imza yetkilileri olan 11 adet yönetim kurulu üyesinden herhangi ikisinin müştereken imzasıyla Şirketin temsil ve ilzam olunmasına, katılan 11 üyenin tamamının oy birliğiyle karar verilmiştir.

Diğer yandan, Şirketin 16.07.2021 tarih ve 61 sayılı yönetim kurulu kararı ile gayrimenkulün (arsa vasfında) satın alınmasına ilişkin kararı 11 yönetim kurulu üyesinden 6 üyenin imzaladığı, diğer 5 üyenin kararda imzasının bulunmadığı görülmüştür.

Şirket tarafından gayrimenkulün (arsa vasfında) alımı aşamasında 16.07.2021 tarih ve 61 sayılı yönetim kurulu kararı alındığı görülmüştür. Gayrimenkul alım sürecinde satıcı müteahhit firma ile Şirket yetkilileri arasında imzalanan protokol ve değişiklikleri, satış sözleşmesi ve avans ödemelerine ilişkin belgeleri 26.03.2021 tarih ve 22 sayılı yönetim kurulu kararında belirtilen ve sınırsız olarak tüm iş ve işlemlerde Şirketin temsil ve ilzam olunmasına dair imza yetkisi verilen 2 yönetim kurulu üyesinin imzaladığı, imzalanan protokol ve değişiklikleri, satış sözleşmesi ve avans ödemelerine ilişkin olarak yönetim kurulunun bilgilendirilmediği, yönetim kurulu kararlarının incelenmesinden anlaşılmıştır.

Yönetim kurulu üyelerinin kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlallerinden kaynaklanabilecek hukuki sorumluluklarını düzenleyen 6102 sayılı Kanun'un "Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu" başlıklı 553'üncü maddesinde "(1) ...yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler..., kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde,,"

hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.

(2) Kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar.

(3) Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz.”,

“Özen ve bağlılık yükümlülüğü” başlıklı 369'uncu maddesinde de “(1) Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar.”

hükümlerine yer verilerek yönetim kurulu üyeleri görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmekle yükümlü oldukları vurgulanarak yönetim kurulu üyelerinden beklenilecek özen, benzer durumlarda tedbirli bir yöneticinin göstereceği özen olarak değerlendirildiği ve yönetim kurulu üyelerinin şirkete, pay sahiplerine, şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumlu oldukları belirtilmiştir.

2024 yılı itibarıyla; bulgu konusu hususa ilişkin olarak Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Daire Başkanlığı tarafından inceleme ve soruşturma yapıldığı, taahhüdünü yerine getirmeyen satıcı firmadan 29.11.2024 tarihinde noter aracılığı ile 10 gün süre verilmek kaydıyla taşınmazın tesliminin ve tapu devrinin istendiği, firmanın yükümlülüğünü yerine getirememesi neticesinde 23.01.2025 arabulucuya başvurulduğu ancak firmayla anlaşamadığı ve alacak davası açılması için çalışmaların yürütüldüğü görülmüştür.

Yukarıda yer verilen arsa vasfında gayrimenkul alımına yönelik süreç dikkate alındığında; Şirketin yönetim ve temsil yetkisini elinde bulunduran yönetim kurulu üyelerinin Şirketin menfaatlerini gözetme konusunda dikkat ve özen yükümlülüğünü göstermedikleri, gayrimenkul alımına ilişkin protokol ve sözleşme süreçlerinde yer verilen hükümlerde belirtilen hususlarla ilgili gerekli iş ve işlemleri yapmayarak Şirket menfaatlerini gözetmedikleri,

sermayesini Belediye ve Belediyenin doğrudan veya dolaylı olarak ortak olduğu şirketlerden sağlayan Şirketin mali kaynaklarının verimli bir şekilde kullanılmadığı, müteahhit firmaya ödenen avans tutarının 5.280.000,00 TL'ye ulaştığı anlaşılmıştır.

2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunda yer almasına rağmen noter aracılığı ile firma sahibine 2024 yıl sonu itibariyle ihtarname gönderildiği ve yasal prosedürlerin tamamlanmasının beklenildiği ve 2025 yılı itibariyle alacak davasının henüz açılmadığı dikkate alındığında, Şirket yönetimi ve diğer görevlilerin 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun gereğini yerine getirmediikleri ve raporda belirtilen hususu uygulamadıkları sonucuna varılmıştır.

Yukarıda değinilen iş ve işlemler nedeniyle Şirket aleyhine durum oluşmasında sorumluluğu bulunan kişiler hakkında gerekli hukuki sürecin işletilmesi, Şirket alacağının tahsilinin sağlanması, satıcı müteahhit firmadan tahsil edilememesi halinde 6102 sayılı Kanun'un 553'üncü maddesine istinaden görevini gereği gibi yapmayarak (zamanında yapmayarak) şirketin zarara uğramasına neden olan Şirket sorumlularından tahsil edilmesi için gerekli sürecin işletilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 13: Şirketin Başka Kurumların Görev ve Yetki Alanında Yer Alan Hususlarla İlgili Harcama Yapması

Şirket tarafından İzmir Büyükşehir Belediyesinin bağlı kuruluşu olan İzmir Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü'nün (İZSU) görev ve yetki alanına giren konularda faaliyet göstererek harcamalar yapıldığı görülmüştür.

İZSU, 2560 sayılı İstanbul (İzmir) Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında kurularak 1987 yılından itibaren İzmir Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli bir kuruluş olarak İzmir'de su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gereken her türlü tesisi kurmak, kurulu olanları devralmak ve bir elden işletmek üzere faaliyetlerini yürütmektedir.

2560 sayılı Kanun'un görev ve yetkiler başlıklı 2'nci maddesinde;

“a) İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yerüstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve

onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

b) Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakılacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; ...,

c) Bölge ve içindeki su kaynaklarını, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

d) Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak., ” İZSU'nun görev ve yetkileri olarak belirlenmiştir.

Aynı Kanun'un Yağmur sularının uzaklaştırılması başlıklı 25'inci maddesinde de; *“Yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili tesislerin yapılması veya bu tip tesislerin işletilmesi, gerekli harcamalar ilgili belediyelerce karşılanmak şartıyla İZSU tarafından yerine getirilir.”* düzenlenmesine yer verilmiştir.

Ayrıca, 14.09.2022 tarihinde İzmir Büyükşehir Belediyesi Meclis kararı ile Sünger Kent Uygulamaları Yönetmeliği kabul edilmiştir. Bu Yönetmelik ile İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından sünger kent yaklaşımı ve yeşil altyapı yöntemleri ile yağmur suyu yönetimin sağlanması ve taşkın riskinin azaltılması için yapılacak uygulamaların belirlenmesi amaçlanarak, anılan Yönetmelik'in İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde sünger kent oluşturma ile ilgili çalışmaları ve süreçleri kapsadığı belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ile yargı kararı değerlendirildiğinde; yağmur sularına ilişkin yetkinin münhasıran İZSU'ya ait olduğu konusunda bir şüphe bulunmamaktadır.

Ayrıca Büyükşehir Belediyesi Meclisi tarafından kabul edilen Sünger Kent Uygulamaları Yönetmeliği'nde, Belediye bünyesinde bulunan daire başkanlıkları, bağlı kuruluşları ve iştirakleri birim olarak tanımlanmıştır. Anılan Yönetmelik'in “Birimlerin görev, yetki ve sorumlulukları” başlıklı 5'inci maddesinde; sünger kent ilkelerinin uygulanmasına yönelik görevler, yetki ve sorumluluklar olarak; tüm altyapı yatırımlarında belediye sorumluluğundaki alanlarda doğa dostu ürünler kullanılmasını, kullanılan tüm malzemelerin

döngüsel ekonomi ve döngüsel kent temellerinde bir kent inşasına olanak sağlayacak şekilde seçilmesine özen gösterilmesi, aşırı su tüketimi karşısında tarife belirleme yetkisini kullanarak verimli su kullanımı teşvik edici ücretlendirme sistemi oluşturulması gibi hususlara yer verilmiştir.

Anılan Yönetmelik kapsamında Belediyenin tüm daire başkanlıkları, bağlı kuruluşları ve iştiraklerine görevlerin düştüğü, İZENERJİ AŞ'ye de özel olarak herhangi bir görev, yetki ve sorumluluk verilmediği anlaşılmıştır.

Anılan mevzuat ile İZENERJİ AŞ'ye de özel olarak herhangi bir görev, yetki ve sorumluluk verilmediği halde İZSU'nun görev ve yetkileri arasında bulunan su kaynaklarının yönetimine ilişkin olarak 2021 yılında İZENERJİ AŞ'de bünyesinde Su Kaynakları Uygulama ve Araştırma Merkezi adında bir birim kurulmuş olup, 31.12.2023 tarihi itibarıyla bu birimde 20 kişi çalışmaktadır.

Şirket ana sözleşmesinin 14. maddesinde yer alan “Çevrenin korunması, iyileştirilmesi, kırsal ve kentsel alanda arazinin ve doğal kaynakların en iyi şekilde korunması, su, toprak ve hava ve hava kirlenmesinin önlenmesi, sağlıklı kentleşmenin sağlanması için her türlü faaliyette bulunmak” ifadesi çerçevesinde yer alan düzenleme kapsamında Şirkette anılan birimin iş ve işlemlerini yaptığı yetkililer tarafından ifade edilmiştir.

Şirket yetkilileri tarafından, Şirkette kurulan Su Kaynakları Araştırma ve Uygulama Merkezinin aşağıda yer alan projelerle ilgili yetkilerin hangi Kamu Kurumu tarafından verildiğine ilişkin olarak, “Sünger kent yeşil alt yapı tekniklerinin uygulamalarını da içeren Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından çıkarılan “Yağmursuyu Toplama, Depolama Ve Deşarj Sistemleri Hakkında Yönetmeliği'nde belirtilen çalışmalar ilgili kamu kurumlarına ve kamu iştirak şirketlerine verilen bir görev ve sorumluluk kapsamında değerlendirilebilir. Nitekim gerek Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı gerekse Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından yağmur suyu hasadı ve yeşil alt yapı teknikleri ilgili çalışmaların yapılması yerel yönetimlerle ilgili her teknik toplantılarında gündeme getirilmekte ve bu sistemlerin uygulanması talep edilmektedir. Bakanlık düzeyinde uygulanması isteten bu teknikler Türkiye'de ilk defa bu kadar kapsamlı bir şekilde İzmir'de uygulanmıştır.” denilmiştir. Şirket yetkilileri tarafından belirtilen hususların tüm kamu kurumlarını ilgilendiren mevzuat olduğu, Şirkette kurulan Su Kaynakları Araştırma ve Uygulama Merkezine yönelik herhangi bir özel görev, yetki ve sorumluluk verilmediği anlaşılmıştır. Dolayısıyla sadece Şirketin ana

sözleşmesinde belirtilen konular gerekçe gösterilerek Su Kaynakları Araştırma ve Uygulama Merkezinin kurulması ve harcama yapmasına yönetim kurulu kararları ile yetki verilmesinin yeterli olmadığı, yukarıda yer verilen mevzuat ve yargı kararı dikkate alındığında anlaşılmaktadır.

İZENERJİ AŞ Yönetim Kurulu kararları ile 2021 yılından itibaren Su Kaynakları Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından yürütülen projelerden bazılarına aşağıda yer verilmiştir.

- Meles Çayı Havzası Yağmur Suyu Hasadı ve Yönetimi Projesi
- İzmir İç Körfezine Akan Güney Derelerinin Kirlilik Kaynakları, Sediment Taşınımı ve Yönetimi, Baskı Etkileri, Tedbirlerin Belirlenmesi Projesi
- Halkapınar Gölü Nif Dağı Ekolojik Koridoru Projesi
- Işıkkent Mezarlığı Yağmursuyu Hasadı Projesi
- Bornova Emekçi Kadınlar Yağmur Parkı Projesi
- Bornova Sünger Refüjü Projesi
- Bornova Çayı Dere Ekspres Projesi
- İzmir İli, Çiğli İlçesi, Cumhuriyet Mahallesi Güneybatı Heyelanı Önleme Çalışması Kapsamında Katı Atık Depolama Sahası ve Çevresi İçin Drenaj Proje Çalışmaları
- Gediz Havzası Marmara Gölü ve Beslenme Alanı (1780 km²) Su Kaynaklarının Sürdürülebilir Yönetimi ve Gölün Ekolojik Olarak Korunması Projesi
- Küçük Menderes Havzası Yağmursuyu Hasadı Projesi
- Ödemiş Biyolojik Sızdırma Göleti Projesi
- Süngerkent İzmir Sosyal Medya ve İletişim Hesaplarının Yönetimi

İZENERJİ AŞ Yönetim Kurulu kararları ile verilen yetkiler çerçevesinde anılan birim tarafından yapılan proje çalışmalarıyla ilgili olarak 31.12.2023 tarihine kadar toplam 28.894.747,40 TL gider yapılmış, 1.316.894,00 TL gelir elde edilmiştir. Sonuç olarak 2023 yılı sonu itibarıyla İZENERJİ AŞ'nin görev, yetki ve sorumluluğunda olmayan iş ve işlemlerle ilgili olarak net 27.577.853,34 TL tutarında gider yapılarak Şirket mali kaynaklarının faaliyet dışı

alandan harcanmasına yol açılmıştır. 2023 yılı sonu itibarıyla yapılan 27.577.853,34 TL gider tutarına ilişkin yönetim kurulunun sorumluluğu bulunmaktadır.

Şirket Su Kaynakları Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından yapılan ve örnek olarak seçilen 2023/689989 ihale kayıt numaralı ihalenin incelenmesinde, Şirketin “Kent İçi Dere Güzergahlarında Su Odaklı Ekolojik Koridorlar ve Entegre E-Skuter ve Bisiklet Yolları Geliştirilmesi-Bornova Çayı Pilot Uygulama Projelerinin Hazırlanması”na ilişkin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21'inci maddesinin (f) bendi uyarınca ihaleye çıktığı görülmüştür.

Söz konusu ihalenin teknik şartnamesine göre işin tanımı Bornova Çayı (Kocaçay) güzergahı üzerinde kent-dere etkileşiminin artırılmasına yönelik mavi-yeşil ekolojik koridorların planlanması, dere kirliliğinin azaltılması, peyzaj projelerinin hazırlanması, membada-dere içi biriktirme ve sanat yapılarının geliştirilmesi ve e-skuter ve bisiklet yolunun avan ve uygulama projelerinin hazırlanması şeklindedir. Söz konusu ihale bir bütün olarak değerlendirildiğinde işin kapsamı içerisinde herhangi bir belediye şirketinin görev alanına girmeyen ekolojik koridorlar oluşturulması, taşkın kontrolü için membada depolama yapılması önerilmesi, yeşil alan, peyzaj düzenlemeleri, ıslah kanalı tespit edilmesi, su tutma bölgelerinin belirlenmesi, koridorlara entegre e-skuter ve bisiklet ulaşım yolunun projelendirilmesi, ulaşım yolu ve diğer bütün yapı ve elemanlara ait uygulama projelerinin hazırlanması, güzergah boyunca deplasesi gerekecek altyapı hatları için gerekli deplase projelerinin hazırlanması gibi konuların olduğu görülmektedir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun “Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları” başlıklı 7'nci maddesinde; su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütme, derelerin ıslahını yapma, bisiklet yollarının ve şeritlerinin, bisiklet ve elektrikli skuter park ve şarj istasyonlarının, yaya yollarının ve gürültü bariyerlerinin planlanması, projelendirilmesi işlerinin büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumluluğunda olduğu hükme bağlanmıştır.

Bisiklet yollarının ve bisiklet park istasyonlarının planlanması, projelendirilmesi amacı ile çıkarılan Bisiklet Yolları Yönetmeliği'nin “Genel Esaslar” başlıklı 4'üncü maddesinde ise; bisiklet yollarının planlamasının nasıl yapılacağı, bisiklet yollarının uygulama imar planında ve varsa ulaşım ana planı ve kentsel tasarım projesinde gösterileceği, bisiklet yolunun yapılacağı bölgenin trafik yoğunluğu, fiziksel şartları ve benzeri özellikler dikkate alınarak uygulanacak bisiklet yolu türüne, İdaresince karar verileceği, bisiklet yolu projesinin ilgili idarece hazırlanacağı, büyükşehir belediyelerinde ulaşım ve koordinasyon merkezi kararı, diğer

yerlerde il trafik komisyonu kararı alınmasını müteakip uygulanacağı ifade edilmiştir.

Yönetmelikte geçen İdare deyiminden kasıt ise 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun uygulandığı illerde yapım, bakım ve onarımı büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda olan yerlerde büyükşehir belediyesidir.

Yukarıda yer verilen örnek ihaleden de görüleceği üzere, İZENERJİ AŞ'nin 6102 sayılı Kanun kapsamında karlılık ve verimlilik esasları dikkate alınarak faaliyetlerini yürüttüğü göz önüne alındığında yapılan ihalenin amaç ve konusu Şirketin faaliyetleri ile uyuşmamaktadır.

İZENERJİ AŞ'nin esas faaliyeti İzmir Büyükşehir Belediyesi, İZSU ve diğer şirketlerine personel temin hizmeti sağlamaktır. İZENERJİ AŞ yönetim kurulu üyeleri her yıl yapılan olağan genel kurul kararları ile 1 yıllığına seçilmektedir. Bu kapsamda, İZENERJİ AŞ'de faaliyet gösteren Su Kaynakları Uygulama ve Araştırma Merkezinin koordinasyonunu yürüten ve Şirkette yönetim kurulu başkan vekili olarak görev yapan kişi ilk defa 29.03.2022 tarihinde yapılan Olağan Genel Kurul Toplantısında 1 yıl süreyle seçilmiş, daha sonrada 29.03.2022 tarihinde yapılan Olağan Genel Kurul Toplantısında da tekrar seçilmiştir.

İZENERJİ AŞ esas sözleşmesine göre süresiz olarak kurulmuş olup, atanan yönetim kurulu üyelerinin bireysel olarak uzman olduğu hususlardan bağımsız bir yapılanması mevcuttur. Zira Şirket genel kurulu tarafından 1 yıllığına seçilen yönetim kurulu üyesinin, genel kurulca tekrar seçilmek zorunluluğu bulunmamaktadır. Dolayısıyla 2023 yılında İZENERJİ AŞ'yi temsilen seçilerek görev yapan yönetim kurulu üyelerinin, şirketin ilerleyen faaliyet dönemlerinde seçilmeme durumu bulunmaktadır. Bu kapsamda esas olan belediye şirketlerinin ana faaliyetlerinde karlılık ve verimlilik anlayışı içinde kar ederek, elde edilen bu karı ana hissedar olan İzmir Büyükşehir Belediyesine aktarmaktır.

Yukarıda yer verilen mevzuat kapsamında su kaynaklarının yönetimi belediyeler ile İZSU'nun görev ve sorumlulukları arasında belirtilmiştir. Bu kapsamda da özellikle 2560 sayılı Kanun ile İzmir ilindeki su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek üzere İZSU kurulmuştur.

Diğer taraftan İZSU, 2560 sayılı Kanun kapsamında görev, yetkileri belirlenen bir kuruluştur. Kendisine herhangi bir mevzuat ile görev verilmeyen ve yönetim kurulunun aldığı kararlar ile kendisini görevli kılan İZENERJİ AŞ, 6102 sayılı Kanuna göre faaliyetlerini karlılık ve verimlilik esaslarına göre yürüten, ticari amaçla kurulmuş bir Şirkettir.

Şirket cevabında özetle, Şirketin İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Başkanının su ve enerji konusundaki vizyonuna uygun olarak esas sözleşmesinde de yer alan su ve enerji alanlarında ar-ge çalışmaları yaptığı, Şirketin faaliyet alanının, İZSU'nun faaliyet alanına giren konular ile benzeştiği, İZSU' nun faaliyetlerini gerçekleştirirken danışmanlık hizmetine veya taşeron hizmetine ihtiyaç duyması durumunda şirket vasıtası ile gerekli çalışmaların, iş ve işlemlerin yapılabilmesi için ar-ge çalışmasının yapılması ve bu alanlarda çalışabilecek personelin teminini sağlamak için bu faaliyetlerin gerçekleştirildiği, Şirketin İzmir Büyükşehir Belediyesi ve İZSU Genel Müdürlüğü'nün sorumluluk alanları ile ilgili herhangi bir yetki kullanmasının da söz konusu olmadığı, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin bir iştiraki olarak yağmur suyu altyapı sistemini ülkemizde ilk defa uygulanacak bir sünger şehir modeli ile yatırım yapmaktan ibaret olduğu, Şirketin ana sözleşmesine istinaden, Türkiye'de ilk defa Şirketin yatırımları ile bir Sünger şehir modeli inşa edildiği, Şirket tarafından bu kapsamdaki çalışmaların geleceğe yönelik bir yatırım olduğu ve Şirkette 3 yıldır faaliyet gösteren Su Kaynakları Uygulama ve Araştırma Merkezinin İZSU kurumsal çatısı altında devam ettirilmesi için çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

Şirket cevabının değerlendirilmesinde, bulguda yer alan hususlar dışında bir cevap vermemiş olup ayrıca cevapta belirtilen hususlarla ilgili kanıtlayıcı belgeleri sunmamıştır.

Şirket yönetim kurulu üyeleri ile diğer görevlilerin bulgu konusu iş ve işlemlere ilişkin 2023 yılında 27.577.853,34 TL, 2024 yılında 60.000,00 TL olmak üzere toplam 27.637.853,34 TL'nin tutarında bedelin şirket kaynaklarından ödenmesini sağlamalarından dolayı 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun gereğini yerine getirmedikleri sonucuna varılmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat ve yargı kararı kapsamında; İZENERJİ AŞ'nin esas faaliyet gelirinin İzmir Büyükşehir Belediyesi, İZSU ve diğer Büyükşehir Belediye şirketlerine personel temin hizmeti sağlamak olduğu, özel olarak verilmiş herhangi bir görev, yetki ve sorumluluğu bulunmadan su kaynakları birimi tarafından yönetim kurulu kararları kapsamında harcama yapıldığı, su kaynaklarına ilişkin olarak yönetim kurulunun kendi kendine aldığı kararlar çerçevesinde Şirketi yetkilendirdiği hususları dikkate alındığında, 2024 yılı sonu itibarıyla 27.637.853,34 TL harcama yapılarak Şirketin mali kaynaklarının azalmasına sebep olan yönetim kurulunun mali olarak sorumluluğu bulunmakta olup, Şirket yönetim kurulundan tahsili için gerekli sürecin işletilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 14: Şirketin Finansal Sıkıntı Yaşamasi ve Reklam İhtiyacı Olmamasına Rağmen Tanıtım ve Haber Anlaşması Yapılması

Reklam işine ihtiyaç olmamasına rağmen tanıtım ve haber anlaşması yapıldığı görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında, tacirin ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği ve "Özen ve bağlılık yükümlülüğü" başlıklı 369'uncu maddesinin birinci fıkrasında; Yönetim kurulu üyelerinin ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altında olduğu belirtilmiştir. Basiretli iş adamı gibi davranmayı tacirin ticaretine ilişkin faaliyetlerinde herhangi bir kişiye kıyasla daha dikkatli, tedbirli, öngörülü ve yaptığı işin inceliklerine hâkim biçimde hareket etmesi olarak tanımlamak mümkündür. Şirkete ait bir faaliyette bulunulurken bunun şirketin menfaatine olması ile şirketin zarar etmesini önleyici tedbirlerin alınması gerekir. Aynı Kanun'un 553'üncü maddesi kapsamında, yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler görevlerini yerine getirirken kusurlu hareketleri nedeniyle şirketin zarara uğramasına sebebiyet vermeleri hâlinde sorumlu olacakları belirtilmektedir.

Şirket yönetim kurulu başkanı oluru ile haber ve tanıtım alım işi kapsamında ...Reklam Organizasyon İletişim Hizmetleri Ticaret Limited Şirketi ile 14.06.2024 tarihinde 1 yıllık sözleşme imzalandığı, bu kapsamda şirket hizmetlerinin tanıtımı ve Büyükşehir ile yürütülen ortak proje haberlerinin yapılması ve internet sitesinde yayımlanması hizmetinin alındığı, yayımlanan haberlerin bir kısmının Şirket ile ilgili olduğu bir kısmının ise ortak bir proje olmaksızın Büyükşehir Belediyesinin faaliyetlerinin tanıtımına ilişkin olduğu görülmüştür.

Şirketin faaliyetlerini başta İzmir Büyükşehir Belediyesi, Belediyenin şirketleri, ESHOT Genel Müdürlüğü ve İZSU Genel Müdürlüğüne 696 sayılı KHK kapsamında personel tedarik hizmetinden %10 kar oranında elde ettiği gelirler ile faaliyetlerini sürdürmekte olup, esas faaliyet konusunun personel temin hizmeti sağlamak olduğu dikkate alındığında Şirketin herhangi bir reklama ihtiyacı bulunmamaktadır.

Şirket sermayesinin doğrudan ve dolaylı olarak İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından sağlandığı, 31.12.2024 tarihi itibarıyla ödenmeyen 2.468.455.806,20 TL vergi borcu, 3.066.378.238,45 TL Sosyal Güvenlik Kurumu borcu ile vadesi geçmiş 1.158.907.255,31 TL vergi ve SGK borcunun olduğu dikkate alındığında yukarıda belirtilen şekilde bir tanıtım ve

reklam anlaşması yapılmasının Şirketin menfaatlerine uygun bir işlem olmadığı düşünülmektedir.

Şirket yürütmüş olduğu farklı faaliyet alanları bulunmasına rağmen esas gelirini İzmir Büyükşehir Belediyesi, Belediyenin şirketleri, ESHOT Genel Müdürlüğü ve İZSU Genel Müdürlüğüne sunduğu personel temin hizmetinden sağlamaktadır ve bu faaliyetler halihazırda 696 sayılı KHK hükümlerine göre yürütülmektedir. Dolayısıyla Şirketin esas gelirlerini zaten mevzuat kapsamında yürüttüğü ve reklama ihtiyaç duyulmayan kalemlerden elde ettiği, Şirketin ödeyemediği vergi ve sosyal güvenlik prim borçlarının bulunmamasına karşın Şirketin ve Büyükşehir Belediyesinin tanıtım ve reklam harcamalarının yapılmasının Şirket kaynaklarının etkin ve verimli olarak kullanılmadığını göstermektedir.

Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde; 696 sayılı KHK kapsamında personel temin hizmeti sağlayan ve reklama ihtiyacı olmayan İZENERJİ AŞ'nin yüksek tutarda bulunan vergi borcu ile SGK prim borcunu ödemek yerine bir televizyon kanalı ile arasında KDV dahil 360.000,00 TL bedelli tanıtım ve haber anlaşmasının imzalanması, Yönetim Kurulu tarafından 6102 sayılı Kanun'un şirket menfaatlerini gözetme ve basiretli bir tacir gibi hareket etme yükümlülüklerini yerine getirmediği şeklinde değerlendirilmektedir.

BULGU 15: Yönetim Kurulu Tarafından Şirketin Yönetilmesinde İhtiyaç Duyulan Yönergelerin Çıkarılmaması

Şirketin çalışma usul ve esaslarına etki edecek ve/veya Şirketin iç işleyişinde gerekli olan yönergelerin yönetim kurulu tarafından çıkarılmadığı görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 374'üncü maddesinin birinci fıkrasında, Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetimin kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkili olduğu, "Devredilemez görev ve yetkiler" başlıklı 375'inci maddesinde, Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesinin ve yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetiminin yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri arasında bulunduğu belirtilmiştir.

Şirketlerde ise yönetmelik çıkarma yetkisi bulunmamakla birlikte iç yönerge şeklinde düzenlenen ve şartları, sınırları yönetim kurulunca belirlenen düzenlemeler şirketin düzenli bir şekilde yönetilmesi için gerekli olan yazılı talimatlardır. Nitekim 6102 sayılı Kanun'un 375'inci maddesinde yer alan yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergeler ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmedikleri ifadesi iç yönergelerin çıkarılacağı anlamına gelmektedir.

Şirket yönetim kurulu tarafından personele verilen avansların mahsubu ile avans olarak verilebilecek tutarların üst sınırı, temsil tören giderlerine ilişkin kapsamlı usul ve esaslar, kişi borçlarına ilişkin uygulanacak usul ve esaslar gibi konularda ihtiyaç duyulan hususlara ilişkin gerekli iç yönergelerin hiçbirinin çıkarılmadığı anlaşılmıştır. Şüphesiz yönetim kurulunun şirkete ilişkin faaliyetlerinde herhangi bir kişiye kıyasla daha dikkatli, tedbirli, öngörülü ve yaptığı işin inceliklerine hâkim biçimde hareket etmesinin gereği olarak gerekli iç yönergeleri çıkarması şirket için önleyici tedbirlerin alınmasına fayda sağlayacaktır. Şirket yönetim kurulu tarafından çıkarılmış hiçbir yönergenin bulunmaması, Şirket bünyesinde yürütülen faaliyetler neticesinde ortaya çıkan sorunlar karşısında sistem odaklı ve yazılı talimatlar çerçevesinde müeyyideleri ve sınırları belli olan bir yapı oluşmasına müsaade etmemekte, iyi yönetime ilişkin standartların oluşmasını engellemektedir.

Şirket cevabında özetle, Şirketin Toplam Kalite Yönetim Sistemi çalışmalarına ilişkin yapılan çalışmalardan bahsedilerek, yönetsel ihtiyaçlara yönelik dokümantasyonun sürekliliğinin sağlanması amacıyla çalışmaların yürütüldüğü, ihtiyaç duyulan yönergelerin, sistematik bir yaklaşımla hazırlandığı, gerekli onay süreçlerinin tamamlanmasının ardından yürürlüğe alındıkları ifade edilmiş ayrıca hazırlanan yönergeler ve süreçlere ilişkin listeler gönderilmiştir. Şirket cevabı ve eklerinden, Bulguda değinilen “personele verilen avansların mahsubu ile avans olarak verilebilecek tutarların üst sınırı, temsil tören giderlerine ilişkin kapsamlı usul ve esaslar, kişi borçlarına ilişkin uygulanacak usul ve esaslar”a ilişkin yönergelerin çıkarılmadıkları anlaşılmıştır.

Şirketin çalışma usul ve esaslarına etki edecek ve/veya Şirketin iç işleyişinde gerekli olan iç yönergelerin yönetim kurulu tarafından çıkarılması gerekmektedir.

BULGU 16: Şirket Genel Müdürlüğünde İstihdam Edilen Personelin Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırmasının Yapılmaması

Şirketin personel temin hizmeti için Büyükşehir ve bağlı ortaklıklarına sunduğu hizmet

kapsamına dahil olan personel için güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılmasına karşın genel müdürlük çalışanlarına yapılmadığı görülmüştür.

18.02.2019 tarihli İzmir Büyükşehir Belediyesi Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönergesi'nin "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde, Büyükşehir Belediyesi ile bağlı kuruluş ve şirketlerinde çalışan tüm personeli kapsadığı, "Hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılacak personel" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde, belediye şirketlerinde çalıştırılacak personel güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılacak personel arasında sayılmış, "Sorumluluk" başlıklı 12'nci maddesinde de şirketlerde atamaya yetkili amirlerin güvenlik ve arşiv araştırması bu yönerge hükümlerine göre yapmaktan sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Genel müdürlüğün personel temini kapsamında sağladığı işçiler için güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapmasına rağmen genel müdürlükte işe alınan 70 kişinin güvenlik soruşturması ve arşiv araştırma yazısı olduğu halde komisyon kararının bulunmadığı, 45 kişinin ise güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasına ilişkin hiçbir yükümlülüğün yerine getirilmediği anlaşılmıştır.

Şirket cevabında, güvenlik araştırması ve arşiv soruşturması uygulamasının henüz yürürlükte olmadığı ya da Anayasa Mahkemesi' nin ilgili kararı gereği uygulamanın durdurulduğu dönemlerde işbaşı yapan personellerin Arşiv araştırması yapılması için İzmir Büyükşehir Belediyesi ile yazışmaların tamamlandığı, tamamlanan güvenlik araştırma sonuçlarının ilgili özlüklerde dosyalandığı ifade edilmiştir.

Bulgunun dayanağı 18.02.2019 tarihli İzmir Büyükşehir Belediyesi Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönergesi olup bu bağlamda güvenlik araştırması ve arşiv soruşturmasının Genel Müdürlük çalışanları için yapılmaması hususu irdelenmiştir. Şirket cevabında ve ekinde yer alan belgelerin söz konusu iş ve işlemlerin yapılmamasına gerekçe oluşturmamaktadır. Ayrıca Şirketin tarafından İzmir Büyükşehir Belediyesi ile yazışmaların yapıldığı iddia edilmiş ise de gönderilen ekte 2022 yılında sadece bir personel için sorgulama yapılmıştır. Ayrıca aynı Yönerge kapsamında diğer Belediye Şirketlerinin genel müdürlüklerinde istihdam edilen personel için güvenlik araştırması ve arşiv soruşturması yapılmasına rağmen Şirketin bu konuda gereken iş ve işlemleri yerine getirmemesi anlaşılmamıştır. Bu bağlamda cevapta belirtilen ifadelere ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar yeterli olup ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılmadan göreve alınan personelin geçmişinde bulunabilecek olası suçlar Şirketin genel güvenlik seviyesinin düşmesine, yasal yaptırımların uygulanmasına ve kurumsal itibarın zarar görmesine yol açabilecektir. Ayrıca işe alınan personelin geçmişinin incelenmemesi, gizli ve hassas bilgilere erişim imkânını artırarak, Şirketin bilgi güvenliği ve operasyonel sürekliliği açısından risk oluşturabilecektir.

Şirketin alacağı personel için Yönerge kapsamında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılması gerekmektedir.

BULGU 17: Şirket Faaliyetleri ile İlgisi Olmayan Giderlerin Yapılması

Şirketin ticari faaliyetleri ile ilgisi olmayan giderler yapılarak şirketin zarara uğratıldığı görülmüştür.

Şirketin ticari faaliyeti ile ilgisiz olduğu tespit edilen iki işin teknik şartnamesinde işlerin konusu ve kapsamı şu şekildedir: “İzmir Büyükşehir Belediyesi İzenerji AŞ hizmet performans araştırması faaliyet alanlarında tanınırlığı, hizmet kalitesini kamuoyu araştırması ile ölçmek ve şirketin operasyonlarının iyileştirilmesi için veri temelli stratejik danışmanlık işi adı altında “2500 kişi ile yüz yüze anket yapılması ve sonuç değerlendirme Raporu” alınması işi kapsamında KDV dahil 600.000,00 TL ile 19-28 Nisan 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilecek olan İzkitap Fest’de İzenerji AŞ’ye ayrılan 200 m² tanıtım alanının imalat, nakliye, montaj, tefriş, demontaj ve teknik destek hizmet alım işi kapsamında KDV dahil 600.000,00 TL tutarında harcamalar şirket bütçesinden ödenmiştir.

Şirketin ticari hayatında fiilen kitap fuarında tanıtım yapmasını gerektirecek bir faaliyet alanı olmadığı gibi 2500 kişi ile anket yapılarak strateji belirlemesini gerektirecek bir faaliyeti de bulunmamaktadır. Şirketin hizmet sunduğu yerler belediye ve diğer bağlı ortaklıkları ve şirketlerdir. Şirketin katılmış olduğu kitap fuarı esas itibarıyla “İzmir Büyükşehir Belediyesi ev sahipliği, İZFAŞ organizatörlüğü ve İZELMAN desteği ile 19-28 Nisan 2024 tarihleri arasında Kültürpark'ta düzenlenen İZKİTAP-İzmir Kitap Fuarı"dır. Dolayısıyla katılımcıların ve organizasyonun tamamen kitap tanıtım, satış vb. olan bir organizasyonda belediye, bağlı ortaklık ve şirketlerine personel temin eden, birkaç alt şirketi aracılığı ile enerji alanında da faaliyetleri bulunan başkaca pek bir faaliyeti olmayan bir şirketin kitap fuarında tanıtım alanı açması şirket faaliyet alanı ve menfaatleri ile örtüşmemektedir.

Diğer taraftan Şirketin her şartta anket yapma zarurietini doğmuş ise personel temini kapsamında yaklaşık 12.500 personeli bulunmasına rağmen dışarıdan 2500 kişi ile anket

yapılması hizmet alımı ekonomik açıdan rasyonel değildir. Dijital anket sistemleri kullanılarak, bu çalışma çok daha düşük maliyetle gerçekleştirilebilirdi. Şirketin iç kaynakları ve mevcut insan gücü kullanılmadan dışarıdan hizmet alınması iyi yönetim ilkesine uygun davranılmadığını göstermektedir. Şirket 6102 sayılı Kanun kapsamında faaliyetlerini yürüten, asıl amacı kar elde ederek ortaklarına kardan pay vermek olan ve işlemlerini bu amaç doğrultusunda gerçekleştiren ticari bir kuruluştur. Şirket esas sözleşmesinde ne anket yapmasını gerektirecek ne de kitap fuarında tanıtım yapmasını gerektirecek bir faaliyeti bulunmasına rağmen her iki harcamada da herhangi bir gelir elde etmediği gibi Şirket kaynaklarından 1.200.000,00 TL’lik harcama yapılması suretiyle Şirketin zarara uğratılmıştır. Bu durum Şirketin basiretli bir iş adamı gibi hareket etmediğini göstermektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 18’inci maddesinin ikinci fıkrasında, tacirin ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği ve “Özen ve bağlılık yükümlülüğü” başlıklı 369’uncu maddesinin birinci fıkrasında; Yönetim kurulu üyelerinin ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altında olduğu belirtilmiştir. Basiretli iş adamı gibi davranmayı tacirin ticaretine ilişkin faaliyetlerinde herhangi bir kişiye kıyasla daha dikkatli, tedbirli, öngörülü ve yaptığı işin inceliklerine hâkim biçimde hareket etmesi olarak tanımlamak mümkündür. Şirkete ait bir faaliyette bulunulurken bunun şirketin menfaatine olması ile şirketin zarar etmesini önleyici tedbirlerin alınması gerekir.

Şirket cevabında özetle; Şirketin İzmir Büyükşehir Belediyesi, Bağlı kuruluşları ve iştirak şirketlerine Personel Hizmeti temini sunduğu, görevli personellerin vatandaşlarla iç içe hizmet ürettikleri, sunulan bu Hizmetlerin ölçülmesi değerlendirilmesi ve çıkan sonuçların analiz edilerek hizmetlerin iyileştirilmesinin amaçlandığı, bu sebeple alanında yetkin kurumlarla çalışıldığı ifade edilmiştir.

Şirket cevabında özetle, KİT İzmir Çalışma Grupları ve içerik Yönetişim konularında gerçekleştirilen faaliyetlerin ve AB Misyon çalışmalarının devam etmesi konularında farkındalık oluşturulması ve İzmir halkına duyurulması amacıyla Kitap Fuarına katılımın sağlandığı, bahsi geçen çalışmaların Büyükşehir Belediyesi ilgili daire başkanlıklarına devir edilmesi sonucunda bu yıl düzenlenen Kitap Fuarına katılım sağlanmadığı ifade edilmiştir.

Şirket cevabında, bahsi geçen organizasyonlara katılıma ilişkin açıklamaların makul ve nesnel gerekçelerden yoksun olmaları nedeniyle kabul edilebilir bir yönleri bulunmamaktadır.

Ayrıca Şirket cevabında belirtilen hususlara ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar yeterli olup ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Şirketin karlılık esaslarını ön planda tutarak yürüteceği faaliyetlerde ticari kazanç ya da kayıpların değerlendirilmesi suretiyle harcamaların yapılması gerektiği halde bu kapsamda davranmayarak gerçekleştirdiği etkinlikler sonucu şirketin uğradığı zararın ilgili kişilerden tahsil edilmesi için gerekli hukuki sürecin işletilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 18: İzmir Büyükşehir Belediyesine Bedelsiz Olarak Gayrimenkul Tahsis Yapılması

Şirketin kendi mülkiyetinde olmayan, üçüncü bir taraftan kiraladığı ve depo olarak kullandığı binanın İzmir Büyükşehir Belediyesinin Meclis Kararı doğrultusunda İzmir Büyükşehir Belediyesinin kullanımına bedelsiz olarak tahsis edildiği görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamında kurulan belediye şirketlerinin belediyelerden ayrı bir tüzel kişiliği bulunmakta olup, ilgili şirketler kâr elde etme gayesiyle kurulmuş bir organizasyondur.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'in tanımlar başlıklı 3'üncü maddesinde tahsis kavramı mülkiyeti kendilerinde kalması koşuluyla kamu idarelerince, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerinin yerine getirilebilmesi amacıyla mülkiyetlerindeki taşınmazların, birbirlerine veya köy tüzel kişiliklerine; Hazineye ait taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin ise, Maliye Bakanlığınca hizmetin devamı süresince kamu idarelerinin veya köy tüzel kişiliklerinin bedelsiz olarak kullanımına bırakılması olarak ifade edilmiştir. Aynı maddede kamu idarelerinden kastın tahsis açısından, Yönetmelik ekindeki idareler ile kendilerine tahsis yapılması açısından köy tüzel kişilikleri olduğu belirtilmiş olup, Yönetmelik ekinde yer alan idareler arasında genel bütçe kapsamındaki idareler, özel bütçeli idareler, düzenleyici ve denetleyici kurumlar, sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idareler gösterilmiştir. Mahalli idareler kavramının içerisine ise belediyeler tarafından kurulan şirketler dahil edilmemiştir.

Dolayısıyla tahsis kavramı kamu idareleri arasında ilgili Yönetmelik ekinde sayılan kurumlar arasında gerçekleşebilecek bir husus olup, belediye şirketleri tarafından kiralanan taşınmazların bedelsiz olarak başka bir şirketin veya kamu kurumunun kullanımına bırakılması hukuken doğru bulunmamaktadır.

Yapılan incelemede, Şirketin Umurbey Mahallesi, ... numaralı adreste depo olarak 01.08.2011 tarihli kira sözleşmesi ile üçüncü bir kişiden kiralamış olduğu binayı 16.07.2020 tarihli ve 57 karar numaralı yönetim kurulu kararı ile İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne tahsis edilmiştir.

Belediyeye tahsis edildiği 2020 yılından 2023 yıl sonuna kadar kiralanan gayrimenkul için Şirket tarafından 904.518,09 TL brüt kira ödemesi yapılmıştır.

2024 yılı itibarıyla Şirketin Büyükşehir Belediyesine yapmış olduğu bedelsiz gayrimenkul tahsisinin 13.08.2024 tarihi itibarıyla sonlandırıldığı, ancak bu tarihe kadar olan kira bedellerinin Şirket tarafından ödendiği görülmüştür. Şirket yönetim kurulu üyeleri ile diğer görevlilerinin 2023 yıl sonuna kadar 904.518,09 TL, 01.01.2024-13.08.2024 tarih aralığında ise 251.078,40 TL olmak üzere toplam 1.155.596,49 TL tutarında bedelin şirket kaynaklarından ödenmesini sağlamalarından olayı, 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun gereğini yerine getirmedikleri sonucuna varılmıştır.

İZENERJİ AŞ'nin 6102 sayılı Kanun kapsamında kurulan ve ayrı bir tüzel kişiliğe sahip belediye şirketi olması, hukuken kamu kurumu sayılmaması, Şirketin üçüncü taraflar ile olan ilişkilerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etme, şirket menfaatlerinin korunması hususunda dikkat ve özen gösterilmesi yükümlülüğü bulunmaktadır.

Büyükşehir Belediyesine bedelsiz tahsis edilen binaya ilişkin bugüne kadar ödenen 1.155.596,49 TL kira bedellerinin faizi ile birlikte tahsil edilmesi ve bundan sonraki süreçte ilgili kiraların tahsis yapılan tarafından ödenmesi konusunda düzeltici adımların atılması gerekmektedir.

BULGU 19: Konaklama Tutarına Üst Sınır Belirlenmemesi

Şirket çalışanlarının yurt içi ve yurt dışına yapacakları seyahatlerde ödenecek giderlere ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla çıkarılan Seyahat Yönergesi'nin, görevlendirmelerde yapılacak konaklama giderlerinin karşılanmasına ilişkin bir sınır belirlenmemesinin masraf kontrolü açısından riskli durumlara zemin oluşturduğu görülmüştür.

Seyahat Yönergesi'nin "Görevlilerin Otel Sınıfları ve Harcama Limitleri (Harcırah Grupları)" başlıklı maddesinde, personelin unvanlarına göre konaklayacakları otel yıldız sayıları ve konaklama dışındaki gündelik miktarları belirlenmiştir. Bu maddeye göre Yönetim Kurulu, Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcıları 5 yıldızlı otellerde, diğer personel ise 4

yıldız ve altındaki otellerde konaklayabilecektir. Ancak otel ücretlerine herhangi bir üst sınır getirilmemesi yönetimin ve personelin faturası karşılığında konaklamasına olanak tanımaktadır. Yıl içinde yönergede değişiklik yapılarak otel sınıflarına ilişkin yıldız sayıları çıkarılmış ve konaklama için uygun otellerin seçileceği belirtilmiştir. Ancak bu düzenlemeyle de otel faturalarına herhangi bir üst sınır getirilmemiştir.

Yıl içinde Şirket Yönetim Kurulu ve Genel Müdürü tarafından yapılan konaklamalarda yurt içi konaklamaların günlük 14.147,48 TL, yurt dışı konaklamaların ise günlük 58.347,50 TL'ye kadar ulaştığı görülmektedir. Konaklama giderlerine üst limit belirlenmemesi, kamu kaynağı kullanan şirketin yüksek seyahat harcamalarıyla karşılaşmasına neden olabilecek önemli bir risk unsuru oluşturmaktadır.

Şirket cevabında özetle; Seyahat Yönergesinin 2024 Mayıs ayı itibariyle revize edildiği, seyahat planlanan bölge koşullarına göre ekonomik açıdan uygun olan konaklama yöntemine yer verildiği, konaklama yapılacak yerin Şirket satınalma müdürlüğü tarafından araştırılıp rezervasyonun yapıldığı, günün ekonomik koşulları gereği fiyatların sürekli değişkenlik göstermesinin limit belirlemede güçlük oluşturduğu, bu bağlamda ilkesel olarak şirket menfaatleri göz önünde bulundurulduğu ifade edilmiştir.

Bulgu içerisinde mayıs ayı itibariyle revize edilen Seyahat Yönergesi değerlendirilmiştir. Fiyatların sürekli değişkenlik göstermesi, konaklama tutarlarına limit belirlenmemesine ilişkin makul ve kabul edilebilir bir gerekçe oluşturmamaktadır. Ayrıca Şirket cevabında bahsedilen ve subjektif değerlendirme içeren ilkesel uygulamalar nedeniyle günlük konaklama tutarlarında afaki farkların ortaya çıktığı/çıkabileceği göz önüne alındığında, Yönergede gerekli değişikliklerin yapılması yerinde olacaktır.

Seyahat Yönergesi'nde konaklama giderlerine ilişkin açık bir sınır getirilmemesi hususunun tekrar gözden geçirilmesi ve bu harcamalara üst limitler konulmasının sağlanması, kamusal sermayeli bir şirketin kendisine tahsis edilen kaynakları daha etkin ve tasarruflu kullanmasına katkı sağlayacaktır.

BULGU 20: Kamu İhale Kanunu Kapsamında Yapılması Gereken Alımların Bu Kanun Hükümleri Çerçevesinde Gerçekleştirilmemesi

Şirketin Yurt içi ve Yurtdışı seyahatlerine ilişkin konaklama hizmet alımlarının piyasa fiyat araştırması yapılmadan tek bir firma belirlenerek ihale veya doğrudan temin usulü

kullanılmadan ve herhangi bir kanıtlayıcı evraka yer verilmeden yalnızca fatura karşılığı yapıldığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde, bu Kanunun amacının, kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemek olduğu belirtilmiştir. "Kapsam" başlıklı 2'inci maddesinde, belediyelerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları her çeşit şirketlerin bu Kanun'a tabi olduğu, "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde ise idarelerin bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu ifadelerine yer verilmiştir. Kanun'un 3'üncü maddesinde kanundan istisna olan durumlar, 19'uncu maddesinde ihale usulleri ve 22'inci maddesinde doğrudan temin kapsamında yapılacak alımlar sayılmıştır.

Şirketin 4734 sayılı Kanun'a tabi olduğu, istisna kapsamında olmayan alımlarını ihale usulleriyle veya şartları taşıyorsa doğrudan teminle yapması gerektiği açıktır.

Şirket Seyahat Yönergesinin "Yol ücreti" başlıklı 9'uncu maddesinde; Yurt içi ve yurt dışı görev seyahatlerinde, seyahate çıkmadan önce personelin konaklama ve ulaşım rezervasyonlarının şirket tarafından yapılacağı, konaklama ve ulaşım rezervasyonlarının şirket tarafından yapılmadığı durumlarda ise seyahate çıkanın ödemeyi fatura karşılığında avansından karşılayacağı ve avans mahsubunda dikkate alınacağı belirtilmiştir. Yönerge hükümlerinin uygulanmasından seyahate çıkan personelin, uygulatılmasından Genel Müdürün, kontrolünden ise Mali İşler Müdürlüğünün sorumlu olduğu belirtilmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Özen ve bağlılık yükümlülüğü" başlıklı 369'uncu maddesinin ilk fıkrasında, *"Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar."* denilmektedir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanun'un "Hukukun uygulanması ve kaynakları" başlıklı 1'inci maddesinde, *"Kanun, sözüyle ve özüyle değiştiği bütün konularda uygulanır."* "Dürüst davranma" başlıklı 2'nci maddesinde, *"Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını"*

hukuk düzeni korumaz.” “İyiniyet” başlıklı 3’üncü maddesinde, “Kanunun iyiniyete hukukî bir sonuç bağladığı durumlarda, asıl olan iyiniyetin varlığıdır. Ancak, durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimse iyiniyet iddiasında bulunamaz.” denilmek suretiyle hukuk düzeninin iyi niyetli ve dürüst kişileri koruduğu belirtilmektedir.

*Şirket tarafından gerek mevzuatta gerekse de kendi satın alma yönergesinde satın alma, karlılık ve verimlilik esaslarına göre yapılacağı belirtilmesine rağmen herhangi bir onay belgesi, fiyat araştırması, kanıtlayıcı evraka yer verilmeden yalnızca fatura karşılığı Turizm Organizasyon Danışmanlık Fuarcılık LTD firmasına yapıldığı, söz konusu alımların doğrudan temin limitinin altında kalmasına rağmen doğrudan temin yönteminin dahi kullanılmadan gerçekleştiği,

* Turizm Firması'nın yurtdışı seyahatlerinde rezervasyon yaptığı online hizmet sağlayıcıya ait bilgilerin, yanlışlıkla başka bir yurtdışı işlemine ait faturada yer aldığı, aynı hizmet sağlayıcı üzerinden yapılan sorgulamada, ilgili otelin yaklaşık bir yıl sonraki (2025 dönemi fiyatlarına göre) 2 gecelik konaklama ücretinin yaklaşık 11.000,00 TL olduğu, Brüksel Havaalanı yakınında faaliyet gösteren 6 büyük araç kiralama firmasının sunduğu teklifler incelendiğinde, 2 günlük araç kiralama bedelleri 2.200,00 TL ile 4.000,00 TL arasında değişiklik gösterdiği,

* Söz konusu Turizm firmasının fatura tarihinden 12 gün öncesinde Yönetim Kurulu başkanın aynı ülke ve şehre gittiği, gidilen tarihte online olarak hizmet veren yerel bir tur şirketi üzerinden kesilen faturada 1 gecelik konaklama ücretinin 6.050,00 TL olduğu,

* Benzer şekilde yıl içerisinde söz konusu firmanın dışında bir kez teklif alındığında dahi seyahat firmasının uçak biletlerinin diğer firmanın 2 katı olarak uyguladığı,

* Söz konusu firmadan ilk alımın 29.09.2023 tarihinde yapıldığı ve 2023 son üç ayında firmaya fatura karşılığı 430.204,31 TL, 2024 yılında ise 460.046,43 TL ödeme yapıldığı, anlaşılmıştır.

12 gün önce gidilmesine, gidilen ülkedeki otel ve seyahat fiyatlarının bilinmesine, her iki otelin konumunun sadece 9 km uzaklıkta olduğu da dikkate alındığında, 12 gün önceki fiyatı 12.100,00 TL olan otel ücretinin 116.695,00 TL olarak, 2025 yılı fiyatlarıyla en fazla fiyatlı olan aracın seçilmesi halinde dahi 8.000,00 TL olan taksi kiralama ücretinin ise 135.332,00 TL olarak ödenmesinin, ilk olarak Türk Medeni Kanunu belirtilen iyi niyet ve dürüstlük kuralıyla kuralları ile sonrasında Ticaret Kanunu, İhale Kanunu ve en nihayetinde şirketin çıkarmış olduğu yönerge ile bağdaşmadığı açıktır.

Şirket cevabında; yurt içi ve yurt dışı seyahatlere ilişkin konaklama ve ulaşım hizmetlerinin seyahati gerçekleştirecek birimin talebi ile seyahat yönergesi kapsamında seyahat planlaması yapılan bölgeye göre şirket satınalma müdürlüğü tarafından aracı kurum kullanılmaksızın seyahat yapılacak bölgede bulunan konaklama yapılacak oteller ve/veya ulaşım vasıtaları firmaları ile fiyat araştırması yapılarak gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

Şirket cevabında bulgu içeriğine itiraz edilmeksizin, piyasa araştırması yapılan bir alıma ilişkin örnek gönderilmiştir. Gönderilen örnekten Şirketin bütün konaklama ve ulaşım hizmet alımlarını bu şekilde yaptığına ilişkin bir sonuç ortaya çıkmadığından ayrıca bulguda yer alan hususları etkilemediğinden ayrıca bir değerlendirme yapılmamıştır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında, tacirin ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği ve "Özen ve bağlılık yükümlülüğü" başlıklı 369'uncu maddesinin birinci fıkrasında; Yönetim kurulu üyelerinin ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altında olduğu belirtilmiştir. Basiretli iş adamı gibi davranmayı tacirin ticaretine ilişkin faaliyetlerinde herhangi bir kişiye kıyasla daha dikkatli, tedbirli, öngörülü ve yaptığı işin inceliklerine hâkim biçimde hareket etmesi olarak tanımlamak mümkündür. Şirkete ait bir faaliyette bulunulurken bunun şirketin menfaatine olması ile şirketin faaliyetiyle ilgisinin olmasına özen gösterilmesi gerekir.

Yeni Yönetim Kurulu'nun denetim yetkisi kapsamında seyahat giderini yapan önceki Yönetim Kurulu Başkanı'nın, Seyahat Yönergesi'nin uygulanmasındaki ihmali nedeniyle Genel Müdür'ün, seyahat giderlerinin kontrolündeki ihmali nedeniyle Mali İşler Müdürlüğü'nün ve satın almaları gerçekleştiren Satın Alma ve Ticaret Müdürlüğü'nün sorumlulukları tespit edilerek şirket zararının giderilmesi için gerekli sürecin işletilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 21: Temsil Ağırhlama Harcamalarının Amacı, Niteliği ve Miktarlarının Belirsiz Olması

Birçoğu Şirket Genel Müdür Vekilinin talimatı ve Mali işler Genel Müdür Yardımcısı parafıyla gerçekleştirilen temsil ağırhlama harcamalarının niteliğinin ve kapsamının belirsiz olduğu görülmüştür.

Seyahat Yönergesi'nin "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde, "Bu yönergenin amacı, İzenerji AŞ'de devamlı veya geçici kadro ile çalışan personelin esas kadrolarının bulunduğu yerden, şehir içi, yurt içi ve yurt dışına, görev nedeniyle yapacakları seyahatlere ilişkin giderler ve temsil ağırlama giderlerinin Şirket tarafından karşılanmasına ilişkin ilke, şart ve sınırları düzenlemektir." "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinde, "Temsil ve Ağırlama Gideri: Yurtiçi ve yurt dışı seyahatlerde Yönetim Kurulu Üyeleri ve Genel Müdür'ün seyahat sebebiyle ilgili olarak üçüncü şahısları ağırlama giderini, ifade eder.", "Kabul edilen diğer harcamalar" başlıklı 7'nci maddesinde, "Seyahatlerle ilgili Genel Müdür ve Yönetim Kurulunun temsil ve ağırlama giderleri", "Seyahat avansı" başlıklı 12'nci maddesinde, "Yönetim kurulu, Genel müdür, Genel Müdür yardımcıları amacı kişi sayısı ve belgelendirmeleri şartı ile temsil ağırlama harcaması yapabilir." "Sorumluluk" başlıklı maddesinde, "Sorumluluk Bu yönerge hükümlerinin uygulanmasından Genel Müdür, Mali İşlerden sorumlu Genel Müdür Yardımcısı (24/05/2024 tarihinde revizyonla eklenmiştir), Mali İşler Müdürü ve seyahate çıkan personel sorumludur." denilmektedir.

Şirket tarafından yapılan temsil ağırlama harcamalarının niteliğinin ve kapsamının belirsiz olduğu görülmüştür. Konu iki başlık halinde ele alınacaktır.

A) Şirket Genel Müdür Vekili Tarafından Yönerge Kapsamında Olmayan Temsil Ağırlama Giderleri Yapılması

Şirket Genel Müdürü Vekili tarafından şirket dışında gerçekleştirilen temsil ağırlama giderlerinin büyük çoğunluğunda giderin amacı ve kişi sayısı gibi detaylarının açıklanmadığı, bir kısmın temsil ve ağırlama kapsamında sayılmayacak neviden alkollü içecek içeren yemeklerden olduğu, bir kısmına ilişkin fatura miktarı kısmında sadece bir kişinin olduğunun belirtildiği, bir kısmında ise şirket adına yapıldığına ilişkin herhangi bir yazı/olur/onay olmaksızın sadece Genel Müdür Vekili tarafından ibraz edilen fiş ve/veya faturadan ibaret olduğu, buna rağmen mali işlerden Sorumlu Genel Müdür yardımcısının parafıyla ile muhasebeleştirilerek ödendiği, ayrıca Ticaret Müdürünün teklifi ile dışardan herhangi bir misafir olmamasına rağmen şirket önceki yönetim kurulu ve Genel Müdür Vekilinin katıldığı ve kendi aralarında yedikleri yemeğin de şirkete fatura edildiği, bu faturanın da mali işlerden sorumlu Genel Müdür Yardımcısı tarafından ödendiği anlaşılmıştır.

Şirket cevabında özetle, bahsi geçen temsil ağırlama giderlerinin Yönetim Kurulu Başkanlığında yürütülen İzmir Büyükşehir Belediyesi koordinasyonluğunda Şirketin yürütmüş

olduğu projeler kapsamında yapıldığı, söz konusu giderlerde Genel Müdür Vekili ve Mali işlerden sorumlu Genel Müdür Yardımcısının harcama yetkilisi olmaları sebebiyle imzalarının bulunduğu ifade edilmiştir. Bulgunun bu bölümünün konusu, Şirket yönetim kurulunca usulüne uygun yapılan temsil ağırlama giderleri olmayıp Şirket Genel Müdür Vekili tarafından yönerge kapsamında olmayan temsil ağırlama giderleridir. Bu bağlamda şirket cevabında belirtilen ve yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilen giderlerin bulgu ile ilgisi bulunmamaktadır. Ayrıca Şirket cevabında belirtilen hususlara ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar yeterli olup ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Seyahat yönergesinde de belirtildiği üzere temsil ağırlama giderinin şirket yetkilileri ile iş ilişkisinde bulunan üçüncü kişiler için yapılması, ayrıca amacı, kişi sayısı ve belgelendirilmesi gerektiği göz önünde bulundurulduğunda temsil ağırlama giderinin tek başına yapılamayacağı, iş ilişkisi olmayan üçüncü şahıslar olmadan şirketin yönetiminin birbirlerini temsil edip ağırlamasının mümkün olmadığı, yönetim tarafından yenilen yemeklerin şirket tarafından ödenemeyeceği açıktır. Dolayısıyla temsil ağırlama gideri kapsamında olmayan giderlerin şirket bütçesinden ödenmesi şirket zararına yol açmıştır.

B) Şirket Faaliyetleriyle İlgisi Olmayan Kişilere Temsil Ağırlama Gideri Yapılması

Seyahat Yönergesine aykırı olarak gerçekleştirilen temsil ağırlama giderlerine ilişkin diğer hususlar şunlardır:

Şirket ile ilgisi olmayan bir Büyükşehir Belediyesi çalışanının çocuğuna düğün hediyesi alınarak bedelinin temsil ağırlama giderlerinden karşılandığı, herhangi bir onay/olur/belge/gerekçe olmaksızın “yurtiçi konaklama” faturası ile hangi şehir olduğu da belirtilmeksizin, Şirket faaliyetleri ile ilgisi olmayan bir siyasi parti üyesinin konaklama giderinin Seyahat Yönergesine aykırı olarak karşılandığı, Şirket tarafından Büyükşehir Belediye şirketi olan İZTARIM AŞ bünyesinde kurulan İştirakler Koordinasyon Kurulundan mali, hukuki ve insan kaynakları koordinasyon hizmeti alındığı ve bu kapsamda aylık KDV dahil 49.000,00 TL ödeme yapılmasına karşın Şirket Genel Müdürü onayı ve Mali İşlerden sorumlu Genel Müdür Yardımcısı parafı ve 25.12.2024 tarihli muhasebe fişiyle 220.510,00 TL tutarında yemek bedeli faturasının Şirket tarafından karşılandığı görülmüştür.

Bu bağlamda şirketle ilgisi olmayan kişilere hediye verilmesinin veya konaklama giderlerinin, hizmet alımı için hakediş ödenen bir kurulun yemek giderlerinin karşılanması veya

hediye verilmesinin Seyahat Yönergesinde düzenlenen temsil ağırlama gideri olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Yönetim ve temsil Esaslarının düzenlendiği 365'inci maddesinde *"Anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Kanundaki istisnai hükümler saklıdır."* "Özen ve bağlılık yükümlülüğü" başlıklı 369'uncu maddesinin ilk fıkrasında ise *"Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar."* denilmektedir. 6102 sayılı Kanun'un 375'inci maddesinde yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında şirketin üst düzey yönetiminin gözetimi ve denetimi de bulunmaktadır. Aynı Kanun'un 553'üncü maddesi kapsamında, yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler görevlerini yerine getirirken kusurlu hareketleri nedeniyle şirketin zarara uğramasına sebebiyet vermeleri hâlinde sorumlu olacakları belirtilmektedir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanun'un "Hukukun uygulanması ve kaynakları" başlıklı 1'inci maddesinde, *"Kanun, sözüyle ve özüyle değiştiği bütün konularda uygulanır."* Dürüst davranma başlıklı 2'nci maddesinde *"Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz."* İyiniyet başlıklı 3'üncü maddesinde *"Kanunun iyiniyete hukukî bir sonuç bağladığı durumlarda, asıl olan iyiniyetin varlığıdır. Ancak, durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimse iyiniyet iddiasında bulunamaz."* denilmek suretiyle hukuk düzeninin iyi niyetli ve dürüst kişileri koruduğu belirtilmektedir.

Şirket cevabında özetle, Koordinasyon kurulu kuruluş amacı, faaliyetleri ve görevleri hakkında açıklamalar yapılarak, Koordinasyon Kurulunda görev alan kişilere bu görevleri sebebiyle ücret vb. ödeme yapılmadığı, yapılan son değişiklikler ile İztarım AŞ ile yapılan sözleşmeye ihtiyaç kalmadığı, Mayıs 2025 dönemi itibariyle faturalandırma yapılmayacağı konusunda ortak mutabakat sağlandığı, bulgu konusu yemeğin; Şirketin hizmet verdiği birimler, İşçi personel 27 ayrı hizmet sözleşmesi ile 10330 aktif personel iş ve işlemleri, güvenlik hizmetleri kapsamında 465 hizmet noktası ile 3030 personel iş ve işlemleri çerçevesinde yıl sonu değerlendirme toplantısıdır. Şirketin faaliyet gösterdiği alanların sayısı, personel sayısı vb. hususların büyüklüğü yenilen yemek faturasının da büyüklüğü veya haklılığı sonucunu ortaya çıkarmamaktadır. Ayrıca Koordinasyon Kurul üyelerinin Kuruldan ücret alıp alması gibi bulgu ile ilişkisi bulunmayan hususlar değerlendirilmemiştir. Şirket cevabında

belirtilen hususlara ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar yeterli olup ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Şirket cevabında, Toplu İş Sözleşmesi evlilik yardımı maddesi gereği sendikali çalışanlara şartları taşımaları halinde altın verilebildiği, söz konusu yardım kapsamında sehven çalışanın çocuğunun düğününe istinaden yapıldığının tespiti sonrasında Harcama yetkilisi olan Genel müdür vekili ve Genel müdür Yardımcısı tarafından Şirket ödeme yapıldığı ifade edilmiştir. Büyükşehir Belediyesinde çalışan bir daire başkanının sehven “Şirket Çalışanı”, çocuğunun ise “çalışan çocuğu” olarak değerlendirilmesi hayatın olağan akışına uymadığından şirket cevabının kabul edilebilir bir yönü bulunmamaktadır. Ayrıca Şirket bütçesinden yersiz ödenen tutarın iade edilmiş olması usule uygun olmayan bir işlemi uygun hale getirmemektedir.

Şirket cevabında, bulguda yer alan “herhangi bir onay/olur/belge/gerekçe olmaksızın “yurtiçi konaklama” faturası ile hangi şehir olduğu da belirtilmeksizin, Şirket faaliyetleri ile ilgisi olmayan bir siyasi parti üyesinin konaklama giderinin Seyahat Yönergesine aykırı olarak karşılandığı” hususuna ilişkin ise herhangi bir cevap gönderilmediğinden ayrıca bir değerlendirme yapılmamıştır.

Türk Ticaret Kanunu'nun işletme giderleri ve temsil ağırlama giderleriyle ilgili hükümlerinin şirketin faaliyetiyle ilgisi olmayan kişilere yapılan hediye harcamalarını kapsamadığı açıktır. Yapılan harcamalar şirketin asli faaliyetlerinden kaynaklanmadığı için şirket bütçesinden karşılanması hukuken kabul edilemez.

Şirketin yönetim kurulu tarafından yönetilip temsil olunacağı açık olduğuna göre şirket yönetim kurulunca sadece bir defa temsil ağırlama gideri yapılmasına rağmen genel müdür tarafından yapılan temsil giderlerinden haberdar olunmaması dikkate alındığında, yeni Yönetim Kurulu'nun denetim yetkisi kapsamında temsil giderlerini yapan Genel Müdür ve Seyahat Yönergesi'nin uygulanmasındaki seyahat giderlerinin kontrolündeki ihmali nedeniyle Mali İşler Müdürlüğü ile bağlı bulunduğu Genel Müdür Yardımcısı ve satın almaları gerçekleştiren Satın Alma ve Ticaret Müdürlüğünün sorumluluklarını tespit edilerek şirket zararının giderilmesi için gerekli sürecin işletilmesi gerekmektedir.

BULGU 22: Yurt İçi Seyahatlerde Yönerge Hükümlerine Uyulmaması

Şirket Genel Müdürü Vekili tarafından yapılan yurt içi seyahatinde Seyahat Yönergesi'ne uyulmadığı görülmüştür.

Şirketin Seyahat Yönergesinin “Seyahat planının oluşturulması” başlıklı 3’üncü maddesinde “*İş Seyahatleri yıllık bütçede planlanır. Planlı/Plansız İş seyahatlerinde (yurt içi, yurt dışı) seyahate gidilmeden önce Seyahat Talep Formu doldurulur.*” “Sorumluluk” başlıklı 4’üncü maddesinde “*Bu yönerge hükümlerinin uygulanmasından seyahate çıkan personel, uygulatılmasından Genel Müdür, kontrolünden ise Mali İşler Müdürlüğü sorumludur.*” ve “Görevlendirme yetkisi” başlıklı 5’inci maddesinde “*Genel Müdür’ün yurt içi seyahatleri için Yönetim Kurulu’ndan onay alınır.*” denilmektedir.

Seyahat yönergesinde yapılacak seyahatlerin yıllık bütçede planlanmasının esas olduğu, Planlı/Plansız İş seyahatlerine gidilmeden önce Seyahat Talep Formu doldurulacağı, Genel Müdür’ün yurt içi seyahatleri için Yönetim Kurulu’ndan onay alınacağı, yönerge hükümlerinin uygulanmasından seyahate çıkan personelin, uygulatılmasından Genel Müdürün, kontrolünden ise Mali İşler Müdürlüğü’nün sorumlu olduğu belirtilmiştir. Şirket Genel Müdürü’nün Ankara’ya yapmış olduğu ziyarete ilişkin konaklama giderinin 09.02.2024 tarihli muhasebe fişi ile giderleştirildiği, yapılan ödemeye 24.10.2023 tarih ve 152 numaralı yönetim kurulu kararının eklendiği, söz konusu kararda Genel Müdür Vekilinin ... Sendikasının olağan genel kurulunda şirketi temsilen görevlendirildiğinin belirtildiği, Genel Müdür Vekili, Mali İşler Müdürlüğü ve bağlı olduğu Genel Müdür Yardımcısı tarafından imzalanan Seyahat Gider Formunda seyahat nedenin “.... Sendika toplantısı” olarak beyan edilerek ödendiği görülmüştür. Ancak;

Şirket Genel Müdür Vekilinin aynı yönetim kurulu kararıyla 25.10.2023 tarihinde Ankara’ya günübirlik gidip geldiği başka bir ziyareti gerçekleştirildiği ve Genel Müdür Vekili ile Mali İşler Müdürlüğü’nün bağlı olduğu Genel Müdür Yardımcısının imzasıyla düzenlenen “Seyahat Talep Formu” ile bu durumun beyan edildiği, ayrıca formda aynı gün gidip gelindiği belirtilmesine rağmen “Seyahat Gider Formuna” Ankara Esenboğa havalimanı içerisinde hizmet veren ...İşletme Hizmetleri AŞ tarafından kesilen 27.10.2023 tarihli iki adet yemek faturasının da eklendiği, öte yandan olağan genel kurul toplantısına katıldığı, beyan edilen Sendikanın Tüzüğü’nde olağan genel kurul toplantılarının 4 yılda bir yapılacağı belirtildiği ve sendikanın web sitesinde 2023 yılında herhangi bir olağan genel kurul yapıldığına ilişkin bilgi bulunmamasına karşın söz konusu Ankara seyahatlerine ilişkin giderlerin Şirket tarafından karşılandığı anlaşılmıştır.

Şirket cevabında, Seyahat Yönergesi Kapsamında yapılan seyahate ilişkin seyahat talep formunun doldurularak belgelendirilmesi ve ilgili yönergeye göre yönetim kurulu kararına

bağlanma sürecinin Mali İşler Müdürlüğü tarafından yürütüldüğü, o dönemlerde Yönetim Kurulu Kararlarının günlük alındığı, Yönetim kurulu karar defterinin Yönetim kurulu Başkanı uhdesinde muhafaza edilmesi nedeniyle İlgili seyahate ilişkin sürecin kontrolünün zamanında sağlanamadığı, o dönem görevli olan Muhasebe Müdürünün seyahat talep formuna uygun kararı almadığı, işlemi kayda alırken eski kararı ek yaptığının gözlemlendiği, bahsi geçen Muhasebe Müdürünün görevden ayrıldığı ifade edilmiştir.

Şirket cevabında bulgu içeriğine herhangi bir itirazda bulunulmaksızın bütün sorumluluğun görevden ayrılan Mali İşler Müdürüne ait olduğu iddia edilmiştir. Ancak bulguya konu edilen seyahate ilişkin “Seyahat Talep Formunun” bizzat Genel Müdür Vekili ve mevcut Mali İşler Müdürlüğünün Bağlı olduğu Genel Müdür yardımcısının imzasıyla doldurulduğu, formun “seyahat sebebi” kısmının da Genel Müdür Vekilinin el yazısı ile “.... Sendikası Genel Kurulu” olarak beyan edildiği, hazırlanan formun ödenmesi için Mali İşler Müdürlüğüne gönderildiği ve bu suretle ödendiği, Seyahat yönergesinin hükümlerinin uygulanmasından seyahate çıkan personelin, uygulanmasından Genel Müdürün sorumlu olacağının açıkça belirtildiği, mevcut durumda Genel Müdür vekilinin hem seyahate çıkan hem de yönergeyi uygulatan kişi olması sebebiyle asli sorumlu olduğu anlaşılmaktadır. Diğer sorumlu ve sorumluklara ilişkin açıklamalar bulgu içerisinde yapıldığından ayrıca değerlendirilecek bir husus bulunmamaktadır.

Şirket Yönetim Kurulu’nun, yurt içi ve yurt dışı seyahatlere ilişkin 2023-2024 yılı kararlarında, seyahatlerin kim tarafından, nereye ve kaç günlüğüne yapılacağının açıkça belirtildiği, dolayısıyla şirket seyahatlerinde üstü kapalı veya genel bir seyahat görevlendirmesi yapılmadığı, 2024 yılı içerisinde Genel Müdür’ün ilgili sendika ile görüşmesine ilişkin alınmış herhangi bir kararın bulunmadığı, kaldı ki 2023 yılına ilişkin kararlar daha önceden Ankara’ya yapılan seyahate ilişkin giderlerin ödendiği ancak söz konusu seyahatte de Sendikanın olağan genel kurul toplantısının yapıp yapılmadığına ilişkin herhangi bir bilgi ve belgeye ulaşılamadığı dikkate alındığından, seyahatlere ilişkin giderlerin yersiz bir şekilde şirketin tarafından ödendiği açıktır.

Genel Müdür Vekili’nin yönergeye aykırı olarak yapmış olduğu harcamaların Şirket tarafından ödenmemesi gerektiği, şirket kaynaklarından ödenen tutarların yasal faizi ile birlikte tahsil edilmesi ve hükümlere aykırı hareket eden Genel Müdür Vekili ve Mali İşler Müdürlüğünün bağlı olduğu Genel Müdür Yardımcısının Seyahat Yönergesi’nin uygulanmasındaki ihmalleri nedeniyle ve seyahat giderlerinin kontrolündeki ihmali nedeniyle

Mali İşler Müdürlüğünün sorumluluğu bulunduğu dikkate alınarak gerekli sürecin işletilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 23: Şirketin Hizmet Birimi ve Depo Olarak Kullanmak Üzere Kiraladığı Taşınmazların Kira Artışının Hatalı Belirlenmesi

Şirketin kiracısı olduğu yerlerdeki kira artışının hatalı yapıldığı görülmüştür.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "Uygulama alanı" başlıklı 339'uncu maddesinde, konut ve çatılı işyeri kiralarına ilişkin hükümlerin kamu kurum ve kuruluşlarının, hangi usul ve esaslar içinde olursa olsun yaptıkları bütün kira sözleşmelerine de uygulanacağı, 344'üncü maddesinde, tarafların yenilenen kira dönemlerinde uygulanacak kira bedeline ilişkin anlaşmalarının bir önceki kira yılında tüketici fiyat endeksindeki oniki aylık ortalamalara göre değişim oranını geçmemek koşuluyla geçerli olduğu belirtilmiştir.

04.07.2012 tarih ve 6353 sayılı Kanun'un 53'üncü maddesiyle eklenen geçici 2'nci maddesinde, "*Kiracının Türk Ticaret Kanununda tacir olarak sayılan kişiler ile özel hukuk ve kamu hukuku tüzel kişileri olduğu işyeri kiralarında, 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 323, 325, 331, 340, 342, 343, 344, 346 ve 354 üncü maddeleri 1/7/2012 tarihinden itibaren 8 yıl süreyle uygulanmaz. Bu halde, kira sözleşmelerinde bu maddelerde belirtilmiş olan konulara ilişkin olarak sözleşme serbestisi gereği kira sözleşmesi hükümleri tatbik olunur. Kira sözleşmelerinde hüküm olmayan hallerde mülga Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.*" denilmiş ve 18.01.2019 tarih ve 30659 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7161 sayılı Kanun'un 59'uncu maddesinde ise, "*31/3/2011 tarihli ve 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 2 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

"Bu fıkrayı ihdas eden Kanunla değiştirilen 6098 sayılı Kanunun 344 üncü maddesindeki tüketici fiyat endeksindeki oniki aylık ortalamalara göre değişim oranının esas alınacağına ilişkin hüküm, birinci fıkra kapsamında olan kira sözleşmeleri ile akdedilmiş diğer kira sözleşmelerinin yenilenmesinde uygulanır."

düzenlemesi yapılmıştır. 7161 sayılı Kanun'un 69'uncu maddesinin (b) fıkrasında, 56'ncı ve 59'uncu maddelerinin 01.01.2019 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği belirtilmiştir.

6098 sayılı Kanun'un kira bedelinin belirlendiği 344'üncü maddesinde yer alan üretici fiyat endeksindeki oniki aylık ortalamalara göre değişim oranı 18.01.2019 tarih ve 30659 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7161 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 56'ncı maddesiyle tüketici fiyat endeksindeki oniki aylık ortalamalara göre değişim oranı şeklinde değiştirilmiştir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na 04.07.2012 tarih ve 6353 sayılı Kanun'un 53'üncü maddesiyle eklenen geçici 2'nci maddesinde, kiraya veren yönünden belirleme yapılmamış, kiracı ve işyerleri açısından belirleme yapılmıştır. Kiraya verilen işyerlerinin kiracısı tacir, özel hukuk ve kamu hukuku tüzel kişisi ise 01.07.2020 tarihine kadar Türk Borçlar Kanunu'nun maddede belirtilen hükümleri uygulanmayacaktır.

Kiralarda ÜFE yerine TÜFE artışı yapılması konusundaki düzenleme 7161 sayılı Kanun'la yapılmış ve değişiklikler ilgili yerlere işlenmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 11'inci maddesinin birinci fıkrasında, ticari işletmenin esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletme olduğu, ikinci fıkrasında, ticari işletme ile esnaf işletmesi arasındaki sınırın Cumhurbaşkanı kararıyla belirleneceği, 12'nci maddesinde bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye tacir dendiği, 15'inci maddesinde, ister gezici olsun ister bir dükkânda veya bir sokağın belirli yerlerinde sabit bulunsun, ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedenî çalışmasına dayanan ve geliri 11 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca çıkarılacak kararnamede gösterilen sınırı aşmayan ve sanat veya ticaretle uğraşan kişinin esnaf olduğu, 16'ncı maddesinde, ticaret şirketleriyle, amacına varmak için ticari bir işletme işleten vakıflar, dernekler ve kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşların da tacir sayılacağı, Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri ile kamu yararına çalışan dernekler ve gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıflar, bir ticari işletmeyi, ister doğrudan doğruya ister kamu hukuku hükümlerine göre yönetilen ve işletilen bir tüzel kişi eliyle işletsinler, kendilerinin tacir sayılmayacağı belirtilmiştir. Bu düzenlemelere göre tacir olan kişiler Ticaret Odasına, esnaflar ise Esnaf ve Sanatkarlar Odasına kayıt olmaktadır.

7161 sayılı Kanun'un 59'uncu maddesinde, tarafların yenilenen kira dönemlerinde uygulanacak kira bedeline ilişkin anlaşmaları ibaresi bulunmamaktadır. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na 04.07.2012 tarih ve 6353 sayılı Kanun'un 53'üncü maddesiyle eklenen geçici 2'nci maddesi kapsamında kiracıları tacir olanlara verilen taşınmazların 01.01.2019 tarihinden 01.07.2020 tarihine kadar olan kira artışı artışları TÜFE oranında olacaktır.

Geçici 2'nci maddenin yürürlükten kalktığı tarihten itibaren ise yani 01.07.2020 tarihinden sonra ise 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 339'uncu maddesinde, "Konut ve çatılı işyeri kiralarına ilişkin hükümler, bunlarla birlikte kullanımı kiracıya bırakılan eşya hakkında da uygulanır. Ancak bu hükümler, niteliği gereği geçici kullanıma özgülenmiş taşınmazların altı ay ve daha kısa süreyle kiralanmalarında uygulanmaz. Ayrıca Geçici 2'nci madde yürürlükten kalktığından dolayı konut ve çatılı işyerlerinde kira artışı bir önceki kira yılında tüketici fiyat endeksindeki oniki aylık ortalamalara göre değişim oranını geçmemek koşuluyla sözleşmesine göre belirlenecektir.

Şirketin tarafından Hizmet Birimi ve Depo Olarak kullanılmak amacıyla 2019 yılından sonra yapılan kira sözleşmelerinin birçoğunda yapılan kira artışlarının ÜFE'ye, bazılarında ise ÜFE ve TÜFE toplamının ikiye bölünmesi neticesinde bulunacak rakama göre yapılmıştır. Sözleşmesinde kira artışının ÜFE' ye göre yapılacağı belirtilen taşınmazlarla ilgili olarak kira artışının doğrudan ÜFE rakamları esas alınarak artırılmıştır. Çatılı işyerleri/konut sözleşmesinde belirtilen ÜFE'ye göre hesap yapıp çıkan artışın TÜFE ile kıyaslaması yapılmamıştır. Oysa çatılı işyerlerinde/konutlarda sözleşmesinde yazılı hükme göre kira artışı hesaplanmalı, şayet artış bir önceki kira yılında tüketici fiyat endeksindeki oniki aylık ortalamalara göre değişim oranını geçmesi durumunda ise bu hüküm gereği TÜFE ortalaması uygulanmalıdır.

Şirket cevabında mevcut durumun gerekçeleri açıklanarak, taşınmazı kiraya verenler ile artış oranları konusunda ihtilafların yaşandığı, genel görüş olarak kiraya verenler ile ortak noktada buluşmanın şirket açısından daha yararlı olacağının düşünüldüğü, bu süreçler içerisinde fahiş artış talebi nedeniyle anlaşılamayan durumlarında yaşandığı ve açılan dava neticesinde daha yüksek kira ödenmek zorunda kalındığı ifade edilmiştir. Şirketin "genel görüşlerden" ziyade mevzuat hükümlerine uyması yerinde olacaktır. Şirket cevabında belirtilen ifadelerle ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar yeterli olup ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

2023 yılında Sayıştay Denetim Raporunda yer alan hususa ilişkin, yapılan hatalı uygulamanın düzeltme işlemine ve varsa şirket zararının tahsiline ilişkin çalışmaların başlatılmadığı dikkate alındığında Şirket yönetim kurulu üyeleri ile diğer görevlilerinin Raporun gereğini yerine getirmediikleri sonucuna varılmıştır.

01.01.2019 tarihinden itibaren yapılan/yapılacak kira artışlarında, sözleşmesinde yazılı hükme göre kira artışı hesaplanarak yapılan hesaplamadaki artışın bir önceki kira yılında tüketici fiyat endeksindeki oniki aylık ortalamalara göre değişim oranını geçmediği taktirde sözleşmedeki artışın uygulanması, geçmesi durumunda ise bir önceki kira yılında tüketici fiyat endeksindeki oniki aylık ortalamalara göre değişim oranının esas alınması gerekir.

BULGU 24: Vergi ve Sosyal Güvenlik Kurumu Borçlarının Vadesinde Ödenmemesi Sebebiyle Gecikme Cezası Ödenmesi

Şirketin vergi ve SGK prim borçlarını vadesinde ödememesi sonucu gecikme cezası ödendiği görülmüştür.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun “Kabul edilmeyen indirimler” başlıklı 11'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde, kurum kazancının tespitinde bu Kanun'a göre hesaplanan kurumlar vergisi ile her türlü para cezaları, vergi cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ödenen cezalar, gecikme zamları ve faizler ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ödenen gecikme faizlerinin indirim konusu yapılamayacağı ifade edilmiştir. Şirket tarafından bu şekilde ödenen gecikme zammı ve faizlerin indirimi kabul görmeyen giderler olması nedeniyle Şirketin kurum kazancına ilave edilerek vergi matrahına eklenmektedir. Dolayısıyla yapılan bir gider sonucunda bu tutarın kurum kazancından indirimi kabul edilmemesi ve kurum kazancına ilave edilmesi Şirketin vergi yükünü arttırmaktadır. Bu sebeple kanunen kabul edilmeyen giderler Şirketin gelirlerinin azalmasına sebep olduğu gibi vergi matrahını artırarak dolaylı olarak Şirketin öz sermayesinde azalışa sebep olmaktadır.

Şirket tarafından 2024 yılında Vergi ve SGK primlerinin vade tarihlerinin geçirilmesi sebebiyle, 2.920.661.604,94 TL vergi ana para 780.438.658,57 TL gecikme zammı olmak üzere toplam 3.701.100.263,51 TL borcunun ve yapılandırma neticesinde 4.606.389.863,26 TL SGK pirim ve işsizlik ödeneği 2.837.375.331,78 TL vade farkı olmak üzere toplam 7.443.765.195,04 TL borcunun olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla borçların vade tarihinde ödenmemesi nedeniyle katlanılan gecikme zamları, vade farkları ve masraf toplamı olan 3.617.813.990,35

TL kanunen kabul edilmeyen gider yapılmıştır.

Şirket tarafından vergi ve SGK primlerinin ödenmesinde temerrüde düşmeyecek şekilde nakit planlaması yapılarak gecikme zammı olarak ödenen ve kanunen kabul edilmeyen gider olarak hesaplara alınan tutarların ortadan kaldırılmasına yönelik önlemlerin alınması gerekmektedir.

BULGU 25: Yönetim Kuruluna Verilen Murahhas Üyelik Ücretinin Yönetim Kurulu Kararıyla Belirlenmesi

Şirketin yönetim kurulunda yer alan 5 üyenin 3'ünün aynı zamanda murahhas üye olarak görevlendirilerek murahhas üyelik ücretinin yönetim kurulu kararıyla belirlendiği görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Yönetim kurulu üyelerinin mali hakları" başlıklı 394'üncü maddesinde, Yönetim kurulu üyelerine, tutarı esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmiş olmak şartıyla huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kârdan pay ödenebileceği ve Şirket ana sözleşmelerinde, Yönetim Kurulu Üyelerinin ücretinin Genel Kurul tarafından saptanacağı belirtilmiştir. Aynı Kanun'un şirketlerde Genel Kurulun görev ve yetkilerini düzenleyen 408'inci maddesinin ikinci fıkrasında, çeşitli hükümlerde öngörülmüş bulunan devredilemez görevler ve yetkiler saklı kalmak üzere, genel kurula ait devredilemeyecek görev ve yetkiler belirlenmiştir. Anılan fıkranın (b) bendinde; "*Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları*" hükmüne yer verilerek yönetim kurulu üyelerinin ücretlerini belirleme yetkisinin şirket genel kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında bulunduğu hükme bağlanmıştır.

Şirketin 29.03.2022 tarihli 2022 yılı olağan genel kurul toplantısında, her bir üyeye verilecek huzur ücreti net 7.500,00 TL belirlendiği halde, murahhas üyelik ücreti belirlenmeyerek yönetim kuruluna murahhaslar ataması ve murahhas ücretlerini 85.000,00 TL üst sınırına kadar belirleme yetkisi verilmiştir. Aynı şekilde şirketin 08.05.2024 tarihli olağan üstü genel kurul toplantısında, her bir üyeye verilecek huzur ücreti net 20.000,00 TL belirlendiği halde, murahhas üyelik ücreti belirlenmeyerek yönetim kuruluna murahhaslar ataması ve murahhas ücretlerini 140.000,00 TL üst sınırına kadar belirleme yetkisi verilmiştir. Anılan genel kurul kararları ile yönetim kurulu üyelerine her ay net huzur hakkı ödenmesine ek olarak 85.000,00 TL ve 140.000,00 TL'ye kadar murahhas üye ücreti ödenmesine karar

verilmiştir. Böylece yönetim kurulu murahhas üye ücretini belirlemiştir. Şirket yönetim kurulu tarafından yönetim kurulu üye ücretlerinde genel kurul kararıyla belirlenen aylık net huzur hakkı ile ilgili bir değişiklik yapılmamasına karşın, murahhas üye ücretlerinde objektif bir ölçüt uygulanmadan ödenen tutarlar arasında farklılıklar bulunmaktadır. 2024 yılında 1 yönetim kurulu üyesine net 41.659,00 TL, 1 yönetim kurulu üyesine net 70.000,00 TL, 1 yönetim kurulu üyesine net 9.000,00 TL murahhas üyelik ücreti ödenmektedir.

6102 sayılı Kanun'un 394'üncü maddesine göre tutarı esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenen ücret yönetim kurulu üyelerine ödenebilecektir. Murahhas üyelik ücretinin genel kurul kararıyla veya esas sözleşmeyle belirleneceği, söz konusu yetkinin bizzat genel kurul tarafından kullanılması gerektiği ve bunun devredilemez bir yetki olduğu anlaşılmaktadır. Genel Kurul tarafından yetki kullanımında ücretin belirli ve anlaşılabilir olması gerekir.

6102 sayılı Kanun'a göre, yönetim kurulu üyelerinden murahhas üyeliğe atanan yönetim kurulu üyelerine ödenecek ücretin şirket genel kurul kararı veya esas sözleşmeyle belirleneceği, söz konusu yetkinin bizzat genel kurul tarafından kullanılması gerektiği ve bu yetkinin şirket genel kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında bulunan bir yetki olduğu dikkate alındığında, murahhas üyeliklere atanan üyelere ödenecek ücretin yönetim kurulu kararlarıyla belirlenmesi veya artış yapılması 6102 sayılı Kanun'a aykırılık oluşturmaktadır.

Şirket cevabında özetle, şirket yönetim kurullarının murahhas üye atamaya yetkili olduğu, murahhas üyelere verilecek ücretlerin genel kurul tarafından üst sınır belirlenmek suretiyle oluşturulduğu, üst sınırın ise 631 sayılı KHK'nın 12nci maddesinde yapılan değişikliklerin dikkate alınarak belirlendiği, yönetim kurulunun genel kurul tarafından kendilerine tanınan rakam aralığında hareket ettiği, murahhas üyelerin ücretlerinin üyelerin yetkinliklerine göre belirlendiği, yıl içerisinde üyelerin ayrılıp yerlerine yenilerinin atanabildiği, her istifa ve atama için genel kurul yapılmasının maddi ve organizasyonel açıdan külfet yaratmaması adına murahhas üye ücretlerinin yönetim kurulu kararı tarafından belirlendiği ifade edilmiştir. Şirket cevabında belirtilen ifadelerle ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar yeterli olup ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Şirket yönetim kurulu üyeleri ile diğer görevlilerin 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunda yer alan; Şirketin 11 adet yönetim kurulu üyesinin tamamı murahhas üye olarak seçilmesine karşın, yönetim kurulu üyelerinden seçilen 3 murahhas üyenin Şirketin temsil yetkisini kullandığı bu nedenle Şirketin iş ve işlemleri ile ilgili temsil yetkisini kullanmadan

murahhas üye ücreti alan 8 üyeye ödenen tutarların faizi ile birlikte tahsil edilmesi gereğini yerine getirmedikleri sonucuna varılmıştır.

Yönetim kurulu üyelerine ödenen murahhas üyelik ücretlerinin yönetim kurulu kararıyla belirlenmesi 6102 sayılı Kanun'a aykırılık oluşturması nedeniyle ya esas sözleşmeyle ya da genel kurul kararıyla belirlenmesi gerekmektedir.

BULGU 26: Toplu İş Sözleşmesi Hükümlerine Aykırı Olarak Kapsam Dışı Personel Belirlenmesi

Şirkette toplu iş sözleşmesi hükümlerine aykırı olarak kapsam dışı statüde işçi çalıştırıldığı görülmüştür.

Kapsam dışı personel, iş kanunu hükümlerine tabi olarak çalışmakla birlikte toplu iş sözleşmesi hükümlerinin tamamı yerine bazı maddelerinden yararlanan çalışanlar olarak tanımlamak mümkündür. Şirket ile Sendika arasında imzalanan 01.01.2023-31.12.2024 dönemine ait Toplu İş Sözleşmesi'nin sözleşmenin kapsamı başlıklı 2'nci maddesinde, “...Kişi olarak iş yerinde çalışan genel iş sendikası üyelerini kapsar. Ancak müdür, müdür yardımcıları, danışmanlar, mühendis, tasarımcı, araştırmacı, tarihçi, grafiker, gazeteci, yazar, yönetmen, mimarlar, muhasebe bölümü, personel bölümü, satın alma ve halkla ilişkiler bölümü (sorumlusu), Büyükşehir belediyesinde görev yapan sekreteryası, bilgi işlem şefi, dağıtım saha çalışması koordinatör şefi, Genel müdür asistanı kapsam dışıdır. Bunların sayısı 250 kişiyi geçmeyecektir. Kapsam dışı personele bu toplu iş sözleşmesinin ilgili maddesine göre belirtilen bentlerden daha düşük ücret ödenemez.” düzenlenmesine yer verilmiştir.

Toplu iş sözleşmesinde sayılan unvanlar haricinde büro elemanı, iş güvenliği uzmanı, ambar sorumlusu, iş yeri hekimi, iş yeri hemşiresi, bilgi işlem personelinin kapsam dışı personel olarak belirlendiği görülmüştür.

Sonuç olarak, Şirket tarafından istihdam edilen personelin kapsam dışı olarak belirlenmesinde toplu iş sözleşmesi ile ilgili mevzuat düzenlemelerinin dikkate alınması, toplu iş sözleşmesinde kapsam dışı personel olarak sayılmayan unvanlarda kapsam dışı personel olarak istihdam edilme uygulamasına son verilmesi gerekmektedir.

BULGU 27: Şirketin Avukatlık Hizmet Temininde Ölçütün Olmaması ile Hizmet Alımının Kamu İhale Kanunu Kapsamı Dışında Gerçekleştirilmesi

Şirketin avukatlık hizmet temininde ölçüt bulunmadığı, hizmet satın alınmasında herhangi bir ihale usulü veya doğrudan temin yöntemi kullanılmadan üçüncü kişilerle sözleşme imzalanarak yürütüldüğü görülmektedir.

Avukatlar yaptıkları hizmetin karşılığı olarak ücret almakta olup, avukatın alacağı ücret, avukatlık ücret sözleşmesine bağlanan “avukatlık ücreti” ve mahkemece “Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi”ne dayanılarak hükmedilen “vekâlet ücreti” olmak üzere iki türdür. “Avukatlık ücreti” avukat ile müvekkil arasındaki özel ilişkiye dayanan, tarafların kendi aralarında düzenleyecekleri bir sözleşme ile saptanan ücret olup mahkeme tarafından hükmedilen vekâlet ücretinden farklı bir ücrettir. “Vekâlet ücreti” mahkeme kararıyla Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi’ne göre hükmedilen yargılama gideri niteliğindedir. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 163’üncü maddesine göre belirlenen “avukatlık ücreti” vekil ile müvekkil arasında sözleşmeyle serbestçe düzenlenip belli bir hukuki yardımı ve meblağı yahut değeri kapsamaktadır. 1136 sayılı Kanun’un 164’üncü maddesinin dördüncü fıkrasına göre “vekâlet ücreti” avukatlık asgari ücret tarifesinin altında kararlaştırılamaz. Sözleşme özgürlüğü devletin, kişilerin istedikleri hukuki sonuçlara ulaşmalarını sağlaması ve bu bağlamda kişilerin belli hukuki sonuçlara yönelen iradelerini geçerli olarak tanınması, onların iradelerinin yöneldiği hukuki sonuçların doğacağını ilke olarak benimsemesi ve koruması anlamına gelmektedir. Sözleşme özgürlüğü uyarınca kişiler, hukuksal ilişkilerini özgür iradeleriyle ve sözleşmelerle düzenlemekte serbesttir. Anayasa’nın 48’inci maddesinde koruma altına alınan sözleşme özgürlüğü, sözleşme yapma serbestisinin yanı sıra yapılan sözleşmelere dışarıdan müdahale yasağını da içermektedir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 324’üncü maddesinin bir numaralı fıkrasında yer alan “*Harçlar ve tarifesine göre ödenmesi gereken avukatlık ücretleri ile soruşturma ve kovuşturma evrelerinde yargılamanın yürütülmesi amacıyla Devlet Hazinesinden yapılan her türlü harcamalar ve taraflarca yapılan ödemeler yargılama giderleridir*” hükmü gereğince “vekâlet ücreti” yargılama giderlerinden sayılmaktadır. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun yargılama giderlerinin kapsamının belirtildiği 323’üncü maddesinin bir numaralı fıkrasının (ğ) bendinde de vekille takip edilen davalarda kanun gereğince takdir olunacak vekâlet ücretinin yargılama gideri niteliğinde olduğu hükme bağlanmaktadır. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanun’un 330’uncu maddesinde yer alan

“Vekil ile takip edilen davalarda mahkemece, kanuna göre takdir olunacak vekâlet ücreti, taraf lehine hükmedilir” hükmü gereğince “vekâlet ücreti” davada haklı çıkan taraf lehine hükmedilmektedir. Anılan maddenin gerekçesinde, “bu düzenlemede geçen ücretin avukat ile müvekkil arasında yapılan sözleşmeden kaynaklanan avukatlık ücreti olmayıp, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca hükmedilen vekâlet ücreti olduğu, dolayısıyla bu ücretin, davayı kazanan taraf lehine yargılama gideri kapsamında hükmedilmesi gerekir” denilmektedir.

6100 sayılı Kanun’un 71’inci maddesine göre dava ehliyeti bulunan herkes davasını kendisi veya tayin ettiği vekil aracılığıyla açabilir ve takip edebilir. Davacı veya davalının davayı vekil aracılığıyla takip etmeleri kendi iradelerine bağlıdır.

Tarifeye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekâlet ücretinin avukata ait olacağını öngören kural emredici hukuk kuralı olmayıp tamamlayıcı bir hukuk kuralıdır. Bu bağlamda kuralın tarafların özgür iradeleri ile düzenleyecekleri avukatlık sözleşmelerinde ücret kararlaştırılırken dava sonunda karşı tarafa yüklenecek “vekalet ücretinin” avukatlık ücretine dâhil edilip edilmeyeceği hususunu gözeterek düzenleme yapmalarını engellemediği açıktır. Anayasa Mahkemesinin, 3/3/2004 tarihinde bu yönde verdiği E.2002/126, K.2004/27 sayılı ve E.2004/8, K.2004/28 sayılı kararlarından sonra uygulama da bu şekilde gelişmiş, çıkan uyuşmazlıklar hakkında Yargıtay tarafından verilen kararlarda bu husus açıkça benimsenerek içtihat niteliğini kazanmıştır. Hukuki yardım alanla avukat arasındaki vekalet ücretine ilişkin sözleşmede düzenleme yapılmasına engel bir durum bulunmamaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “Amaç” başlıklı 1’inci maddesinde, bu Kanunun amacının, kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemek olduğu belirtilmiştir. “Kapsam” başlıklı 2’inci maddesinde, belediyelerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları her çeşit şirketlerin bu Kanun’a tabi olduğu, “Temel İlkeler” başlıklı 5’inci maddesinde ise idarelerin bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu ifadelerine yer verilmiştir. Kanun’un 3’üncü maddesinde kanundan istisna olan durumlar, 19’uncu maddesinde ihale usulleri ve 22’inci maddesinde doğrudan temin kapsamında yapılacak alımlar sayılmıştır.

Şirketin 4734 sayılı Kanun'a tabi olduğu, istisna kapsamında olmayan alımlarını ihale usulleriyle veya şartları taşıyorsa doğrudan teminle yapması gerektiği açıktır.

Şirketin avukatlık/hukuki danışmanlık hizmetini iş akdi kapsamında istihdam ettiği iki avukatının yanı sıra, üç adette üçüncü kişilerden hizmet satın alma yöntemiyle karşıladığı görülmüştür. Şirketin hangi avukatlar ile tam zamanlı hizmet sözleşmesinin devam edeceğine, sözleşmeli avukatlardan hangilerinin sözleşmelerinin sona ereceğine, hangi avukatlar ile avukatlık sözleşmesi imzalanacağına Büyükşehir Belediyesi İşletme ve İştirakler Kurulu tarafından tavsiye kararı alınarak ilgili şirketlere Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri İşletme ve İştirakler Kurulu Başkanı sıfatıyla bilgi ve gereği rica edilmektedir.

Şirketin tam zamanlı hizmet sözleşmesiyle iki avukatı olduğu halde, ayrıca şirket tarafından üç kişiden avukatlık hizmet alımı yapılmıştır. Avukatlık hizmet alımı karşılığı ücret ödenmesinin yanı sıra kazanılan davanın vekalet ücreti de avukata ait olmaktadır. Şirketin avukatı/avukatları olduğu halde, şirkete ait hakkın kullanımının hangi gerekçeyle verildiği, verilme sırasında hangi temel ölçütlerin kullanıldığı anlaşılamamıştır. Tam zamanlı avukatların hizmet sözleşmesinde vekalet ücreti ile ilgili sözleşmede hüküm bulunmamaktadır. Yukarıda belirtildiği üzere vekalet ücreti tarafın hakkıdır. Tarifeye bağlı hükmedilen vekâlet ücretinin avukat ile yapılan sözleşmede ücreti belirlenirken dava sonunda kazanılan "vekalet ücretinin" avukatın olduğuna ilişkin hüküm olmadığı dikkate alındığında, bu ücretin ilgili şirkete ait olması gerekir. Tam zamanlı ücret karşılığı çalıştırılan avukata kazanılan vekalet ücretinin tamamının herhangi bir ölçüt ve sınırlamaya tabi olmadan verilmesi durumunda öngörülemeyen bir miktar avukata ödenmiş olacaktır. Bu nedenle tam zamanlı ücret karşılığı çalıştırılan avukata kazanılan vekalet ücretinin bir ölçüt çerçevesinde verilmesi için sözleşmelerinde buna ilişkin hükme yer verilmesi uygun olacaktır.

Diğer taraftan şirketin tam zamanlı hizmet sözleşmesi ile çalıştırılan avukatları olduğu halde hangi gerekçeyle dışarıdan hizmet satın alındığı anlaşılamamıştır. Şirketin hakkın kullanımına ilişkin katlandığı giderin ve elde ettiği faydanın iyi değerlendirilerek gerekli tedbirlerin alınması önem arz etmektedir. Şirketin kazandığı vekalet ücreti ile ilgili kayıtları oluşturması ve bilgileri dahilinde işlem tesis edilmesi takip açısından önemlidir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında, tacirin ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği belirtilmiştir. Basiretli iş adamı gibi davranmayı, tacirin ticaretine ilişkin faaliyetlerinde herhangi bir kişiye kıyasla daha dikkatli, tedbirli, öngörülü ve yaptığı işin inceliklerine hâkim

biçimde hareket etmesi olarak tanımlamak mümkündür. Şirkete ait bir hakkın kullanımının verilmesinde, genel ve objektif ölçütler kullanılarak saydamlık ile özen yükümlülüğüne uygun hareket edilmesi gerekir. Şirketin avukatlık hizmetinin ihtiyaçlar doğrultusunda belirlenmesi, kişilerle yapılan sözleşmelere açıkca vekalet ücretinin kime ait olduğunun yazılması, vekalet ücreti verilmesinin öngörülmesi durumunda buna ilişkin ölçütün belirlenmesi gerekir.

Şirket tarafından, anlaşmalı olunan avukatlık ofislerinin; Şirketin tarafı olduğu davaları, arabuluculuk görüşmelerini, icra takip dosyalarını, ihtarname ve ihbarnameleri ve genel olarak vekaletname ibrazı ile takibi gereken iş ve işlemleri takip ettiklerini, her iki hizmet sözleşmeli avukatın yürüttüğü derdest olan dava ve icra takibi sayısının yaklaşık 600 adet olduğu, Şirket bünyesinde yer alan hukukçuların; Şirket içinde yalnızca danışman olarak değil, aynı zamanda müzakereci ve yönetici olarak görevler üstlendikleri, Genel Müdürlük nezdinde veya diğer birimlerde oluşan hukuki sorunlarla ilgili görüş verdikleri, mal veya hizmet alımlarında hazırlanan sözleşme/ teknik şartnamelerin kontrollerini yaptıkları ve buna benzer görev(ler) üstelenerek hizmet sundukları, hukukun ihtisas ve güven ilişkisinin hakim olduğu bir dal olduğu, ticari sır niteliği de taşıyan çok özel bilgilerin paylaşıldığı bir dal olması nedeniyle ihale konusu yapılabilecek nitelik taşımadığı, karşılıklı güven ilişkisinin esas alınacağı hukuk desteği için 1136 sayılı Avukatlık Kanunu kapsamında uygulamaların yapıldığı ve aynı yasa çerçevesinde emredici nitelik taşıyan davayı kazanma durumunda karşı taraftan vekalet ücreti alınması hükmünün uygulandığı, 1136 sayılı Kanun'un 163 ve izleyen maddeleri çerçevesinde uygulama yapıldığı, avukatlara yapılan ücret ödemesi, bağlı olunan ilgili il barosu tarafından belirlenen tavsiye niteliğinde asgari ücretten yüksek olmadığı ve bu durumun şirket menfaatine uygun olduğu ifade edilmiştir.

Avukat ve müvekkil arasında güven ilişkisi ve sır saklama mükellefiyeti genel kuraldır. Şirketlerin avukatı/avukatları olduğu halde şirkete ait hakkın makul ve nesnel ölçütler olmaksızın direkt olarak üçüncü kişilere verilmesinin kabul edilebilir bir yönü bulunmamaktadır. Kamu idaresi cevabında belirtilen hususlara ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar yeterli olup ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Tam zamanlı iki avukatı olmasına karşın -çok özelliği olan durumlar haricinde- ücret ve vekalet ücreti karşılığı veya sadece vekalet ücreti karşılığında hizmet satın alınmaması, hizmet satın alınmasının zorunlu olduğu durumda Kamu İhale Kanun'unun öngördüğü usullerde veya diğer kişilerden teklif alınması suretiyle gerçekleştirilmesi, tam zamanlı ücret karşılığı Şirket bünyesinde çalıştırılan avukata karşı taraftan kazanılan vekalet ücretinin verilmesi halinde ölçüt

ve sınırlamaya yer verilmesi, Şirkete ait hakkın kullandırılmasında basiretli kişi gibi davranılarak objektif ölçütlerin kullanılmasına dikkat edilmesi, davalarla ilgili vekalet ücreti ve yargılama giderlerine ilişkin kayıt düzeninin oluşturulması gerekir.

BULGU 28: Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yürürlüğe Konulan İştirakler Koordinasyon Kurulu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge ile Yönergeye Göre Oluşturulan Kurulun Düzenlemelere Uygun Olmaması

Şirkete ilişkin bazı iş ve işlemlere görüş ve/veya karar veren ve başka bir Belediye Şirketi olan İZTARIM AŞ bünyesinde İştirakler Koordinasyon Kurulu oluşturulduğu görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun “Büyükşehir belediye başkanının görev ve yetkileri” başlıklı 18’inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde, Büyükşehir belediyesinin ve bağlı kuruluşları ile işletmelerinin etkin ve verimli yönetilmesini sağlamak Belediye Başkanının görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda, anonim şirketlerde genel kurul ve yönetim kurulu olmak üzere iki organın bulunduğu, anonim şirketin zorunlu organı olan genel kurulun şirket pay sahipleri ile pay sahiplerinin yetkilendirdiği temsilcilerin katılımıyla oluştuğu, şirket organlarının seçimi, şirketin elde ettiği kazancın paylaşılması, şirketin esas faaliyetlerine ilişkin olmak üzere birçok konuda karar alma yetkisine sahip organın genel kurul olduğu, anonim şirketin, yönetim kurulu tarafından yönetileceği ve temsil olacağı belirtilerek yönetim kurulunun şirketin, idare ve temsil organı olduğu hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla anonim şirketlerde genel kurulun ve yönetim kurulunun nasıl teşkil edileceği ile görev ve yetkileri 6102 sayılı Kanun ile yürürlükte olan diğer düzenlemelerde açık olarak belirtilmiştir.

Büyükşehir Belediyesi Destek Hizmetleri Daire Başkanlığının altında şirketler ve kuruluşlar şube müdürlüğü bulunmaktadır. 15.11.2024 tarih ve 1135 sayılı meclis kararı ile İşletme ve İştirakler Dairesi Başkanlığı oluşturulmuş ise de 2024 yılında söz konusu Başkanlığın Çalışma Esas ve Usullerine İlişkin Yönetmelik/Yönerge yürürlüğe konulmamıştır. Dolayısıyla 2024 yılında İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı Şirketler ve Kuruluşlar Şube Müdürlüğü Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge yürürlükte. Söz konusu Yönerge’nin “Şirketler ve Kuruluşlar Şube Müdürlüğünün görev, yetki ve sorumlulukları” başlıklı 5’inci maddesinde, Büyükşehir Belediyesinin hissedarı olduğu şirketlerin ve onların ortağı olduğu iştiraklerin üzerinde koordinasyon sağlamaya

yönelik görev, yetki ve sorumluluklarının bulunduğu belirtildikten sonra, şirketlerin sermaye taahhütlerini takip ederek bununla ilgili gerekli iş ve işlemleri ve ödemeleri yasal mevzuat çerçevesinde yapmak, şirketlerin ve onların ortağı olduğu iştiraklerin çalışmalarını, şirketlerin verecekleri raporlar ve belgeler aracılığıyla izlemek, şirketlerin ve onların ortağı olduğu iştiraklerin ekonomiklik ve verimlilik esaslarına göre idaresi, planlanması, programlanması ve işletilmesini sağlamak üzere, Belediye ile şirketler arasında etkin haberleşme, bilgi alışverişi, borç- alacak ilişkisi, personel vb. konularda raporlama faaliyetlerini yürütmek ve koordine etmek, şirketlerin ve onların ortağı olduğu iştiraklerin olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarına katılarak genel kurul kararlarını takip etmek, şirketlerin ve onların ortağı olduğu iştiraklerin günlük mali durum, nakit ihtiyacı, insan kaynakları mevcut durumu, personel hareketleri ve benzeri işlemlerin bilgi akışını takip etmek, bu bilgileri tablolar halinde üst yönetime sunmak, şirketlerin ve onların ortağı olduğu iştiraklerin bilançolarını gerektiğinde temin ederek üst yönetime sunmak görev olarak belirtilmiştir. Ayrıca Büyükşehir Belediyesi bünyesinde İç Denetim Birim Başkanlığı ile Teftiş Kurulu Başkanlığı bulunmaktadır.

Büyükşehir Belediyesinin 07.09.2020 tarih ve 589 sayılı yazısı ekinde Büyükşehir Belediyesi Şirketler Koordinatörlüğünün görev, yetki ve sorumluluklarına yer verilmiştir. Şirketler Koordinatörlüğünün görev, yetki ve sorumluluklarının;

* Belediye şirketleri için ortak mali işler standartlarını belirlemek ve uygulanmasını takip ederek, faaliyet sonuçları üzerinden mali analiz ve değerlendirmeler yapmak ve raporlayarak Belediye şirketlerince hazırlanan yıllık ve revize bütçeleri gözden geçirmek ve onaylamak olduğu,

* Şirketlerin faaliyet alanlarına göre risk analizleri yapılmasını ve tespit edilen risklerin takip edilmesini, yönetilmesini temin etmek olduğu, (Kur, faiz, alacak, mevzuat vs.)

* Şirketlerin stratejik yatırım kararlarını değerlendirmek, öneri sunmak, bu amaçla analiz ve raporlar hazırlatıp makam onayına sunmak olduğu,

* İnsan Kaynakları uygulamaları alanında şirketler arasında yeknesaklığın sağlanması için çalışma yapmak, Toplu İş Sözleşme görüşmelerine katılarak katkıda bulunmak olduğu,

* Şirketler Koordinatörlüğü bünyesinde oluşturulan iç denetim programını hazırlamak, iç denetçiler vasıtasıyla uygulamaların iç ve dış mevzuata uygunluğunu denetlemek, raporlamak, düzeltilmesini sağlamak olduğu,

* Mali müşavirler, bağımsız dış denetçiler ve hukuk müşavirlerinin Şirketler Koordinatörlüğüne karşı sorumlu olduğu, şirketlerin vergi planlamalarına nezaret ederek, şirketlerin müşavirlerle ihtilafa düşmesi halinde nihai karar merciinin Şirketler Koordinatörlüğünün olduğu,

* Şirketler Koordinatörlüğü organizasyonunun İztarım AŞ bünyesinde oluşturulacağı ve ayrı bir bütçe yapılarak cari giderlerinin bir dağıtım anahtarı vasıtasıyla İzmir Büyükşehir Belediyesi şirketlerine yansıtılacağı,

anlaşılmaktadır.

02.05.2024 tarihli Başkanlık oluru ile “İzmir Büyükşehir Belediyesi İştirakler Koordinasyon Kurulu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge” yürürlüğe konularak 07.09.2020 tarihli 589 sayılı Başkanlık yazısı ile yürürlüğe konulmuş olan “Şirketler Mali Koordinatörlüğü Görev Tanımı ve Organizasyon Şeması” yürürlükten kaldırılmıştır. 02.05.2024 tarihli Başkanlık oluru ile yürürlüğe konulan Yönergeye göre İştirakler Koordinasyonu Kurulu’nun Genel Sekreter, Hukuk uzmanlık alanında koordinatör üye, İşletme ve/veya endüstri mühendisliği uzmanlık alanında koordinatör üye, Muhasebe ve malî işler uzmanlık alanında koordinatör üye ve İç denetim alanında koordinatör üyeden oluşacağı belirtilmiştir.

Yönergenin “Kurulun Görev ve sorumlulukları” başlıklı 5’inci maddesinde Koordinasyon Kurulu’nun görevleri; “iştiraklerin ekonomik ve verimlilik esaslarına göre idaresini, plânlamasını, programlanmasını ve işletilmesini sağlamak, Belediye ile şirketler arasında etkin haberleşme, raporlama ve bilgi alışveriş faaliyetlerini yürütmek ve koordine etmek, Belediye iştiraki şirketlerin yükümlülüklerinin ve risklerinin konsolide olarak takibini yapmak, mevcut kaynaklarının geliştirilmesi, atıl kaynakların harekete geçirilmesi, gelişen kaynakların Belediye’nin ihtiyaçları ve toplum yararı kriterine göre kullanılmasının sağlanması konularında gerekli çalışmaları yapmak, Belediye iştiraki şirketlerin finans, muhasebe, bütçe, risk yönetimi, vergi, hukuk, sigorta ve finansal raporlama faaliyetlerini koordine etmek, Belediye iştiraki şirketler için ortak malî işler standartlarını belirlemek ve uygulanmasını takip etmek, Belediye şirketleri ile ulusal ve uluslararası banka ve finansal kuruluşlar ile ilişkileri geliştirmek ve koordine etmek, şirketlerce hazırlanan yıllık ve revize bütçeleri gözden geçirmek ve onaya hazırlamak, bütçe gerçekleştirmelerini üç aylık periyodlarda takip etmek, şirketlerin nakit akışlarını periyodik raporlar üzerinden takip etmek, muhtemel finansman ihtiyaçlarının

karşılanması için rapor ve öneri hazırlamak, şirketlerin vergi planlamalarına refakat etmek, şirketlerin faaliyet alanlarına göre risk analizleri yapılmasını ve tespit edilen risklerin takip edilmesini, yönetilmesini koordine etmek, şirketlerin stratejik yatırım kararlarını ve önerilerini değerlendirmek, geliştirmek, bu amaçla analiz ve raporları koordine ederek onaya hazırlamak, şirketlerin sigorta ihtiyaçlarını ve bunların teminat altına alınmasını koordine etmek, İnsan Kaynakları uygulamaları alanında şirketler arasında yeknesaklığın sağlanması için çalışma yapmak, Toplu iş sözleşmelerine katkıda bulunmak, görüşmelere katılmak, şirketlerin iç denetim programını ve organizasyonunu hazırlamak, İç Denetçiler vasıtasıyla uygulamaların mevzuata uygunluğunu denetlemek, raporlamak, düzeltilmesini sağlamak, şirketlerin dış denetimlerini yapacak bağımsız denetçi ve yeminli malî müşavirlik seçimlerine onay vermek, dış denetim raporlarını incelemek, şirketlerin genel kurul ve yönetim kurulu toplantı ve kararları ile temsil ve ilzam yetkilerini kontrol etmek, standart uygulamalara dönüştürmek, şirketlerin taşınmaz, taşıt vasıtaları satın alma, kiralama ihtiyaçlarını ve kararlarını kontrol etmek, Belediye Başkanı onayına sunmak, İnsan kaynakları, işçi sağlığı ve iş güvenliği uygulamaları alanında şirketler arasında standardın sağlanması için çalışma yapmak, işletme verimliliği, işçi sağlığı, iş güvenliği, kişisel verilerin korunması gibi konularda müşterek eğitim toplantıları ve materyalleri sağlamak ile Belediye Başkanının iştiraklerle ilgili vereceği diğer görevleri yerine getirmek olarak” şeklinde sayılmıştır.

Gerek 07.09.2020 tarihli 589 sayılı Başkanlık yazısı ile yürürlüğe konulmuş olan “Şirketler Mali Koordinatörlüğü Görev Tanımı ve Organizasyon Şeması” ve gerekse de 02.05.2024 tarihli Başkanlık olur ile yürürlüğe konulan Yönergeye göre İştirakler Koordinasyonu Kurulu’nun görevlerinin aynı/benzer nitelikte olduğu görülmektedir. Koordinatörlük/ İştirakler Koordinasyon Kurulunun İZTARIM AŞ bünyesinde olduğu ve sekreteryaya işlerinin de yine bu şirket tarafından sağlandığı anlaşılmaktadır. İZTARIM AŞ ile İzmir Büyükşehir Belediyesinin doğrudan veya dolaylı olarak hissedar olduğu şirketler arasında koordinasyon sözleşmesi imzalanmıştır. Koordinasyon sözleşmesinde; İZTARIM AŞ bünyesinde oluşturulan Şirketler Koordinatörlüğünün İzmir Büyükşehir Belediyesinin doğrudan veya dolaylı olarak hissedar olduğu şirketler arasında koordinasyonu sağlamasına yönelik destek vereceği, şirketlerin işleyişi ile ilgili tüm ihtiyaçlarını içerebilecek mali, hukuki ve insan kaynakları konularında inceleme, araştırma yapabileceği ve benzer konularda destek olacağı belirlenmiştir. İmzalanan sözleşmenin maddelerinde ayrıca sözleşme bedeli ve ödenmesi ile tarafların yetki ve sorumlulukları yanında diğer hususlara yer verilmiştir.

6102 sayılı Kanun’a göre, yönetim kurulunun geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlayarak genel kurula sunacağı, diğer bir anlatımla yönetim kurulunun şirketin mali tablolarını hazırlamakla görevli organ olduğu, şirket bağımsız denetçisinin şirket genel kurulunca seçileceği, şirketlerin vergi ödev ve sorumluluklarının ise vergi mevzuatı çerçevesinde yerine getirmeye yetkili ve sorumlu organın yönetim kurulu olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle,

İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından yetkilendirilen Şirketler Koordinatörlüğünün; mali müşavir, bağımsız dış denetçilerinin koordinatöre karşı sorumlu olduğu, şirketin vergi planlamalarına nezaret edeceği ve şirketin müşavirlerle ihtilafa düşmesi halinde nihai karar merciinin şirketler koordinatörlüğünde olduğu, şirket için ortak mali işler standartlar belirleyerek ve uygulanmasını takip etmesi, faaliyet sonuçları üzerinden mali analiz ve değerlendirmeler yaparak raporlaması, şirket tarafından hazırlanan yıllık ve revize bütçeleri gözden geçirerek onaylamasına ilişkin yetkilendirilmesinin 6102 sayılı Kanun ve vergi mevzuatı kapsamında hukuka uygun olmadığı,

Şirket Koordinatörlüğü tarafından şirketin faaliyet alanlarına göre risk analizleri yapılmasını ve tespit edilen risklerin takip edilmesini, yönetilmesini temin etmek (Kur, faiz, alacak, mevzuat vs.) olarak belirtilmiş ise de, 6102 sayılı Kanun’un “Riskin erken saptanması ve yönetimi” başlıklı 378’inci maddesinde, borsada işlem gören şirketlerde, yönetim kurulunun şirketin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşüren sebeplerin erken teşhisi, bunun için gerekli önlemler ile çarelerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla, uzman bir komite kurmak, sistemi çalıştırmak ve geliştirmekle yükümlü olduğu, diğer şirketlerde ise bu komitenin denetçinin gerekli görüp bunu yönetim kuruluna yazılı olarak bildirmesi hâlinde derhâl kurularak ilk raporunu kurulmasını izleyen bir ayın sonunda vereceği, komitenin yönetim kuruluna her iki ayda bir vereceği raporda durumun değerlendirilerek, varsa tehlikelere işaret ederek çareleri göstereceği ve raporun denetçiye de yollanacağını belirtildiği, bu bağlamda şirket yönetimi ve denetimi ile ilgili yasal olarak bir görevi olmayan ve Belediye Başkanı tarafından görevlendirilen Koordinatörün şirketlerin faaliyet alanlarına göre risk analizlerini yapması ve tespit edilen riskleri takip ederek yönetmesinin hukuki dayanağının bulunmadığı,

sonucuna varılmıştır.

Şirketin genel kurul ve yönetim kurulu organları ile Büyükşehir Belediyesi Şirketler ve Kuruluşlar Şube Müdürlüğü, Büyükşehir Belediye Başkanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı ve İç Denetim Birim Başkanlığı aracılığıyla koordinatöre verilen görevlerin gerçekleştirilebilmesi mümkündür. Hukuken var olan organ ve birimler aracılığıyla bunların yapılması mümkün iken, hukuki dayanağı olmayan ve Başkan tarafından görevlendirilen koordinatörlük eliyle bu tür işlemlerin yapılması paralel ve fiili yapı oluşturmaktadır. Şirkette sorumluluk ilgili organlarda olduğu halde, kararlarda imzası olmayan koordinatörün talebi ile alınan kararlardan sorumlu olmaları ayrıca tartışma konusudur. Her ne kadar imzayı atanların sorumlu olduğu ifade edilebilir ise de koordinatörün/kurulun bulunduğu konum dikkate alındığında yönetim kurulu üyelerinin gelen talebin aksine karar alabilmeleri fiili olarak mümkün görünmemektedir.

Her ne kadar koordinatörlüğün/İştirakler Koordinasyon Kurulunun Büyükşehir belediyesinin ve bağlı kuruluşları ile işletmelerinin etkin ve verimli yönetilmesini sağlamak görev ve yetkisi kapsamında görevlendirildiği ve şirketlerin verimliliğinin artırılmasının amaçlandığı ifade edilebilir ise de bu amacın yukarıda belirtilen Büyükşehir Belediyesinin birimleri ve şirketin organları ile de sağlanması mümkündür. 6102 sayılı Kanun'da şirketin yönetim kurulu tarafından yönetileceği açık olduğundan dolayı şirket yönetim kurulu üyesi olarak görevlendirilen kişilerin niteliklerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Nihai olarak koordinatörlüğün/İştirakler Koordinasyon Kurulunun yaptığı işlemlerin niteliği uygun yönetim kurulu üyeleri tarafından da yapılması mümkündür. Şirketin faaliyetlerini yürütürken yapacağı iş ve işlemleriyle sorumlu ve yetkili olan organlarının genel kurul ve yönetim kurulu olması karşısında şirketler koordinatörlüğüne/İştirakler Koordinasyon Kuruluna yer verilmesi, bu organın talebi ve onayı ile işlem yapılmasının 6102 sayılı Kanun'a uygun olmadığı değerlendirilmektedir.

Şirket tarafından, İştirakler Koordinatörlüğünün kuruluş gerekçesi ve amacı açıklandıktan sonra, İzmir Büyükşehir Belediyesinin doğrudan veya dolaylı olarak ortak olduğu iştirakleri ile İştirakler Koordinasyon Kurulu arasında hukuksal bir bağ bulunmadığı, kuruluş amacında yer alan konular ile ilgili olarak yeknesaklık sağlanması amacı ile fonksiyonel bir ilişki bulunduğu, Büyükşehir Belediyesi tarafından gönderilen 27.03.2025/2494097 sayılı yazısında; İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 15/11/2024 sayılı kararı ile "İşletme ve İştirakler Dairesi Başkanlığı"nın kurulmuş olduğu ve ilgili Yönetmeliğin kabulü uyarınca Belediye iştiraklerinin ekonomik ve verimlilik esaslarına göre idaresi, plânlaması, programlanması, işletilmesi görev ve sorumluluğunun "İşletme ve İştirakler Dairesi Başkanlığı"na tevdi olunduğu aynı yazıda Belediye iştiraklerinin iç denetim sistemlerini

düzenlemek, izlemek, geliştirmek, uyumlaştırmak ve koordine etmek, özellikle de iç denetim - teftiş - hukuk birimleri arasındaki koordinasyonun işleyişini denetlemek, iç denetim birimleri ile hukuk birimleri arasında işbirliğini sağlamak üzere "İzmir Büyükşehir Belediyesi İştirakler Hukuk ve Denetim Koordinasyon Kurulu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında" 28.03.2025 Tarihli Başkanlık Yönergesinin kabul edildiği, buna göre; Büyükşehir Belediye Başkanının başkanlık ettiği İştirakler Hukuk ve Denetim Koordinasyon Kurulu'nda Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Başkanı, Büyükşehir Belediyesi İç Denetim Birim Başkanı, Büyükşehir Belediyesi 1. Hukuk Müşaviri ve Büyükşehir Belediyesi İştirakleri Hukuk Müşavirinin yer aldığı, Kurul'un temel işlevi ve görevinin; 5216 sayılı Kanun'un 18'nci maddesi uyarınca Belediyenin iştirak ve işletmelerinin etkin ve verimli yönetilmesini ve kontrolünü sağlamak üzere Büyükşehir Belediye Başkanı'na refakat etmek olduğu, Kurul üyelerimim, Belediye ve iştirakleri arasındaki yönetim ve denetim koordinasyonunu sağlamak üzere kendi görevleriyle eş zamanlı ikinci görevlendirme yöntemiyle Kurul'da görev aldıkları, bu görevleri sebebiyle kendilerine ücret vb. ödeme yapılmadığı, açıklanan sebeplerle; Belediye Başkanının başkanlık ettiği İştirakler Koordinasyon Kurulu'nun oluşumu ve ilgili Başkanlık Yönergesinin, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na uygun olduğu ifade edilmiştir.

Şirket cevabında sürece ilişkin bilgi verildikten sonra bazı açıklamalar yapılmıştır. Cevapta belirtilen ifadelere ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar yeterli olup ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Cevapta 2024 yılı Ekim ayında oluşturulan İşletme ve İştirakler Dairesi Başkanlığı ve ilgili Daire Başkanlığının temel uygulamalarına yön vermek, ilkesel ve tavsiye niteliğinde kararlar vermek ve işbu rapor kapsamında belirtilen diğer eleştiri ve bulguların önüne geçebilmek amacı ile sadece tavsiye nitelikli kararlar doğrultusunda ortak hukuki ve denetim çalışmaları öngörmek amacı ile İştirakler ve Şirketler Hukuk ve Denetim Koordinasyon Kurulunun 28.03.2025 tarihinde oluşturulduğu ifade edilmiştir. Ancak bahsedilen Kurulun nasıl bir fonksiyona sahip olduğu konusundaki bilgi ancak 2025 yılı denetiminde ortaya çıkacaktır. Kamu idaresi cevabından İştirakler Koordinasyon Kurulunun kaldırılıp kaldırılmadığı anlaşılamamıştır.

5216 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda belirtilen genel kurul ve yönetim kurulu görev ve yetkilerine göre işlem yapılması için gerekli tedbirlerin alınmasına özen gösterilmelidir.

BULGU 29: Şirketin Vadesi Geçmiş Alacaklarına Vade Farkı Uygulanmaması ve Alacakların Tahsilat Süreçlerinin Başlatılmaması

Şirketin vadesi geçmiş alacaklarına vade farkı uygulanmadığı ve bu alacaklara ilişkin takip ve tahsilat süreçlerinin başlatılmadığı görülmüştür.

Şirketin İzmir Büyükşehir Belediyesi ve bağlı ortaklıklarından vadesi geçmiş alacaklarının bulunduğu ancak vade farkı uygulamasının yapılmadığı ve tahsilata ilişkin süreçlerin başlatılmadığı anlaşılmıştır.

Büyükşehir Belediyesi İZENERJİ AŞ'nin dolaylı olarak hakim hissedarıdır. Şirket belediye sermayesi ile kurulmuş olsa da ticari faaliyetleri sebebiyle özel hukuk tüzel kişisi olup 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabidir. 6102 sayılı Kanun'un tacir olmanın hükümlerini düzenleyen 18'inci maddesinde, her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği, özen ve bağlılık yükümlülüğünü düzenleyen 369'uncu maddesinde ise, yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetme yükümlülüğü altında olduğu ifade edilmiştir.

Şirketin belediye şirketi olarak gelir sağlamayı hedef edinmesi ile birlikte ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekmektedir. Şirket tarafından ilgili belediyelere ve belediye şirketlerine mal veya hizmet satışı yapılmasına karşın alacakların tahsilatının sağlanmaması Şirketin nakit durumunu etkilemektedir.

Şirket yönetim kurulu üyeleri ile diğer görevlilerin 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun gereğini yerine getirmediikleri sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, Şirketin 31.12.2024 tarihi itibarıyla Büyükşehir Belediyesi ve bağlı kuruluşlarından toplam 734.810.703,79 TL tutarında alacağı için vade farkı uygulanması ve alacakların tahsil edilmesi için gerekli işlemlerin başlatılması gerekmektedir.

BULGU 30: Belediye Şirketleri Arasında İşçi Geçişleri Yapılmasının Hukuki Dayanağının Bulunmaması

Büyükşehir Belediyesi Başkanı Olur'u ve Şirket yönetim kurulu kararları ile personel temin hizmeti yöntemiyle çalışan işçilerin Büyükşehir Belediyenin doğrudan veya dolaylı olarak hissesine sahip olduğu şirketleri arasında geçişlerinin yapıldığı görülmüştür.

Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesinde "(2) *Bu Yönetmelik hükümleri;*

... belediyelerin ve bunların kurdukları veya üye oldukları mahallî idare birlikleri ile bağlı kuruluşlarının Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurdukları şirketler ... için uygulanmaz. Ancak, bu kapsamdaki işçi alım ilanlarının Kuruma bildirilmesi zorunludur. Bu ilanlar Kurum internet sitesinde ve ilgili kamu kurum ve kuruluşunca uygun görülen iletişim araçları ile kamuoyuna duyurulur. Kamu kurum ve kuruluşları işçi alımının adil ve şeffaf bir şekilde yapılmasını sağlayacak diğer tedbirleri de alır." düzenlemesine yer verilmiştir. Anılan Yönetmelik hükümlerinde, Belediye şirketinin yeni personel alımları için işçi alım ilanlarının Türkiye İş Kurumuna bildirilmesinin zorunlu olduğunu düzenleyerek işçi alımının adil ve şeffaf bir şekilde yapılmasını sağlayacak tedbirlerin de alınması gerektiğine yer verilmiştir. Dolayısıyla şirketlerin ilk defa istihdam edilecek işçilerin nitelik ve diğer özelliklerinin Türkiye İş Kurumuna bildirilmesi ile işe alım prosedürlerinin başlatılmasının gerekli olduğu Yönetmelik'le düzenlenmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Geçici iş ilişkisi" başlıklı 7'nci maddesinde "*Geçici iş ilişkisi, özel istihdam bürosu aracılığıyla ya da holding bünyesi içinde veya aynı şirketler topluluğuna bağlı başka bir işyerinde görevlendirme yapılmak suretiyle kurulabilir.*" hükmü yer almaktadır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 125'inci maddesine göre ticaret şirketleri tüzel kişiliğe haizdir. Şirketin tüzel kişiliğinin bulunduğu düşünüldüğünde işçilerin başka bir tüzel kişilik bünyesine naklen geçirilip çalıştırılmasına imkân veren bir düzenleme bulunmamaktadır. Naklen geçiş yapılabilmesine tek izin veren düzenleme 4857 sayılı Kanun'da belirtilen geçici iş ilişkisidir. Geçici iş ilişkisi de Kanunda belirtildiği üzere ancak aynı şirketler topluluğuna bağlı başka bir işyerinde görevlendirme yapılmak suretiyle kurulabilir.

Belediye birimlerinde ya da iştiraki şirketlerinde çalışan personelin şirket değişiklikleri birimlerden ya da iştiraki şirketlerden yazılı olarak gelen talepler doğrultusunda Belediye Başkanının oluru ile Şirketle yazışma yapılmakta, Şirket tarafından yönetim kurulu kararı alındıktan sonra personelin tüm özlük haklarıyla geçişi yapılmaktadır. Şirketten diğerine geçen işçi bütün haklarıyla yeni şirkete devredilmekte, yevmiyesini Şirkette aldığı tutar üzerinden alır iken sosyal haklarını yeni geçtiği şirketten almaktadır. Böylece yıllık izin hakları dahil bütün hakları yeni şirkete devredilmiş olmaktadır. Bir kişinin şirket ile olan iş akdi ya kendi veya işveren tarafından feshedilmek suretiyle sonlandırılabilir. Bu bağlamda her şirketin toplu iş sözleşmesi ve işvereni farklıdır. Şirket işçilerinin belediyenin sermayesinde çoğunluk hissesine

sahip olduğu belediye şirketleri arasında naklen geçişine izin verilen bir düzenleme bulunmadığından dolayı belediye şirketleri arasında işçi geçişleri yapılmasının hukuki dayanağı bulunmamaktadır.

Şirket cevabında özetle, “geçiş” adı verilen işçi görevlendirmelerini engelleyen bir yasal düzenleme bulunmadığı, bu uygulamanın temel nedenin kamu menfaati olduğu; yetişmiş iş gücü varken yeni eleman alınıp eğitilmesi, zaman ve maliyet açısından kamu zararına olacağından, mevcut çalışanların performansı dikkate alınarak ihtiyaç duyulan şirkette görevlendirilmelerinin yapıldığı, geçişlerin SGK ve İŞKUR'a bildirilerek yasal prosedürlere uygun şekilde gerçekleştirildiği, işçilerin kazanılmış haklarının korunduğu ve İş Kanunu hükümlerinin uygulandığı, şirketin yönetim kurulunun TTK'ya göre bu süreçte yetkili ve sorumlu olduğu ayrıca, 5216 ve 5393 sayılı Kanunlar uyarınca, belediyenin mal varlığının takibi ve denetiminin Büyükşehir Belediye Başkanı'nın yetkisinde olduğu, bu kapsamda, belediye şirketlerindeki personel hareketlerinden haberdar olmasının gerektiği ancak işlemlerin şirket yönetimi tarafından yürütüldüğü ifade edilmiştir. Şirket cevabında belirtilen ifadelerle ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar yeterli olup ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Şirket yönetim kurulu üyeleri ile diğer görevlilerin 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun gereğini yerine getirmedikleri sonucuna varılmıştır.

Büyükşehir Belediye Başkanının onayından sonra Şirket yönetim kurulu kararları ile belediye şirketleri arasında geçişi yapılan işçilerin naklen geçişine izin veren bir düzenleme bulunmaması nedeniyle hukuken mümkün olmadığı, bu şekilde yapılan geçişlerden Belediye Başkanı ile yönetim kurulu üyelerinin sorumlu olacağı dikkate alındığında bundan sonra şirketler arasında işçi geçişlerinin yapılmaması sağlanmalıdır.

BULGU 31: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

Şirkette çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu;

59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık izninin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı Kanun'un 60'ncı maddesine istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır. 4857 sayılı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise, yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikibinaltıyüzaltmışaltı Türk lirası (2024 yılında 2.666,00 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı'nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge'sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir. Aynı şekilde 17.05.2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Tasarruf Tedbirleri" başlıklı 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'nde de kamu kurum ve kuruluşlarının, fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma giderlerini asgari seviyede tutmak amacıyla 4857 sayılı İş Kanununda yer alan serbest zaman ve denkleştirme süresi hükümlerini öncelikle uygulamaları gerektiği ifade edilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. İşçilerin yıllık izin kullanmaması, emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde işçilere, kullanmadıkları yıllık ücretli izinleri için son ücretleri üzerinden yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince

idari para cezası ile karşı karşıya kalınabilmektedir.

Şirkette görev alan işçilerden 300-400 gün arasında yıllık ücretli izin hakkı bulunan 10 personel, 200-300 gün arasında yıllık ücretli izin hakkı bulunan 82 personel, 100-200 gün arasında yıllık ücretli izin hakkı bulunan 702 personel, 50-100 gün arasında yıllık ücretli izin hakkı bulunan 1976 personel bulunmaktadır. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde, yıllık izin hakları için işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden, bu durum Şirket açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Şirkette çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve Şirkete ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden zamanında ve düzenli olarak kullanılması sağlanmalıdır.

BULGU 32: Şirket İçin Zorunlu Olmamasına Karşın Tam Tasdik Raporlaması Kapsamında Yeminli Mali Müşavirlik Hizmeti Alınması ile Yeminli Mali Müşavirlik Hizmetinin Doğrudan Sözleşme ile Alınması

Şirketin vergi mevzuatı kapsamında zorunluluğu bulunmayan kurumlar vergisi beyannamesi tasdik hizmetinin yeminli mali müşavirden alındığı ve yeminli mali müşavirlik hizmet alımının ilgili ile doğrudan sözleşme imzalanarak yürütüldüğü görülmüştür.

3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'nun "Tasdik ve tasdikten doğan sorumluluk" başlıklı 12'nci maddesinde, yeminli mali müşavirlerce yapılabilecek tasdik işlemlerine ilişkin düzenlemeler yapılarak Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın yetkili olduğu belirtilmiştir. 30.07.1995 tarih ve 22359 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren (18) Sıra Nolu Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliği ile mükelleflerin gelir veya kurumlar vergisi beyannameleri ve bunlara ekli mali tablolar ile bildirimlerin doğruluğunun yeminli mali müşavirlere tasdik yaptırma mecburiyeti kaldırılarak uygulama mükelleflerin tercihi bırakılmıştır. (18) Sıra Nolu Tebliğ'in "Kapsam" başlıklı maddesinde "*Yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamesi, tasfiye, birleşme ve devir beyannameleri dahil vermek durumunda bulunan mükellefler, söz konusu beyannameleri ile bunlara ekli tablolarını ve bildirimlerini diledikleri takdirde yeminli mali müşavirlere tasdik ettirilebilirler*

...

Bu Tebliğ hükümlerine göre, gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerini yeminli mali müşavirlere tasdik ettiren mükelleflerin, beyannamelerini ayrıca serbest muhasebeci veya serbest muhasebeci mali müşavirlere imzalatma zorunluluğu bulunmamaktadır.” düzenlemesine yer verilmiştir. 02.03.2001 tarih ve 24334 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren (29) Sıra Nolu Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliği’nin “Sözleşme Düzenlenmesi ve Sözleşmelerin Feshi” başlıklı 4’üncü maddesinde de, “18 Sıra no.lu Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliği ile yapılan düzenleme uyarınca mükellefler diledikleri taktirde tam tasdik hizmetinden yararlanabileceklerdir...” düzenlemesi yer almıştır.

Yukarıda yer alan (18) ve (29) sıra Nolu Tebliğler’e göre Şirketin kurumlar vergisi kapsamında vereceği beyannameleri için herhangi bir yeminli mali müşavirlik hizmeti alması zorunlu değildir. Tam tasdik hizmeti, kurumlar vergisi mükelleflerinin vergiye tabi yasal defter ve belgelerinin sözleşme imzaladıkları yeminli mali müşavirler tarafından sözleşme imzalanan yıl için vergi mevzuatı açısından incelenerek şirketlerin kurumlar vergisi matrahının hesaplanmasına yönelik hizmet olup, sözleşme imzalanan yeminli mali müşavirlere ödenen ücret karşılığında alınan bir hizmet olarak değerlendirilebilecektir.

Yukarıda belirtildiği üzere Şirketin yeminli mali müşavirlerden vergi matrahının tespitine yönelik olarak yürürlükte bulunan mevzuata göre hizmet alım zorunluluğu bulunmamaktadır.

Diğer taraftan yeminli mali müşavirlik hizmet alımı 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’na uygun olmayan şekilde ilgili şirketle doğrudan sözleşme imzalanarak yürütüldüğü görülmüştür. Şirket tarafından temin edilen yeminli mali müşavirlik hizmetinin hangi yeminli mali müşavirlik şirketinden alınacağına fiili olarak Büyükşehir Belediyesi yönetimi tarafından karar verilmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun “Amaç” başlıklı 1'inci maddesinde, bu Kanunun amacının, kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemek olduğu belirtilmiştir. “Kapsam” başlıklı 2'inci maddesinde, belediyelerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları her çeşit şirketlerin bu Kanun'a tabi olduğu, “Temel İlkeler” başlıklı 5'inci

maddesinde ise, idarelerin bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu ifadelerine yer verilmiştir. Kanun'un 3'üncü maddesinde kanundan istisna olan durumlar, 19'uncu maddesinde ihale usulleri ve 22'inci maddesinde doğrudan temin kapsamında yapılacak alımlar sayılmıştır. Şirketin 4734 sayılı Kanun'a tabi bir şirket olduğu, istisna kapsamında olmayan alımlarını ihale usulleriyle veya şartları taşıyorsa doğrudan teminle yapması gerektiği açıktır.

Şirket cevabında bulgu ile ilişkisi bulunmayan bağımsız denetim işlemlerinin işleyişi hakkında açıklamalar yapıldığından değerlendirmeye alınmamıştır.

Şirketin vergi matrahının tespitine yönelik yeminli mali müşavirden hizmet alınmasını zorunlu kılan bir düzenleme olmadığı dikkate alındığında, Şirketin basiretli iş adamı gibi davranma yükümlülüğüne uygun hareket ederek ve Şirket menfaatleri açısından kaynakların etkin kullanılmasının sağlanması adına hizmet alımının gerekli olmadığı anlaşılmıştır. Şirketin yeminli mali müşavirlik hizmet alımı yapması durumunda ise Kamu İhale Kanunu'nun öngördüğü ihale usulleri veya teklif alınması suretiyle gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 33: Toplu İş Sözleşmesinde Liyakat İlkesi ile Bağdaşmayacak Hükümlere Yer Verilmesi

Şirket ile sendika arasında imzalanan toplu iş sözleşmesinde yer alan hükümlerin liyakat ilkesi ile eşit davranma ilkesine aykırı olduğu görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında, tacirin ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği ve "Özen ve bağlılık yükümlülüğü" başlıklı 369'uncu maddesinin birinci fıkrasında; Yönetim kurulu üyelerinin ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altında olduğu belirtilmiştir. Basiretli iş adamı gibi davranmayı tacirin ticaretine ilişkin faaliyetlerinde herhangi bir kişiye kıyasla daha dikkatli, tedbirli, öngörülü ve yaptığı işin inceliklerine hâkim biçimde hareket etmesi olarak tanımlamak mümkündür. Şirkete ait bir faaliyette bulunulurken bunun şirketin menfaatine olması ile şirketin zarar etmesini önleyici tedbirlerin alınması gerekir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun “Eşit davranma ilkesi” başlıklı 5'inci maddesinde: “İş ilişkisinde dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik, siyasal düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamaz.” hükmü yer almaktadır.

Toplu iş sözleşmesinde, işyerinde herhangi bir nedenle ölen veya malul kalıp işten ayrılan işçinin eşi veya çocuklarından birisinin sınavsız işe alınacağı ve ölüm maluliyeti takiben en geç iki ay içinde başkanlık oluru alınmak kaydı ile işe başlatılacağı, Büyükşehir Belediyesi iştiraki şirketlerine yapılacak personel alımlarında, personel çocuğunun ilgili şirketçe aranan vasıf ve diğer tüm koşulları taşıması şartıyla, işe alım süreçlerinde değerlendirmeye tabi tutulmasının esas olduğu, bu maddenin toplu iş sözleşmesinin imza tarihinden itibaren ve ayrıca ilgili personelin emekli olması şartıyla geçerli olduğu hükmü yer almaktadır.

Toplu iş sözleşmesinde, işyerinde herhangi bir iş kazası sonucu ölen veya malul kalıp işten ayrılan işçinin eşi veya çocuklarından birisinin sınavsız işe alınacağı düzenlemesi yer almıştır. Toplu iş sözleşmesinde yer alan bu hükümle Şirketin ihtiyaç duyduğu pozisyonlardan ziyade söz konusu kişilerin işe alınması zorunlu hale getirilmektedir. Hangi gerekçeyle olursa olsun Şirketin ihtiyaç duymadığı kişiyi almaya zorlayan toplu iş sözleşmesi hükmünün kabul edilebilir bir yönü bulunmamaktadır. Yine toplu iş sözleşmesinde yer alan “*personel çocuğunun ilgili şirketçe aranan vasıf ve diğer tüm koşulları taşıması şartıyla, işe alım süreçlerinde değerlendirmeye tabi tutulması esastır.*” şeklindeki ifadenin avantaj sağlamadığı gibi bir anlam çıksa da uygulamada diğer kişilere nazaran personel çocuklarının işe alımlarının bu maddeye istinaden yapıldığı anlaşılmaktadır. Nitekim toplu iş sözleşmesinde yer alan hükmün toplu iş sözleşmesinin imza tarihinden geçerli olmak kaydı ve işçinin emekli olması şartı ile işe alımda öncelik tanınacağı açıkça yer almıştır. Böylece ihtiyaçta duyulan pozisyonlardan ziyade emekli olan kişinin çocuğuna uygun pozisyon oluşturularak işe alım yapılması gibi bir durum ortaya çıkmaktadır. Bu madde olmadan da aranan vasıf ve diğer tüm koşulları taşıyan diğer kişiler gibi personel çocuklarının da işe alım süreçlerinde değerlendirmeye tabi tutulmasını engelleyen bir durum söz konusu değildir. Bu anlamda toplu iş sözleşmesinde böyle bir maddenin olmasını haklı kılan bir durum da bulunmamaktadır. Toplu iş sözleşmesinde yer alan bu hükümle sahip olunan kaynaklar ekonomik ve verimli kullanılmamış olmaktadır. İhtiyaç sahibi kişilere Büyükşehir Belediyesi/Belediye ile kamu kurumları yardım etmektedirler. Bu nedenle ölen işçinin eş ve çocuklarının yardıma ihtiyacı olması durumunda aynı kurumlardan yardım alması mümkündür. TİS’de personel eş ve çocuklarına avantaj sağlayan hükmün bulunması evrensel kural olan liyakat ve eşitlik ilkesine uygun düşmemektedir.

İmzalanan toplu iş sözleşmesine çalışan kişilerin eş ve çocuklarının işe alınmasını zorunlu kılan veya öncelik tanıyan maddelerin konulması liyakat ve eşitlik ilkesine uygun olmadığından dolayı bu ve benzeri hükümlerin toplu iş sözleşmelerinde yer almaması sağlanmalıdır.

BULGU 34: Şirkette Kapsam Dışı Statüde Çalışan Personele Yönetim Kurulu Kararına Aykırı Olarak Farklı Oranlarda Zam Yapılması

2023 yılında Şirket yönetim kurulu kararı ile kapsam dışı personelin net ücretlerine %25 ile %30 oranları arasında artış yapılması kararı alınmasına rağmen kapsam dışı statüde çalışan personelin net ücretlerine %0 ile %66 oranları arasında artış yapıldığı görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun “Eşit davranma ilkesi” başlıklı 5'nci maddesinde “*İş ilişkisinde dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik, siyasal düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamaz.*

İşveren, esaslı sebepler olmadıkça tam süreli çalışan işçi karşısında kısmî süreli çalışan işçiye, belirsiz süreli çalışan işçi karşısında belirli süreli çalışan işçiye farklı işlem yapamaz...” hükmüne yer verilmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 18’inci maddesinin ikinci fıkrasında, tacirin ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği ve “Özen ve bağlılık yükümlülüğü” başlıklı 369’uncu maddesinin birinci fıkrasında; Yönetim kurulu üyelerinin ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altında olduğu belirtilmiştir. Basiretli iş adamı gibi davranmayı tacirin ticaretine ilişkin faaliyetlerinde herhangi bir kişiye kıyasla daha dikkatli, tedbirli, öngörülü ve yaptığı işin inceliklerine hâkim biçimde hareket etmesi olarak tanımlamak mümkündür. Şirkete ait bir faaliyette bulunulurken bunun şirketin menfaatine olması ile şirketin zarar etmesini önleyici tedbirlerin alınması gerekir.

Yargıtay tarafından verilen kararlarda da, Eşit davranma ilkesinin tüm hukuk alanında geçerli olduğu, İş Hukuku bakımından işverene, işyerinde çalışan işçiler arasında haklı ve objektif bir neden olmadıkça farklı davranmama borcu yüklediği, bu bakımdan işverenin yönetim hakkının sınırlandırılmış olduğu, başka bir ifadeyle işverenin ayırım yapma yasağı, işyerinde çalışan işçiler arasında keyfi biçimde ayırım yapılmasını yasakladığı, bununla birlikte, eşit davranma borcu, tüm işçilerin hiçbir farklılık gözetilmeksizin aynı duruma getirilmesini

gerektirmedığı, bahsi geçen ilkenin eşit durumdaki işçilerin farklı işleme tabi tutulmasını önlemeyi amaç edindiği, şeklinde ifade edilebilecek kararları bulunmaktadır.

Şirketin 06.02.2023 tarih ve 14 sayılı yönetim kurulu kararı ile “*Şirkette çalışan Kapsam Dışı personellerin maaşlarına 01/01/2023 tarihinden geçerli olmak üzere net ücretlerine %25 ile %30 oranları arasında artış yapılması için İZENERJİ AŞ Genel Müdürünün yetkili kılınmasına*” karar verilmiştir. Anılan yönetim kurulu kararı ile 01.01.2023 tarihinden geçerli olmak üzere kapsam dışı personelin net ücretlerine %25 ile %30 oranları arasında artış yapılması kararlaştırılmış iken İZENERJİ AŞ tarafından 1 personelin ücretine hiç zam yapılmamış, diğer kapsam dışı personelin net ücretlerine ise %28 ile %66 oranları arasında değişen net ücret zamları yapılmıştır.

6102 sayılı Kanun’un “Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu” başlıklı 553’üncü maddesinde, yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin görevlerini yerine getirirken kusurlu hareketleri nedeniyle şirketin zarara uğramasına sebebiyet vermeleri hâlinde sorumlu olacakları belirtilmektedir. Bu bağlamda Şirket Genel Müdürünün yönetim kurulu kararının aksine verdiği zam nedeniyle oluşan şirket zararından sorumlu olacağı açıktır. 2023 Sayıştay Denetim Raporunda Şirket Genel Müdürünün yetkisiz işlem nedeniyle ortaya çıkan zarardan sorumlu olduğu belirtilmesine karşın 2024 yılında Şirket Yönetimi tarafından herhangi bir işlem yapılmamıştır.

Şirket yönetim kurulu üyeleri ile diğer görevlilerin 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun gereğini yerine getirmediikleri sonucuna varılmıştır.

Şirket yönetim kurulu kararı ile Genel Müdüre verilen net ücretlere artış yetkisi %25 ile %30 oranları arasında olduğu halde bu artış oranlarının üzerinde yönetim kurulu kararına aykırı artış yapan Şirket Genel Müdürünün yetkisiz işlem nedeniyle ortaya çıkan şirket zararından sorumlu bulunduğu dikkate alınarak oluşan Şirket zararının tahsili ile ilgili gerekli sürecin işletilmesi gerekmektedir.

BULGU 35: Personel Alım Süreçlerinde Hatalı Uygulamalar Yapılması

Şirketin gerçekleştirdiği personel alımlarının; ihtiyaç analizi yapılmadan ve yönetim kurulu tarafından personel alım sürecine ilişkin yetki verilmeden, Büyükşehir Belediye Başkanı Olur’u ile yapıldığı görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 374’üncü maddesinin birinci fıkrasında, Yönetim

kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetimin kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkili olduğu, “Devredilemez görev ve yetkiler” başlıklı 375’inci maddesinde, Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesinin yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri arasında bulunduğu belirtilmiştir.

696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 83’üncü maddesiyle getirilen ve 08.03.2018 tarih ve 30354 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7079 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun’un 78’inci maddesiyle aynen kabul edilen 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar” başlıklı 62’nci maddesinin (e) fıkrasının birinci bendi kapsamında personel temin hizmeti veren bir şirkettir. Şirketin gerek kendi bünyesine dahil ettiği personele yönelik gerekse de dış birimlere sağladığı personel temin hizmeti kapsamındaki işe alım süreçleri incelendiğinde; Şirket genel müdürlüğüne yönelik personel ihtiyacının birim müdürleri tarafından belirlenip personel eksiklerinin yönetime bildirildiği, bunun üzerine Büyükşehir Belediyesi İnsan Kaynakları Dairesi Başkanlığı ile irtibata geçildiği, pozisyon için özgeçmiş havuzunda uygun özgeçmiş varsa Şirkete gönderildiği, sonrasında mülakat yapıldığı ve personel alım sürecinin başlatıldığı, alınacak personel sayısına yönetim kurulunun karar verdiği ifade edilmiştir. Personel temin hizmeti sağlanan kuruluşlarda ise özgeçmiş havuzundan seçilen özgeçmişlerin personel alımı yapacak kurum ve Büyükşehir Belediyesi İnsan Kaynakları Dairesi Başkanlığı tarafından kurulan komisyon tarafından değerlendirildiği, uygun adayların listesinin Büyükşehir Belediye Başkanı imzalı olarak gönderildiği ve işe alım sürecinin başlatıldığı, bu kuruluşlara sözleşme sayısına göre personel alımı yapıldığı belirtilmiştir.

Şirketin son 3 yılda işe başlattığı personel sayısı ve son 3 yılda çalışan ortalama personel sayısını gösterir tablolar aşağıdaki gibidir;

Tablo 3: Son 3 Yılda İşe Alınan Personel Sayısı

KURUMLAR	2022	2023	2024
GENEL MÜDÜRLÜK	29	26	16
ESHOT- (GÜVENLİK DAHİL)	2	41	14
İZSU- (GÜVENLİK DAHİL)	15	121	38
İBB-BİRİMLER- (GÜVENLİK DAHİL)	490	1034	893
DİĞER ŞİRKETLER (GÜVENLİK HİZMETLERİ)	28	36	84
Toplam	564	1258	1045

Tablo 4: Son 3 Yılda Şirkette Çalışan Ortalama Personel Sayısı

Kurumlar	2022	2023	2024
GENEL MÜDÜRLÜK	190	225	197
ESHOT- (GÜVENLİK DAHİL)	397	415	391
İZSU- (GÜVENLİK DAHİL)	1239	1341	1306
İBB-BİRİMLER- (GÜVENLİK DAHİL)	8160	8922	9496
DİĞER ŞİRKETLER (GÜVENLİK HİZMETLERİ)	597	617	750
Toplam	10583	11520	12140

Şirketin genel müdürlük bünyesine yeni alınacak personel ihtiyacının belirlenmesine yönelik herhangi bir ihtiyaç analizi yapılmadan personel alımlarının gerçekleştirildiği görülmüştür. 2024 yılı içerisinde alınan yönetim kurulu kararları incelendiğinde, yönetim kuruluna müdürlükler tarafından sunulan personel ihtiyacına ilişkin herhangi bir analiz raporunun bulunmadığı, yönetim kurulu tarafından personel alımının başlatılmasına yönelik bir kararın bulunmadığı, alınan yönetim kurulu kararlarının personel alım süreci bittikten sonra ilgili personellerin işe girişlerinin yapılmasına yönelik olduğu görülmüştür. Şirket tarafından 2024 yılında 16 işçinin Şirket Genel Müdürlüğü için, 1.029 işçinin ise personel temin hizmeti sağlanan Büyükşehir Belediyesi ile bağlı kuruluşları ve şirketleri için alındığı görülmüştür.

Şirket tarafından 2024 yılında Vergi ve SGK primlerinin vade tarihlerinin geçirilmesi sebebiyle, 2.920.661.604,94 TL vergi ana para 780.438.658,57 TL gecikme zammı olmak üzere toplam 3.701.100.263,51 TL borcunun ve yapılandırma neticesinde 4.606.389.863,26 TL SGK pirim ve işsizlik ödeneği 2.837.375.331,78 TL vade farkı olmak üzere toplam 7.443.765.195,04 TL borcunun olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla borçların vade tarihinde ödenmemesi nedeniyle katlanılan gecikme zamları, vade farkları ve masraf toplamı olan 3.617.813.990,35 TL kanunen kabul edilmeyen gider yapıldığı ve finansman sıkıntısı içinde olduğu dikkate alındığında yeni personel alımlarında ihtiyaç analizi yapılması suretiyle personel alımının yapılması uygun olacaktır.

Şirketin genel müdürlük bünyesine yeni personel alım süreçlerinde; personel ihtiyacına yönelik analiz yapılmadığı, yönetim kurulu tarafından yeni personel alımına ilişkin sürecin başlatılması için karar alınmadığı, yönetim kurulu tarafından alınan kararların personel alım süreci bittikten sonra ilgili personellerin işe başlatılmasına yönelik olduğu, Şirketin vadesi geçmiş vergi ve sosyal güvenlik prim borçlarını ödeme zorluğu içinde iken yeni personel alımına giriştiği, bu durumun Şirketin maliyetlerini artırdığı ve Şirket açısından sürdürülebilir bir durum olmadığı, personel temin hizmeti kapsamında alınacak personellerin değerlendirilmesinin ise belediye daire başkanlığı bünyesinde gerçekleştirildiği, işe alıma ilişkin olurların Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından verildiği, ancak Şirketi yönetim ve

temsil etme görevinin yönetim kurulunda ait olduğu dikkate alındığında söz konusu uygulamanın hukuki bir dayanağının olmadığı değerlendirilmektedir.

Şirket yönetim kurulu üyeleri ile diğer görevlilerinin 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun gereğini yerine getirmediikleri sonucuna varılmıştır.

BULGU 36: Büyükşehir Belediyesinin Doğrudan veya Dolaylı Olarak Çoğunluk Hissesine Sahip Olduğu Şirketin Yönetim Kurulu Kararları ile Başka Şirketler Kurulması

Büyükşehir Belediyesinin doğrudan veya dolaylı olarak çoğunluk hissesine sahip olduğu İZENERJİ AŞ'nin yönetim kurulu kararları ile başka şirketler kurulduğu görülmüştür.

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunu'nun “Mahalli İdarelerde Özelleştirme Uygulamaları” başlıklı 26'ncı maddesinde, Belediyeler ve diğer mahalli idareler ile bunların kurdukları birlikler tarafından ticari amaçla faaliyette bulunmak üzere ticari kuruluşlar kurulması, mevcut veya kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunmasının Cumhurbaşkanının iznine tabi olduğu,

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun “Şirket kurulması” başlıklı 26'ncı maddesinde, Büyükşehir belediyesinin kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabileceği, aynı Kanun'un “Diğer hükümler” başlıklı 28'inci maddesinde, Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümlerinin ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanacağı,

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediye meclisi” başlıklı 17'nci maddesinde, Belediye meclisinin belediyenin karar organı olduğu belirtilmiş, “Meclisin görev ve yetkileri” başlıklı 18'inci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na tabi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek ile (j) bendinde, Belediye adına imtiyaz verilmesine ve belediye yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına; belediyeye ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermenin meclisin görev ve yetkisinde olduğu, “Belediye giderleri” başlıklı 60'ıncı maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde, Belediyenin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve katıldığı birliklerle ilgili ortaklık payı ve üyelik aidatı giderlerinin giderler arasında sayıldığı ve “Borçlanma” başlıklı 68'inci maddesinde, Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına

sahip oldukları şirketlerin borçlanmalarında meclis kararının olması gerektiği belirtilmiştir.

Büyükşehir Belediyesinin doğrudan veya dolaylı olarak çoğunluk hissesine sahip olduğu İZENERJİ AŞ tarafından başka bir şirket kurulması, Büyükşehir Belediyesinin dolaylı olarak bu şirketi kurduğu anlamına gelmektedir.

Yukarıda yer verilen hükümlere göre 5393 sayılı Kanun'un 17'nci maddesine göre Belediyenin karar organının meclis olduğu, Belediye ve bağlı kuruluşlarının şirket kurması için belediye meclisinin olumlu kararını müteakip Cumhurbaşkanından izin almaları gerektiği, belediyeye ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar verme yetkisinin belediye meclisinde olduğu, bu şirketler tarafından borçlanma yapılabilmesi için belediye meclis kararının gerektiği, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na tabi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya ve sermaye artışına karar verme yetkisinin belediye meclisinde olduğu anlaşılmaktadır. 5393 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na tâbi şirketler kurulmasına karar verme yetkisi Büyükşehir Belediye Meclisinin görev ve yetkileri arasında olduğuna göre, Büyükşehir Belediyesinin çoğunluk hissesine sahip olduğu şirketlerin başka bir şirket kurmasında da Meclis kararı olmalıdır. Nitekim bu şirketlerin de zarar etmesi durumunda, bu zararın hissesi oranında ana şirkete dolayısıyla Büyükşehir Belediyesine intikal edeceğine şüphe bulunmamaktadır.

4046 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi uyarınca, merkezi idareye tanınan izin yetkisinin sadece şirket kurulması ve kurulmuş ya da kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunması hallerinde söz konusu olduğu, kurulan şirketin başka bir şirket kurması durumunda Cumhurbaşkanlığından izin almaları gibi bir gerekliliğin anılan yasa maddesinde öngörülmediği ifade edilebilir ise de, 4046 sayılı Kanun'un “Mahalli İdarelerde Özelleştirme Uygulamaları” başlıklı 26'ncı maddesinde, Belediyeler ve diğer mahalli idareler ile bunların kurdukları birlikler tarafından ticari amaçla faaliyette bulunmak üzere ticari kuruluşlar kurulması, mevcut veya kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunmasının Cumhurbaşkanının iznine tabi olduğu hükmünden, Belediyenin çoğunluk hissesine sahip olduğu şirketlerinin başka bir şirket kurmasında, Büyükşehir Belediyesinin dolaylı olarak bu şirketi kurduğu dikkate alındığında Cumhurbaşkanlığından izin alınması gereklidir.

İZENERJİ AŞ yönetim kurulu kararları ile kurulan/ortak olunan son 3 yıl içindeki şirketlere ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmiştir. İZENERJİ AŞ yönetim kurulunun;

- 20.09.2021 tarih ve 79 sayılı kararıyla; İZENERJİ AŞ'nin %100 oranında hakim ortak olarak 2.000.000,00 TL sermayeli İZETAŞ İzmir Elektrik Tedarik AŞ (İZETAŞ AŞ) unvanı

ile yeni bir şirket kurulmasına, kurulacak yeni Şirketin yönetim kurulunda da İZENERJİ AŞ'nin temsilcisi olarak yönetim kurulu başkanının seçilmesine,

- 14.06.2022 tarih ve 56 sayılı kararıyla; Büyükşehir Belediyesinin Şirketleri olan İZENERJİ AŞ ile İZDOĞA AŞ arasında %50'şer ortaklık payı ile 1.000.000,00 TL sermayeli İzmir Arıtma Teknolojileri AŞ unvanı ile yeni bir şirket kurulmasına, kurulacak yeni Şirketin yönetim kurulunda da İZENERJİ AŞ'nin temsilcisi olarak yönetim kurulu başkanının seçilmesine,

- 23.01.2023 tarih ve 56 sayılı kararıyla; enerji alanında faaliyet göstermek amacıyla İzgüneş Enerji Sanayi ve Ticaret AŞ şirketinin 1.000.000,00 TL sermaye ile kurulmasına, kurulacak yeni Şirketin %49 oranında hissesinin İZENERJİ AŞ'ye, %51 oranında çoğunluk hissesinin ise Büyükşehir Belediyesi şirketi olmayan ve özel bir şirket olan diğer ... Ltd. Şti.'ye verilmesine, kurulacak yeni Şirketin yönetim kurulunda, İZENERJİ AŞ'nin temsilcisi olarak yönetim kurulu başkanının seçilmesine,

karar verilmiştir.

İZENERJİ AŞ tarafından hissesinin tamamına ya da belirli oranda hissesine sahip olduğu şirketlerin kurulmasına ilişkin yapılan incelemede, bu şirketlerin kurulma aşamasında sadece İZENERJİ AŞ tarafından yönetim kurulu kararı alındığı görülmüştür. Şirketlerin kurulmasına ilişkin olarak, İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından alınan meclis kararı ile mevzuatta belirtilen diğer izinlerin bulunmadığı anlaşılmıştır.

İZENERJİ AŞ'nin 2021, 2022, 2023 yıllarında yapılan olağan genel kurul toplantıları ile 1 yıllık süre ile yönetim kurulu üyesi seçilen ve yönetim kurulu görev dağılımında da yönetim kurulu başkanı seçilen, 15.02.2024 tarihi itibarıyla halen İZENERJİ AŞ yönetim kurulu başkanı olan kişinin, şirketlerin kurulmasına dair yukarıda yer verilen yönetim kurulu kararlarıyla yeni kurulan 3 şirkette de İZENERJİ AŞ'yi temsilen yönetim kurulu üyesi (İZETAŞ AŞ'de yönetim kurulu başkanı) seçildiği görülmüştür.

Yukarıda yer verilen şirketlerden denetimde örnek olarak alınan İZETAŞ AŞ'ye yönelik incelemelere aşağıda yer verilmiştir.

İZETAŞ AŞ, elektrik tedariki konusunda hizmet vermek üzere %100 oranında hissesi İZENERJİ AŞ'ye ait olmak üzere yönetim kurulu kararı ile 2021 yılı Ekim ayında 2.000.000,00 TL sermaye ile kurulmuştur. 20 yıllık elektrik tedarik lisans belgesine sahip bulunmakta olup İzmir Büyükşehir Belediyesi, bağlı kuruluşları ile şirketlerine elektrik tedarik hizmeti vermektedir.

İZENERJİ AŞ yönetim kurulu kararları ile İZETAŞ AŞ'nin sermayesi kuruluşunu takiben aynı yıl 12.000.000,00 TL'ye, 2022 yılında 48.000.000,00 TL artırılarak 60.000.000,00 TL'ye, 2023 yılında da 75.000.000,00 TL artırılarak 135.000.000,00 TL'ye yükseltilmiştir. Diğer bir deyişle, İZETAŞ AŞ'nin kuruluşundan 31.12.2023 tarihine kadar yaklaşık 2 yıl 2 aylık sürede sermayesi 2.000.000,00 TL'den 135.000.000,00 TL'ye ulaşmış olup, sermaye artışına yönelik olarak denetim sürecinde İZENERJİ AŞ yetkilileri tarafından İzmir Büyükşehir Belediye Meclis kararı sunulmamıştır.

2023 yılında İZETAŞ AŞ'de 2 kişi yönetim kurulu üyesi olarak (3. kişi olan yönetim kurulu üyesinin görev süresi 29.04.2023 tarihinde bitmiştir.) görev yapmıştır. Yönetim kurulunda üye olarak görev yapan 2 kişi de İZENERJİ AŞ yönetim kurulu üyesidir. İZENERJİ AŞ ve İZETAŞ AŞ yönetim kurulu başkanı aynı kişidir.

İZETAŞ AŞ'nin 2022 yıl sonunda 1 personeli bulunmakta olup, 2023 yıl sonu itibarıyla çalışan personeli bulunmamaktadır. İZETAŞ AŞ faaliyetlerini İZENERJİ AŞ'nin bünyesinde istihdam edilen personel eliyle yürütmektedir. İZENERJİ AŞ tarafından 31.12.2023 tarihinde tek fatura olarak 2023 yılı için (2022 yılı için fatura edilen tutar bulunmamaktadır.) 4 çalışan personele ait 2.344.905,00 TL personel temin faturasını İZETAŞ AŞ'ye düzenlenmiştir. Şirketler arasında personel teminine yönelik bir sözleşme bulunmamakta olup, 2023 yılı denetim sürecinde yapılan sorgulamalar kapsamında anılan faturanın kesildiği anlaşılmaktadır.

2021 yılında kurulan ve 2023 yılında 2 adet yönetim kurulu üyesi ile faaliyetlerini yürüten, personeli bulunmayan İZETAŞ AŞ'nin 2021, 2022 ve 2023 yıllarına ait gelir tablosunun bazı kalemleri ile bilançoda yer alan özkaynak tutarları enflasyon düzeltmesi uygulanmadan önce aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İZETAŞ AŞ Gelir Tablosu ve Özkaynak Kalemleri

Gelir Tablosu Kalemleri	31.12.2021 (TL)	31.12.2022 (TL)	31.12.2023 (TL)
Net Satışlar	0,00	1.013.664.979,95	187.537.151,16
Satışların Maliyeti (-)	0,00	-1.015.131.471,76	-242.058.020,46
Brüt Satış Zararı	0,00	-1.466.491,81	-54.520.869,30
Faaliyet Giderleri (-)	-160.292,64	-10.317.267,12	-6.034.454,49
Faaliyet Zararı	-160.292,64	-11.783.758,93	-60.555.323,79
Dönem Net Zararı	-159.279,55	-30.892.290,50	-64.160.090,19
Bilanço Kalemleri			
Öz Kaynaklar Toplamı	11.840.720,45	28.948.429,95	39.788.339,76
Ödenmiş Sermaye	12.000.000,00	60.000.000,00	135.000.000,00
Geçmiş Yıllar Karları	0,00	0,00	0,00
Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0,00	-159.279,55	-31.051.570,05
Dönem Net Zararı (-)	-159.279,55	-30.892.290,50	-64.160.090,19

Yukarıda yer alan tablodan görüleceği üzere, İZENERJİ AŞ'nin %100 hissesine sahip olarak yönetim kurulu kararı ile kurduğu İZETAŞ AŞ;

-2021 yılında satış gerçekleştirilmemiş olup, 2021 yılını 159.279,55 TL dönem net zararı ile kapatmıştır.

-2022 yılında 1.015.131.471,76 TL'ye aldığı elektrik enerjisini 1.013.664.979,95 TL'ye satması sonucu, diğer bir deyişle elektrik enerjisini satın aldığı bedelden daha düşük bedele satması sonucu asıl faaliyet konusu olan elektrik enerjisi satışından 1.466.491,81 TL brüt satış zararı elde etmiştir. Diğer gelir ve gider tutarlarının eklenmesi sonucunda da 2022 yılını 30.892.290,50 TL dönem net zararı ile kapatmıştır.

-2023 yılında da 242.058.020,46 TL'ye aldığı elektrik enerjisini 187.537.151,16 TL'ye satması sonucu, diğer bir deyişle elektrik enerjisini satın aldığı bedelden daha düşük bedele satması sonucu asıl faaliyet konusu olan elektrik enerjisi satışından 54.520.869,30 TL brüt satış zararı elde etmiştir. Diğer gelir ve giderlerin eklenmesi sonucunda da 2023 yılını 64.160.090,19 TL dönem net zararı ile kapatmıştır.

6102 sayılı Kanun'un 376'ncı maddesinde “...*Son yıllık bilanço*ya göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, derhâl toplantıya çağrılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket kendiliğinden sona erer.” hükmüne yer verilmiştir.

İZETAŞ AŞ 2022 ve 2023 yıllarında elektrik enerjisini satın aldığı bedelden daha düşük bedele satması sonucunda 31.12.2023 tarihli bilançosunun öz kaynaklar bölümünde enflasyon düzeltmesi uygulanmadan önce toplam 95.211.660,24 TL zarar meydana gelmiştir.

Anılan Kanun maddesi çerçevesinde, İZETAŞ AŞ'nin 2023 yıl sonu bilançosunda enflasyon düzeltmesi uygulanmadan önce sermaye tutarı olan 135.000.000,00 TL'nin üçte ikisi tutarı olan 90.000.000,00 TL, 2023 yıl sonu bilançosunda meydana gelen toplam 95.212.185,44 TL zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılmaktadır.

Diğer yandan, 15.06.2024 tarih ve 32577 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Enflasyon Düzeltmesi Uygulayan Şirketlerde Esas Alınacak Finansal Tablolara İlişkin Tebliğ'in “Esas alınacak finansal tablolar” başlıklı 4'üncü maddesinin 2'nci fıkrasının (a) bendinde “...*sermaye artırımı ve azaltımı, birleşme, bölünme, tür değişikliği işlemleri ile sermaye kaybı ve borca*

batık olma durumlarının tespitinde enflasyon düzeltilmesi uygulanmış finansal tablolar”ın esas alınacağı belirtilmiştir. Enflasyon düzeltilmesi sonrası İZETAŞ AŞ'nin 2023 yıl sonu bilançosunda da sermaye tutarı 135.000.000,00 TL'nin üçte ikisi tutarı olan 90.000.000,00 TL, 2023 yıl sonu bilançosunda meydana gelen toplam 93.875.213,31 TL zarar sebebiyle de karşılıksız kalmıştır.

Diğer bir deyişle, İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından kurulmasına dair kararın bulunmadığı ve diğer mevzuatta belirtilen izinler alınmadan İZENERJİ AŞ'nin yönetim kurulu kararıyla kurulan İZETAŞ AŞ, 6102 sayılı Kanun'un 376'ncı maddesine göre

31.12.2023 tarihli bilançosuna göre borca batık durumdadır. Denetim tarihi 15.02.2024 itibarıyla de 6102 sayılı Kanun'un 376'ncı maddesine göre borca batık olma durumundan İZETAŞ AŞ'nin kurtarılmasına yönelik olarak %100 hissesinin sahibi İZENERJİ AŞ'nin herhangi bir karar almadığı yönetim kurulu kararlarının incelenmesinden anlaşılmıştır.

İZETAŞ AŞ Büyükşehir Belediyesi ile Belediyenin bağlı kuruluşları ve şirketlerine de elektrik enerji tedarik hizmeti vermektedir. İZSU ile İZETAŞ AŞ arasında İZSU'nun elektrik enerjisi alımı ihtiyaçlarının karşılanması için 05.01.2022 tarihinde sözleşme imzalanmıştır. Ancak 05.09.2022 tarihinde İZETAŞ AŞ tarafından İZSU'ya gönderilen yazıda özetle; “Elektrik fiyatlarında gerçekleşen artışlar sebebiyle nakit akışında yaşanan olumsuzluklar sebebiyle elektrik tedarik lisansının iptal olmaması adına İZSU'ya elektrik tedarikinin durdurulduğu” ifade edilerek, İZETAŞ AŞ nakit akışını sebep göstererek sözleşmeyi tek taraflı olarak feshetmiştir. Bu fesih nedeniyle İZSU tarafından İZETAŞ AŞ'ye 15.002.905,91 TL tutarında ceza kesilmiştir.

İzmir Büyükşehir Belediye Meclisinin 15.12.2021 tarih ve 1451 sayılı kararıyla; İZETAŞ AŞ'nin faaliyetlerinde kullanmak için 50.000.000,00 TL gayri nakdi, 50.000.000,00 TL nakdi kredi kullanabilmesi amacıyla İzmir Büyükşehir Belediyesinin garantör olmasına 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 68/e bendi gereği karar verilerek, kredilerle ilgili her türlü iş ve işlemler için münferiden işlem yapmak üzere İzmir Büyükşehir Belediye Başkanına yetki verilmiştir. Anılan meclis kararı İZETAŞ AŞ'nin kurulmasından yaklaşık 2 ay sonra alınmıştır. İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından İZETAŞ AŞ'nin kurulmasına dair bir karar alınmazken, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 68/e bendi gereğince bankalardan borçlanmasına garantör olduğu anlaşılmıştır.

İZETAŞ AŞ'nin 2021, 2022 ve 2023 yılı mizanları incelendiğinde bankalardan nakit

kredi kullanmadığı, 2022 yılı Faaliyet Raporunun incelenmesinde ise anılan Belediye Meclis Kararında verilen garantörlük kapsamında bir Banka ile 50.000.000,00 TL'lik kredi genel sözleşmesi imzaladığı, ayrıca İZENERJİ AŞ'nin Vakıflar Bankası ile imzalamış olduğu kredi kefalet sözleşmesi limitlerinden de 22.478.000,00 TL limit aktarımı yapıldığı görülmüştür.

İZETAŞ AŞ'nin faaliyetleri için kısa vadeli nakdi kredi ihtiyacını Bankalardan sağlamak yerine İZENERJİ AŞ'den karşıladığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, kurulduğu 2021 yılı Ekim ayından 15.02.2024 tarihine kadar yaklaşık 2 yıl 4 aylık sürede İZENERJİ AŞ yönetim kurulu kararları ile İZETAŞ AŞ'ye finansman ihtiyacı için toplam 214.492.928,54 TL borç verilmiş, bu borç için 22.980.240,64 TL faiz hesaplanmış, 227.033.456,76 TL alacak tahsilatı yapılarak (2023 yılında İZETAŞ AŞ'nin sermayesi 75.000.000,00 TL artırılarak 135.000.000,00 TL'ye çıkarılmış olup, verilen borç tutarının 65.407.619,33 TL'si artırılan 75.000.000,00 TL sermaye alacağından mahsup edilmiştir), 15.02.2024 tarihi itibarıyla 10.439.712,42 TL alacak tutarı kalmıştır.

Diğer yandan yönetim kurulu kararlarıyla kurulan diğer şirketler olan;

- İzmir Arıtma Teknolojileri AŞ'nin 31.12.2023 tarihli gelir tablosuna göre 827.120,44 TL dönem net zararı elde ederek önceki yıl dönem net zararı ile birlikte toplam zararı 947,314,83 TL'ye ulaşmıştır. Diğer bir anlatımla, Şirketin 1.000.000,00 TL sermayesi kurulduktan yaklaşık 1,5 yıllık süre içinde %95 oranında karşılıksız kalmış olup 6102 sayılı Kanun'un 376'ncı maddesine göre borca batık durumdadır.

- İzgüneş Enerji Sanayi ve Ticaret AŞ'nin 31.12.2023 tarihli gelir tablosuna göre, 949.560,43 TL dönem net zararı elde ederek, kurulduğu yıl olan 2023 yılı sonunda 1.000.000,00 TL sermayesi %95 oranında karşılıksız kalmış olup 6102 sayılı Kanun'un 376'ncı maddesine göre borca batık durumdadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat ve incelemeler değerlendirildiğinde,

- Belediyenin doğrudan veya dolaylı olarak çoğunluk hissesine sahip olduğu İZENERJİ AŞ'nin yönetim kurulu kararlarıyla başka şirketler kurmasının yeterli olmadığı, söz konusu yönetim kurulu kararının yanında Büyükşehir Belediye Meclis kararı ile Cumhurbaşkanlığından izin alınması gerektiği,

-İZENERJİ AŞ yönetim kurulu üyeleri her yıl yapılan olağan genel kurul kararları ile 1 yıllığına seçildiği, seçilen yönetim kurulu üyesinin tekrar seçilme zorunluluğunun bulunmadığı,

esas sözleşmesine göre Şirketin süresiz olarak kurulduğu ve atanan yönetim kurulu üyelerinin bireysel kararlarından bağımsız bir yapılanmasının mevcut olduğu,

- İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından İZETAŞ AŞ'nin kurulmasına dair bir kararı bulunmamasına karşın, kurulmasından yaklaşık 2 ay sonra 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 68/e bendi gereğince bankalardan borçlanmasına garantör olduğu,

- 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü, 5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde belediyelerinin görev ve sorumluluklarına ilişkin belirleme yapıldığı, anılan Kanun maddelerinde belediyelere elektrik sektörüne ilişkin olarak herhangi bir görev ve sorumluluk verilmediği,

- İZGÜNEŞ AŞ'nin kurulması sürecinde %51 oranında çoğunluk hissesinin Büyükşehir Belediyesi şirketi olmayan özel bir şirkete verilmesine ilişkin kararın nasıl ve neden alındığına dair bir bilgi ve belgenin şirket tarafından denetim sürecinde sunulmadığı,

- İZENERJİ AŞ yönetim kurulu başkanının yeni kurulan İZETAŞ AŞ'de de yönetim kurulu başkanı olduğu, diğer 2 şirkette de İZENERJİ AŞ'yi temsilen yönetim kurulu üyesi olduğu,

- 2023 yılında İZETAŞ AŞ'de 2 adet (bir başkan, bir üye) yönetim kurulu üyesinin bulunduğu ve bu üyelerin de aynı zamanda İZENERJİ AŞ yönetim kurulu üyesi olduğu ve bu kişilerin elektrik sektöründe tecrübelerinin bulunduğuna dair denetim sürecinde Şirket tarafından belge sunulamadığı,

- İZETAŞ AŞ'nin elektrik enerjisini satın aldığı bedelden daha düşük bedele satması sonucu asıl faaliyet konusu olan elektrik enerjisi satışından sürekli olarak zarar ettiği,

- İZETAŞ AŞ'nin kuruluş tarihi olan 2021 yılı Ekim ayından 31.12.2023 tarihine kadar yaklaşık 2 yıl 2 aylık sürede sermayesinin 2.000.000,00 TL'den 135.000.000,00 TL'ye artırılmasına ilişkin İzmir Büyükşehir Belediye Meclis kararının bulunmadığı,

- İZETAŞ AŞ'nin 2022 yıl sonunda 1 personelinin bulunduğu, 2023 yıl sonu itibarıyla çalışan personelinin bulunmadığı, İZETAŞ AŞ'nin faaliyetlerini İZENERJİ AŞ'nin istihdam ettiği personel eliyle yürüttüğü, 2023 yılı denetim sürecinde yapılan incelemeler devam ederken 31.12.2023 tarihinde tek fatura ile 4 çalışan işçi için personel maliyet faturasının İZENERJİ AŞ'den İZETAŞ AŞ'ye düzenlenmesine rağmen, Şirketler arasında personel teminine yönelik

bir sözleşmenin bulunmadığı,

- İZETAŞ AŞ'nin faaliyetleri sonucunda Şirketin sürekli zarar etmesi sonucu nakit yaratma kapasitesinin bulunmaması nedeniyle kısa vadeli nakdi kredi finansman ihtiyacını Bankalardan sağlayamadığı, bunun yerine İZENERJİ AŞ'nin finansman kaynaklarını kullandığı, İZSU'nun elektrik enerjisi ihtiyacının karşılanmasına ilişkin imzalanan sözleşme de yükümlülüklerini “nakit akışında yaşanan olumsuzluklar sebebiyle” yerine getirememesinin bunun bir göstergesi olduğu, ticari hayatın olağan akışına aykırı olarak sürekli biçimde ortaklar arasında borç para alışverişinin yapılmasının ayrı tüzel kişilikleri olan İZETAŞ AŞ ile İZENERJİ AŞ arasında ticari iş ve işlemlerin sağlıklı bir biçimde yürütülmediğini gösterdiği,

- İZETAŞ AŞ'nin 2022 ve 2023 yıllarında elektrik enerjisini satın aldığı bedelden daha düşük bedele satması sonucunda 31.12.2023 tarihli bilançosunun öz kaynaklar bölümünde toplam 95.211.660,24 TL zarar meydana geldiği, 6102 sayılı Kanun'un 376'ncı maddesi çerçevesinde İZETAŞ AŞ 2023 yıl sonu bilançosunda sermaye tutarı olan 135.000.000,00 TL'nin üçte ikisi tutarından fazla zarar sebebiyle sermayesinin karşılıksız kaldığı, anılan Kanun maddesine göre borca batık durumda olduğu, 15.02.2024 itibarıyla de İZETAŞ AŞ'nin 6102 sayılı Kanun'un 376'ncı maddesine göre borca batık olma durumundan kurtarılmasına yönelik İZENERJİ AŞ tarafından bir karar alınmadığı,

- Yönetim kurulu kararları ile kurulan İZETAŞ AŞ ile diğer şirketlerin faaliyetleri sonucu sürekli zarar etmesi sebebiyle bu zararın hissesi oranında İZENERJİ AŞ'ye ve dolayısıyla şirketlerin asıl sahibi olan Büyükşehir Belediyesine intikal edeceği,

- 6102 sayılı Kanun'un 376'ncı maddesine göre, Şirketlerin borca batık olma durumundan kurtarılması için hissedar olan İZENERJİ AŞ tarafından sermayesinin artırılmasının gerektiği dikkate alındığında, sermaye artışının İZENERJİ AŞ tarafından sağlanması gerektiği, Şirketin finansal sıkıntı içinde bulunmasından dolayı 31.12.2023 tarihli bilançosunda vadesi geçmiş 839.335.780,47 TL vergi borcu ile 1.408.694.278,76 TL SGK prim borcunun bulunduğu,

- Söz konusu şirketlerin faaliyetlerinin finansmanı için büyük ölçüde kamu kaynaklarını kullandığı ve yönetim kurulu üyelerinin belirlenmesinde Büyükşehir Belediyesinin yetkili olduğu dikkate alındığında, Büyükşehir Belediyesinin doğrudan veya dolaylı olarak çoğunluk hissesine sahip olduğu şirketlerin yönetim kurulu kararıyla başka bir şirket kurmalarının tek başına yeterli olmadığı açıktır.

Yukarıda bahsedilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, belediyeler tarafından ticari amaçla faaliyette bulunmak üzere ticari kuruluşlar kurulması, mevcut veya kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunulmasının Belediye Meclis kararını takiben Cumhurbaşkanı iznine tabi olduğu, belediye şirketlerinin kuruluşu için Belediye meclisinin kararı sonrasında Cumhurbaşkanı izni gerekli olduğu dikkate alındığında belediye şirketleri tarafından yönetim kurulu kararları ile şirket kurulmasının mevzuat açısından doğru bir yaklaşım olmadığı değerlendirilmektedir. Belediye şirketleri, sermayelerini belediye veya belediyenin ortağı olduğu diğer şirketlerden sağlayarak kamu kaynağı kullanan şirketlerdir. Dolayısıyla ilgili şirketlerin yönetim kurulu kararları vasıtasıyla yeni şirketler kurarak sermaye taahhüdü altına girmesi, halihazırda kendi şirket personelinin prim ve vergi borçlarını dahi ödeyemeyen Şirketin kendisine mevzuatla yüklenilmeyen alanlarda şirketler kurması ve bu faaliyetlerinden de zarar etmesi sonucu sermayesinin azalmasına ya da yok olmasına sebep olmakta ve Şirket sermayesinde meydana gelen azalma ya da yok olma durumu Belediye bütçesinden gerçekleştirilen sermaye artırımını yoluyla giderilmektedir. Bu durum Belediye Meclisi'nin kurulmasına onay vermediği, Şirketin yönetim kurulu kararı ile kendisine mevzuatla görev yüklenilmeyen alanlarda kurduğu şirketlerin zararlarının Belediye kaynakları ile finanse edilmesi sonucunu yaratmaktadır. Ayrıca mevcut şirketlerin kendi yönetim kurulu kararları ile yeni şirket kurması, mevcut şirketlerin birleşerek yeni şirket kurması veya belediye şirketi dışında var olan bir şirket ile birleşerek şirket kurulması durumlarında yeni kurulan şirketlerin yönetiminin kurucu şirketin ortaklarından oluşması, hukuki sorumluluğun doğması halinde şirketlerin ve yöneticilerin birbirini ibra etmesi sonucunu ortaya çıkarabilmekte, dolayısıyla hatalı ve kusurlu yönetim sonucunda doğabilecek zararların göz ardı edilebilmesi riski meydana gelmektedir.

Şirket cevabında, 4046 Sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'un "Mahalli İdarelerde Özelleştirme Uygulamaları" başlıklı 26. maddesinde, merkezi idarenin şirket kurması ve kurulmuş yada kurulacak olan şirketlere sermaye katılımında bulunması hallerinde izin alınması gerektiği, 6102 Sayılı yasa uyarınca kurulan ve faaliyet gösteren şirketlerin, yine aynı yasa hükümleri çerçevesinde şirket kurma işlemi de gerçekleştirildiği, yapılan iş ve işlemlerin mevzuata uygun olduğu, izleyen dönemlerde yeni şirket kurulmasının gerekmeyeceği, ancak örneğin İZETAŞ, münhasıran tek bir faaliyet alanı belirlenerek, amacına uygun kurulması gereken ve hatta EPDK dan özel izin ile kurulmak durumunda kalınan bir şirket olduğu, elektrik giderinden tasarrufun sağlanabilmesi amacıyla ayrı bir şirket kurulması zorunluluğu nedeniyle kurulduğu, konu ile ilgili olarak Danıştay'ın 8. Dairesinin 2008/4976

esas, 2010/1108 no'lu kararının mevcut olduğu, İZETAŞ'ın bilançosunda zarardan kar yönlü değişim olduğu, İZAR Şirketinin; ortakları arasında mali veriler incelenerek mutabakata varıldıktan sonra iş ortaklığının geleceğinin kamu çıkarları çerçevesinde yeniden değerlendirileceği, İZGÜNEŞ Şirketinin; 03.02.2025 tarih-12 nolu alınan yönetim kurulu kararı doğrultusunda ortaklığın sonlandırılması yönünde çalışma yürütüleceği ifade edilmiştir.

Şirket cevabı değerlendirildiğinde;

İZETAŞ'ın bilançosunda zarardan kar yönlü değişim olduğu belirtilmiş ise de herhangi bir belge sunulmamıştır.

4046 sayılı Kanun'un "Mahalli İdarelerde Özelleştirme Uygulamaları" başlıklı 26'ncı maddesinde, merkezi idarenin şirket kurması ve kurulmuş yada kurulacak olan şirketlere sermaye katılımında bulunması hallerinde izin alınmasının belirtildiği bu nedenle de mahalli idare olan Belediye'nin şirketi İZENERJİ AŞ'nin başka şirketlerin sermayesine iştirak etmek, ortak olmak veya bedelsiz şirket edinmek gibi hallerde izin almaları gibi bir gerekliliğin anılan yasa maddesinde yer almadığı belirtilmiş, ancak 4046 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesinde, Belediyeler ve diğer mahalli idareler ile bunların kurdukları birlikler tarafından ticari amaçla faaliyette bulunmak üzere ticari kuruluşlar kurulması, mevcut veya kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunmasının Cumhurbaşkanının iznine tabi olduğu, açık olarak belirtilmiştir. Dolayısıyla, Şirket mahalli idare olan İzmir Büyükşehir Belediyesinin bir şirketi olup merkezi idarenin şirketi olarak kabul edilmemektedir.

Ayrıca Danıştay'ın 8. Dairesinin 2008/4976 esas, 2010/1108 no'lu kararında ise, İçişleri Bakanlığı tarafından “İl Özel İdareleri, Büyükşehir Belediyeleri, Diğer Belediyeler ile Bunların Kurdukları Birlikler Tarafından veya Bu Kuruluşların Sermayesine Ortak Olduğu Şirketlerin Sermaye Şirketi ile Kurulacak veya Ortak Olunacak Şirketlerle İlgili Usul ve Esaslar”a ilişkin 07.02.2007 gün 2007/18 sayılı Genelge çıkarılmıştır. İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan 21.04.2008 gün ve 2008/31 sayılı Genelge ile 2007/18 sayılı Genelge yürürlükten kaldırılmıştır. 2008/31 sayılı Genelgeyle ilgili Danıştay Sekizinci Dairesinin E. 2008/4976 K. 2010/1108 sayılı kararında, 4046 sayılı Yasa'nın 26'ncı maddesi uyarınca, merkezi idareye tanınan izin yetkisinin sadece şirket kurulması ve kurulmuş ya da kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunulması hallerinde söz konusu olduğu, serbest piyasa koşullarında ve Ticaret Yasası hükümlerine göre faaliyet gösterecek olan bu şirketlerin, sermayeye iştirak etmek, ortak olmak veya bedelsiz şirket edinmek gibi hallerde İçişleri Bakanlığı kanalıyla Cumhurbaşkanının iznini almaları gibi bir gerekliliğin anılan yasa maddesinde öngörülmediği ifade edilmiştir. Danıştay

Kararına göre, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na tabi ortaklıklar kurulması veya bu ortaklıklardan ayrılma ve sermaye artışına karar verme yetkisi belediye meclisinde olup Belediye şirketlerinin sermaye iştiraki ile kurulacak, ortak olunacak veya bedelsiz şirket ediniminde Cumhurbaşkanının iznini almaları gerekmediği sonucuna ulaşılabilmektedir. Genelge'nin iptali istemiyle açılan davada Danıştay Sekizinci Dairesinin Belediye şirketlerinin sermaye iştiraki ile kurulacak şirketler için Cumhurbaşkanlığından izin almamaları gerektiği kararına 4046 sayılı Kanun gereğince katılmak mümkün değildir. Düzenleyici işleme ilişkin olan kesinleşmiş Mahkeme kararı ancak davacı ve davalı açısından sonuç içerir. Davanın taraflarının Mahkeme kararına uyması gerekir. Anayasa Mahkemesi kararları ile Mahkemelerin yetkili organları tarafından verilen içtihadı birleştirme kararları ise herkes tarafından uyulması gereken kararlardır. Anayasa Mahkemesi kararları ile Mahkemelerin yetkili organları tarafından verilen içtihadı birleştirme kararları haricindeki kararları bakımından, aynı Mahkemenin aynı konuda birbirinden çok farklı kararlarının olduğu ülkemizde, herhangi bir olaya özgü verilen Mahkeme kararını esas alarak genel düzenleyici işlem tesisi mümkün değildir. Düzenleyici işlem Kanun ve ilgili mevzuat esas alınarak tesis edilmelidir.

5393 sayılı Kanun'un 17'nci maddesine göre Belediyenin karar organının meclis olduğu, Belediye ve bağlı kuruluşlarının şirket kurması için belediye meclisinin şirket kurulmasına ilişkin olumlu kararını müteakip Cumhurbaşkanından izin almaları gerektiği, belediyeye ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar verme yetkisinin belediye meclisinde olduğu, bu şirketler tarafından borçlanma yapılabilmesi için belediye meclis kararının gerektiği, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na tabi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya ve sermaye artışına karar verme yetkisinin belediye meclisinde olduğu anlaşılmaktadır. 5393 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na tâbi şirketler kurulmasına karar verme yetkisi Büyükşehir Belediye Meclisinin görev ve yetkileri arasında olduğuna göre, Büyükşehir Belediyesinin çoğunluk hissesine sahip olduğu şirketlerin başka bir şirket kurmasında da Meclis kararı olmalıdır. Nitekim bu şirketlerin de zarar etmesi durumunda, bu zararın hissesi oranında ana şirkete dolayısıyla Büyükşehir Belediyesine intikal edeceğine şüphe bulunmamaktadır.

İZENERJİ AŞ, İzmir Büyükşehir Belediyesinin doğrudan ya da dolaylı olarak hisselerinin tamamına sahip olduğu belediye şirketi statüsüne sahiptir. Diğer bir deyişle, kamu sermayesi ile kurulmuş İzmir Büyükşehir Belediyesinin hakim ortak olduğu bir Şirkettir. Şirket 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre faaliyetlerini yürütmekte olup, bu

faaliyetlerini yürütürken 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve diğer yasal mevzuatın gerektiği hükümlere uyarak faaliyetlerini yürütmesi, kurduğu/kuracağı şirketler için anılan mevzuatın gerektirdiği izinlerin alınmasının gerektiği ilgili mevzuatın gereğidir. Kamu kaynağı kullanan belediye şirketleri, yerel halka yerinde ve etkili hizmet sunma amacıyla kurulmuş ticari şirket statüsünde tüzel kişiliklerdir. Dolayısıyla belediye şirketlerinde yaşanan mali sorunlar, sıradan bir ticari şirkette olduğu gibi, sadece şirket ortaklarının ve belediye yönetiminin kişisel menfaatini değil, kamunun genel menfaatini etkilemektedir. Kamu menfaatinin; kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması ile korunduğu hesaba katıldığında, belediye şirketlerinin, nihai olarak kamu yararı amacına uygun hareket etme zorunlulukları ortaya çıkmaktadır.

Ancak, İZENERJİ AŞ'nin kurduğu, ortak olduğu şirketler için İzmir Büyükşehir Belediyesi Meclis kararı dahi alınmadan, yönetim kurulu üyelerinin aldığı kararlar ile şirketler kurulmuştur. İZENERJİ AŞ'nin 08.05.2024 tarihinde yapılan Olağanüstü Genel Kurul Toplantısında yönetim kurulunda görev yapacak üye sayısı 11 kişiden 5 kişiye düşürülmüştür. Dolayısıyla bulgu konusu hususları imzalayan 8 adet yönetim kurulu üyesinin görevleri 08.05.2024 tarihinden itibaren sona erdirilmiştir. Bu durumda Şirketin süresiz olarak kurulduğu ve atanan yönetim kurulu üyelerinin her yıl değişebileceği ve Şirketin yönetim kurulu üyelerinin bireysel kararlarından bağımsız bir yapılanmasının mevcut olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla kamu kaynağı kullanan Şirketin yapacağı iş ve işlemlerde kamu hukukuna uygun davranması gerektiği 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunda belirtilmiştir. 2024 yılı itibarıyla;

* 15.05.2024 tarih ve 69 numaralı yönetim kurulu kararıyla, Şirketin 135.000.000,00 TL olan sermayesinin 70.000.000,00 TL artırımla 205.000.000,00 TL'ye çıkartıldığı,

* 03.09.2024 tarih ve 100 numaralı yönetim kurulu kararıyla "Bağlı ortaklığımız olan İZETAŞ AŞ.'nin 21.08.2024 tarihinde yaptığı Olağanüstü Genel Kurulda gündem maddesi olarak görüşüldüğü ve karara bağladığı şirketin 205.000.000,00 TL olan sermayesinin 55.000.000,00 TL azaltılmak üzere 150.000.000,00 TL'ye indirilmesi ve eş zamanlı olarak 150.000.000,00 TL'den 55.000.000,00 TL sermaye artırımını yapılarak 205.000.000,00 TL'ye artırılmasına TTK M. 376 hükümleri çerçevesinde şirketin daha istikrarlı ve sağlıklı olarak faaliyetini sürdürebilmesi amacı Yönetim Kurulumuzca değerlendirilmiştir. Azaltılan 55.000.000,00 TL'nin nakden karşılanması noktasında alınan karara istinaden nakdi pay

nispetimizin %100 olması nedeni ile miktarın tamamının ödenmesine katılanların oy birliği ile” kararı verildiği ve uygulandığı,

* 15.02.2024 tarihinden itibaren İZENERJİ AŞ yönetim kurulu kararları ile İZETAŞ AŞ'ye finansman ihtiyacı için toplam 62.778.897,79 TL borç verildiği, borç için 8.730.465,67 TL faiz hesaplandığı, 43.218.610,21 TL anapara ve 6.683.997,42 TL faiz tahsilatı/mahsuplaşması yapıldığı, 31.12.2024 tarihi itibarıyla 19.560.287,58 TL anapara ve 2.046.468,26 TL faiz olmak üzere toplam 21.606.755,84 alacağının bulunduğu,

* 2024 yılında da 475.769.728,38 TL'ye aldığı elektrik enerjisini 474.389.896,36 TL'ye satması sonucu, diğer bir deyişle elektrik enerjisini satın aldığı bedelden daha düşük bedele satması sonucu asıl faaliyet konusu olan elektrik enerjisi satışından 1.379.832,02 TL brüt satış zararına katlandığı, diğer gelir ve giderlerin eklenmesi sonucunda da 2024 yılını 27.353.462,63 TL dönem net zararı ile kapattığı

anlaşıldığından Şirket yönetim kurulu üyeleri ile diğer görevlilerinin 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun gereğini tam olarak yerine getirmedikleri sonucuna varılmıştır.

Şirketin yönetim kurulu kararıyla başka bir şirket kurulmasının mümkün olmadığı, söz konusu yönetim kurulu kararının yanında Büyükşehir Belediye Meclis kararı ile Cumhurbaşkanlığından izin alınması gerektiği, yönetim kurulu üyeleri ile yöneticiler hakkında Meclis kararı ve izin alınmadan şirket kurmaları ile şirket kurulması nedeniyle oluşan zararın tahsiliyle ilgili gerekli sürecin işletilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 37: Görevlendirilmeyen Alanlarda Şirket İçerisinde Birimler Kurularak Harcamalar Yapılması ve Yurtdışında Toplantılara Katılınması

Şirket faaliyetleri ile ilişkili olmayan ve kamu kurum ve kuruluşları tarafından görev verilmeyen hususlarda harcamaların yapıldığı, yönetim kurulu kararları ile Şirket yönetim kurulu başkanına yurtdışı seyahatleri gerçekleştirmek için izin verildiği görülmüştür.

A) Şirket faaliyetleri ile ilişkili olmayan ve kamu kurum ve kuruluşları tarafından görev verilmeyen hususlarda harcamaların yapılması

Şirket faaliyetleri ile ilişkili olmayan ve kamu kurum ve kuruluşları tarafından görev verilmeyen hususlarda harcamaların yapıldığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Şirket kurulması” başlıklı 70'inci maddesinde

belediyenin kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabileceği, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun “Şirket kurulması” başlıklı 26'ncı maddesinde ise büyükşehir belediyesinin kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü, 5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde de belediyelerinin görev ve sorumluluklarına ilişkin belirleme yapılmıştır.

Şirket yönetim kurulu kararları ile, iklim değişikliğine karşı yerel yönetim vizyonu ve eylem planlarıyla Avrupa Birliğinin iklim nötr ve akıllı şehirler misyonuna seçilen İzmir'in 2050 sıfır karbon hedefini 2030'a çekerek, yeşil ekonomiye dayalı, yenilenebilir enerjiye dönüş sağlayan projeler üretmek, karbon emisyonunu azaltmak, İzmir'i iklim nötr yapma hedefi doğrultusunda Şirketin esas sözleşmesinde yeşil enerji uygulamalarının yer alması gerekçe gösterilerek, Avrupa Birliği nezdinde koordinasyon ve iletişim sürecinin Şirket tarafından sağlanmasına yönelik kararlar alınmıştır.

Bu kapsamda, yönetim kuruluna bağlı olarak görev yapan Avrupa Birliği Projeler Biriminin, temel görevinin Avrupa Birliği misyon (başta iklim değişikliği olmak üzere 5 misyon belirlenmiş) süreçlerini yürütmek ve Avrupa Birliği hibe programları özelinde çalışmalar geliştirmek olarak belirlenmiş olup, anılan birim tarafından hazırlanan herhangi bir Avrupa Birliği projesinin olmadığı anlaşılmıştır. Söz konusu birimin 4 adet personelden oluştuğu ve yürüttüğü faaliyetler sonucu 31.12.2023 tarihi itibarıyla toplam 4.955.698,67 tutarında harcama yapılmıştır.

Şirketin ana faaliyet konusu ve geliri İzmir Büyükşehir Belediyesi ile bağlı kuruluşları ile şirketlerine personel temin hizmeti sağlamaktan oluşmaktadır.

Yukarıda yer verilen tablo incelendiğinde, Şirketin amaç ve faaliyetlerine uygun olmayan harcamaların yapıldığı anlaşılmaktadır.

6102 sayılı Kanun kapsamında faaliyetlerini yürüten Şirketin amacı kar ederek elde ederek ana hissedar İzmir Büyükşehir Belediyesine kardan pay vermektir. Bu kapsamda, Şirketin iklim değişikliği ve benzeri konularda çalışmalar yaparak çevresel sürdürülebilirlik konusunda İzmir ilinde küresel iklim değişikliğine karşı alınacak önlemlere ve diğer konulara ilişkin olarak yürürlükte bulunan mevzuat çerçevesinde görev, yetki ve sorumluluğu bulunmamaktadır. Ayrıca bu hususta Belediye şirketi olan İZENERJİ AŞ'ye Büyükşehir Belediyesi veya devletin diğer yetkili kurumları tarafından özel olarak verilmiş görev, yetki ve sorumluluk da bulunmamaktadır.

Ayrıca, İzmir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde bulunan İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Dairesi Başkanlığının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'te anılan Daire Başkanlığının görev, yetki ve sorumluluklarından bazıları; iklim değişikliği, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji konularında çalışmalar yapmak, yaptırmak, belediye meclisinin alacağı karara bağlı olarak yurtdışında düzenlenen toplantı ve etkinliklere katılmak ve/veya bunları düzenlemek, basılı-görsel-elektronik doküman hazırlamak, olarak ifade edilmiştir. Anılan Yönetmelik değerlendirildiğinde, İzmir ilinde küresel iklim değişikliğine karşı alınacak önlemlere ve diğer konulara ilişkin çalışma ve harcamaların Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılması gerektiği anlaşılmaktadır.

Dolayısıyla Şirketin amaç ve faaliyet konusu içinde yer almayan, bu konuda da özel olarak hukuken bir yetkisi bulunmayan veya yetki verilmeyen, sadece Şirket açısından değil tüm kamu kuruluşları tarafından önem arz eden iklim değişikliği hususunda Şirketin yönetim kurulu kararları ile kendisine görev vermesinin ve bu konuda harcamaların yapılmasının Şirket kaynaklarının amacı dışında kullanılmasına yol açtığı düşünülmektedir.

Söz konusu iş ve işlemler 21.05.2024 tarihli 71 sayılı yönetim kurulu kararıyla İzmir Büyükşehir Belediyesi Dış ilişkiler ve Turizm Dairesi Başkanlığı AB Hibe Projeler Şube Müdürlüğü ve İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Dairesi Başkanlığı İklim Değişikliği ve Temiz Enerji Şube Müdürlüklerine devredilmiştir.

Şirket yönetim kurulu üyeleri ile diğer görevlilerinin bulgu konusu iş ve işlemlere ilişkin 2023 yılında 4.955.698,67 TL, 2024 yılında 2.226.185,89 TL olmak üzere toplam 7.181.884,56 TL tutarında bedelin şirket kaynaklarından ödenmesini sağlamalarından dolayı 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun gereğini yerine getirmedikleri ve raporda belirtilen hususu uygulamadıkları sonucuna varılmıştır.

Bu kapsamda, İZENERJİ AŞ'nin görev, yetki ve sorumluluğunda bulunmamasına karşın Şirket yönetiminin aldığı yönetim kurulu kararları ile iklim değişikliği ve diğer konularda, Avrupa Birliğinin iklim nötr ve akıllı şehirler misyonuna seçilen İzmir'in 2050 sıfır karbon hedefini 2030'a çekerek, yeşil ekonomiye dayalı, yenilenebilir enerjiye dönüş sağlayan projeler üretmek, karbon emisyonunu azaltmak, İzmir'i iklim nötr yapma hedefi doğrultusunda Şirketin esas sözleşmesinde yeşil enerji uygulamalarının yer alması gerekçe gösterilerek, Avrupa Birliği nezdinde koordinasyon ve iletişim sürecinin yürütülmesine dair bir yetkisi ve görevi olmamasına karşın yapılan harcama tutarlarının bu yönde karar alan yönetim kurulundan tahsilinin sağlanması için gerekli sürecin işletilmesi gerekmektedir.

Tablo 5: 31.12.2023 Tarihi İtibariyle Yapılan Harcamaların Detayı

Harcama Türü	Toplam Tutar (TL)
Avrupa Birliği Projeleri Personel Gideri	2.275.357,24
Avrupa Birliği Projeleri Sarf Malzeme Gideri	884.059,50
İklim Değişikliği ve Yenilenebilir Enerji Eğilimi Anket Çalışması	200.000,00
Kurumsal kimlik çalışması gideri	133.575,01
Küresel İklim Topluluğu İzmir İletişim Kampanyası Gideri	426.000,00
Danışmanlık sözleşmesi	860.492,32
Diğer Giderler	176.214,60
Toplam	4.955.698,67

Tablo 6: 31.12.2024 Tarihi İtibariyle Yapılan Harcamaların Detayı

Harcama Türü	Toplam Tutar (TL)
Avrupa Birliği Projeleri Personel Gideri	1.679.873,52
Danışmanlık Gideri	493.854,00
Kurumsal Kimlik Çalışması Gideri	8.704,14
AB İklim Nötr Organizasyon Fuar vs Giderleri	19.500,00
Diğer Giderler	24.254,23
Toplam	2.226.185,89

B) Şirket Faaliyet Alanları ile İlgili Olmayan Konularda Yönetim Kurulu Kararları ile Şirket Yönetim Kurulu Başkanına Yurtdışı Seyahatleri İçin İzin Verilmesi

Şirket faaliyet alanları ile ilgili olmayan ve Şirketin görev ve sorumluluğunda bulunmayan konularda yönetim kurulu kararları ile Şirket yönetim kurulu başkanına yurtdışı seyahatleri gerçekleştirmek için izin verildiği görülmüştür.

2023 yılına ait Şirket yönetim kurulu kararlarının incelenmesinde; Yeşil hidrojen üretimi ve kullanımı, enerji verimliliği, Akıllı Park Sistemleri ve Enerji Verimliliği, İZENERJİ AŞ'nin koordinasyonunu yaptığı “EU Adaptation Mission kick-off meeting- AB Uyum Misyonu başlangıç toplantısı etkinliği gibi gerekçelerle yönetim kurulu kararları ile Şirketin yönetim kurulu başkanı ile diğer personelin uluslararası toplantılara katılmasına karar verilmiştir.

Yeşil hidrojen üretimi ve kullanımı, enerji verimliliği ve diğer konularda Şirketin görev, yetki ve sorumluluğu bulunmamasına karşın yönetim kurulu kararları ile Şirket yönetim kurulu başkanının uluslararası toplantılara katılmasına karar verilmiştir. Anılan yurtdışı toplantılarla ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından Şirkete verilmiş herhangi bir görev, yetki ve sorumluluk bulunmadığı gibi, Şirketin 2023 yılı faaliyet gelir ve giderlerinin incelenmesinde de Şirketin enerji alanında bir geliri bulunmamaktadır.

Diğer taraftan “Deprem felaketine ilişkin bilgi aktarımı ve yaraların hızlıca sarılması için destek almak” gerekçesiyle yurtdışına yapılan görevlendirme ile ilgili de Şirkete ya da yönetim kurulu başkanına kamu kurumları tarafından verilen bir yetki ya da görevlendirme

olduğuna dair Şirket tarafından belge sunulmamıştır.

Şirketin görev, yetki ve sorumluluğu bulunmayan konularda yapılan yurtdışı görevlendirmeler nedeniyle meydana gelen 5.433.351,20 TL'nin bu görevlendirmeleri yapan yönetim kurulunun sorumluluğu bulunmakta olup tahsilinin sağlanması gerekmektedir.

Yukarıda yer verilen hususların 6102 sayılı Kanun kapsamında ortak olarak değerlendirilmesine aşağıda yer verilmiştir.

6102 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca her tacirin, ticaretine ait bütün işlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği hükmü yer almaktadır. Belirtilen hüküm; tacirin öngörülü, konusunu bilen, hukuki ve fiili durumu kavrayabilme özelliklerine sahip olmasını gerektirmektedir. Basiretli iş adamı kavramı kısaca ticari hayatın gereklerini ve teamüllerini iyi bilmeyi ifade etmektedir. Şirket, kâr elde etme gayesiyle tüzel kişiliğe haiz olarak kurulmuş bir organizasyondur. 6102 sayılı Kanun hükümleri gereğince kurulan Şirket, anılan Kanun'un 16'ncı maddesine göre tacir niteliğine haiz olup, 18'inci maddesi gereğince de ticaretine ilişkin tüm faaliyetlerinde basiretli bir tacir gibi hareket etmek zorunluluğu vardır.

Yönetim kurulu Şirketin karar ve temsil organıdır. Yönetim kurulu üyelerinin kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlallerinden kaynaklanabilecek hukuki sorumluluklarını düzenleyen 6102 sayılı Kanun'un "Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu" başlıklı 553'üncü maddesinde "(1) ...yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler..., kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.

(2) Kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar.

(3) Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz.",

"Özen ve bağlılık yükümlülüğü" başlıklı 369'uncu maddesinde de "(1) Yönetim kurulu

üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar.”

hükümlerine yer verilerek yönetim kurulu üyeleri görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmekle yükümlü oldukları vurgulanarak yönetim kurulu üyelerinden beklenilecek özenin, benzer durumlarda tedbirli bir yöneticinin göstereceği özen olarak değerlendirildiği ve yönetim kurulu üyelerinin şirkete, pay sahiplerine, şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumlu oldukları belirtilmiştir.

Şirket cevabında özetle, Şirketin ana faaliyet alanlarının esas sözleşmede yer aldığı, söz konusu faaliyet alanlarından enerjinin doğru ve verimli kullanılması ve çevrecilik olduğu, dolayısıyla, şirketin bu alanlarda verimliliğin artırılması ve yeni projeler üretebilmesi için, ar-ge çalışmaları yapılma zorunluluğu bulunduğu, İzmir Büyükşehir Belediyesi koordinasyonunda İzenerji A.Ş. iş birliği ile İklim Nötr ve Akıllı Şehirler Misyonu için hazırlanan Eylem Planı, Yatırım Planı ve Taahhütname 'den oluşan "İklim Şehri Sözleşmesi"nin Avrupa komisyonuna iletildiği, "Misyon Şehri Unvanı"nı elde eden 33 şehirden birinin İzmir olduğu yapılan harcamaların detayında görülen giderler ve hizmet alımlarının bu süreçler işlerken gerekli ihtiyaçlardan ve katılması zorunluluk gerektiren toplantılardan kaynaklandığı, misyon şehri olan şehirlerin başvurabildiği Pilot Cities Cohort 3 programına, İzmir Büyükşehir Belediyesi ile 18 Mart tarihinde başvuru yapıldığı, "Digital Solutions for Electricity Decarbonisation by GCC İzmir" başlığında hazırlanan proje için 600.000€ değerindeki hibeyi 6 Mayıs tarihinde kazandığı, bu projenin amacının İzmir şehrinin karbon emisyonlarının çoğunluğunu oluşturan sanayi sektöründe de çeşitli izleme, kontrol ve azaltma tekniklerinin planlandığı, projenin web sitesi versiyonunda çeşitli kurum ve kuruluşların bina bazlı enerji ölçeklerinin verilere dönüştürülmesinin amaçlandığı, platformun paydaşları arasında yer alan uzmanlar ve danışmanlar aracılığıyla kurumların sürdürülebilirliğe katkı sağlamaları, ulusal/küresel hibe ve destek programlarına yönlendirilerek çift yönlü destekleyici bağların oluşturulmasının amaçlandığı belirtilmiştir. Ayrıca söz konusu iş ve işlemlerin 21.05.2024 tarihli 71 sayılı yönetim kurulu kararı ile İzmir Büyükşehir Belediyesi Dış ilişkiler ve Turizm Dairesi Başkanlığı AB Hibe Projeler Şube Müdürlüğü ve İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Dairesi Başkanlığı İklim Değişikliği ve Temiz Enerji Şube Müdürlüğü işbirliği ile İzmir Büyükşehir Belediyesi kurumsal çatısı altında devam ettirilmesi yönünde çalışmanın neticelendirildiği, bu

kapsamda İzmir Büyükşehir Belediyesine kazandırılan hibe programında Şirkete 74.062,50 Euro pay verildiği, 21.02.2025 tarihinde hibe için açılan Euro hesabına 36.750 Euro havale yapıldığı ifade edilmiştir.

Şirket cevabının değerlendirilmesinde, İZENERJİ AŞ'nin enerji alanında herhangi bir faaliyetinin bulunmadığı, %100 hissesine sahip olduğu İZETAŞ AŞ adında bağlı ortaklığı ile %49 oranında hissesine sahip olduğu İZGÜNEŞ AŞ adında iştirakinin bulunduğu ve bu şirketlerin ayrı tüzel kişiliklerle enerji alanında faaliyet gösterdiği, 6102 sayılı Kanun kapsamında faaliyetlerini yürüten Şirketin iklim değişikliği ve benzeri konularda çalışmalar yaparak çevresel sürdürülebilirlik konusunda İzmir ilinde küresel iklim değişikliğine karşı alınacak önlemlere ve diğer konulara ilişkin olarak yürürlükte bulunan mevzuat çerçevesinde görev, yetki ve sorumluluğunun bulunmadığı, ayrıca bu hususta Belediye şirketi olan İZENERJİ AŞ'ye Büyükşehir Belediyesi veya devletin diğer yetkili kurumları tarafından özel olarak verilmiş görev, yetki ve sorumluluğunun bulunmadığı, Şirket yönetim kurulunun aldığı kararlar ile kendisine görev vermesinin ve bu konuda harcamaların yapılmasının Şirket kaynaklarının amacı dışında kullanılmasını göstermektedir. Ayrıca Şirket yetkilileri ile yapılan görüşmede 18 Mart tarihinde İzmir Büyükşehir Belediyesi ile Pilot Cities Cohort 3 programına başvurulduğu, 6 Mayıs tarihinde ise "Digital Solutions for Electricity Decarbonisation by GCC İzmir" başlığında hazırlanan projenin 600.000€ değerinde hibe kazandığı belirtilmiş ise de Şirket kayıtlarına 600.000 Avro değerindeki tutarın hibe geliri olarak geldiğine ve muhasebeleştirildiğine dair herhangi bir kanıtlayıcı belgenin sunulmadığı, ancak 21.02.2025 tarihinde hibe için açılan Euro hesabına 36.750 Euro havalenin geldiğine ilişkin banka dekontu sunulmuş ise de muhasebe kayıtlarına ilişkin herhangi bir belge bulunmadığı ayrıca yetkiler tarafından sunulan; İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanı tarafından 11.03.2024 tarihinde imzalanan (belge, E-belge statüsünde olmayıp ayrıca evrak tarihi ve sayısı bulunmamaktadır.) belgenin İZENERJİ AŞ ile ilgisinin bulunmadığı, belediye adına imzalanan bir niyet mektubu olduğunun anlaşıldığı ve konuya ilişkin olmadığı görülmüştür.

Bulgu konusu iş ve işlemler 21.05.2024 tarihli 71 sayılı yönetim kurulu kararıyla Büyükşehir Belediyesi Dış ilişkiler ve Turizm Dairesi Başkanlığı AB Hibe Projeler Şube Müdürlüğü ve İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Dairesi Başkanlığı İklim Değişikliği ve Temiz Enerji Şube Müdürlüklerine devredilmiştir.

21.05.2024 tarihi itibarıyla söz konusu birim ve hizmetler Büyükşehir Belediyesine devredilmiş olsa da,

22.02.2024 tarih ve 28 numaralı yönetim kurulu kararıyla “25-29 Şubat 2024 tarihlerinde “CrAFting Tomorrow’s Cities” iklim nötr şehirlerin geleceğini şekillendirmek amacıyla Hollanda’nın Amsterdam şehrinde yapılacak etkinliğe katılım sağlamasına”,

01.03.2024 tarih ve 33 numaralı yönetim kurulu kararıyla “3-8 Mart 2024 tarihleri arasında Belçika’nın Brüksel şehrinde düzenlenecek "Avrupa Okyanus Günleri" etkinliğine ve "2. Avrupa Misyona Forumu"na İzmir Büyükşehir Belediyesi adına kontak noktası olan Yönetim Kurulu Başkanı Sayın ...’nun katılım sağlamasına”,

15.03.2024 tarih ve 43 numaralı yönetim kurulu kararıyla “24-26 Nisan 2024 tarihlerinde, İsveç’in Stockholm kentinde düzenlenecek olan NetZeroCities Bahar Okulu’na şirketimiz AB Projeler Şefi ... ve AB Projeler Sorumlusu’in katılmalarına”,

19.03.2024 tarih ve 45 numaralı yönetim kurulu kararıyla “İzmir Büyükşehir Belediyesi, İklim Nötr ve Akıllı Şehirler Misyona çalışma programı kapsamında 20-22 Mart 2024 tarihlerinde Brüksel’de "Mission Label Award" etkinliğine şirketimizi temsilen Yönetim Kurulu Başkanı ...’nun katılım sağlamasına” ,

Kararları alınmış ve yurt dışı seyahatleri gerçekleştirilmiştir. Öte yandan önceki yönetim kurulu başkanının yurt dışı seyahatlerinde Şirketin Seyahat Yönergesi’ne de aykırı davranarak aldığı avanslardan iade etmesi gereken tutarları kapatmadığı ve yurtdışında araç kiraladığı görülmüştür.

Şirket tarafından çıkarılan Seyahat Yönergesinin “Sorumluluk” başlıklı 4’üncü maddesinde; “Bu yönerge hükümlerinin uygulanmasından seyahate çıkan personel, uygulatılmasından Genel Müdür, kontrolünden ise Mali İşler Müdürlüğü sorumludur.”, “Seyahat avansı” başlıklı 12’inci maddesinde, “(1) Seyahat Talep Formunda belirlenir. Seyahate çıkacak personelin seyahatin süresi ve seyahat edeceği yer göz önünde tutularak yurtiçi seyahatlerde TL, yurtdışı seyahatlerde şirketin döviz kasasından veya bankasından döviz cinsinden seyahat avansı verilir.”, “Seyahat avansının kapatılması” başlıklı 13’üncü maddesinde, “Seyahatin tamamlanmasını takip eden azami 7 iş günü içinde “Seyahat Giderleri Beyan Formu” yolculuk bileti de dahil olmak üzere, tüm seyahat giderleri belgeleri de beyana eklenerek şirket muhasebesine gönderilir. Mali İşler Müdürlüğü gerekli incelemeyi yaparak iade veya ek ödeme var ise bunları yaparak seyahat avansı kapatılır. (2) Avans borçları görevin sona ermesinden sonra 15 (onbeş) gün içinde kapatılmadığı takdirde, personelin borcu, ilk ücret veya alacağından tahsil edilir. (3) Seyahat yurtdışına yapılmış ise, gider beyanı ekinde

pasaportun giriş ve çıkış tarihlerini gösterir sayfaların fotokopisi de eklenir. Yurtdışı seyahatlerde yabancı para birimi cinsinden verilen avans, hesap kapatılırken de aynı para birimi cinsinden kapatılır.” ve “Yol ücreti” başlıklı 9’uncu maddesinde, “(6) Yurtiçi ve yurtdışı seyahatlerde, diğer ulaşım araçlarının uygun olmadığı durumlarda Genel Müdür onayı ile araç kiralanabilir. Bu durumda aracın kiralama süresi bitiminde alınan belgede, kira başlangıç ve bitiş kilometre sayaç rakamlarının yazdırılması gerekir. Bu belge Seyahat Giderleri Beyan Formu’na eklenir.” denilmektedir.

Yönergede seyahatlerden önce personele avans verilebileceği, verilen avansların 7 gün içinde kapatılması gerektiği, 15 gün içinde kapatılmayan avansların, ilk ücret veya alacak ödemesinden mahsup edileceği, seyahatlerde diğer ulaşım araçlarının uygun olmadığı durumlarda Genel Müdür onayı ile araç kiralanabileceği, Yönerge hükümlerinin uygulanmasından seyahate çıkan personelin, uygulatılmasından Genel Müdür’ün, kontrolünden ise Mali İşler Müdürlüğü’nün sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Bir önceki Yönetim Kurulu Başkanı’nın yurt dışı seyahatlerinde, yurt dışı seyahatlere ilişkin aldığı tutarlardan iade etmesi gereken 51.503,35 TL’yi ödemediği şirket yönetim kurulundan ayrıldığı, Belçika’nın Brüksel kentinde diğer ulaşım araçlarının bulunmasına ve Genel Müdür onayı alınmamasına rağmen 2 günlük araç kiralama ücreti olarak 135.332,00 TL fatura edilerek şirket tarafından ödendiği görülmüştür.

Şirket yönetim kurulu üyeleri ile diğer görevlilerin bulgu konusu iş ve işlemlere ilişkin 2023 yılında 5.433.351,20 TL, 2024 yılında 353.231,01 TL olmak üzere toplam 5.786.582,21 TL’nin tutarında bedelin şirket kaynaklarından ödenmesini sağlamalarından dolayı 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun gereğini yerine getirmedikleri sonucuna varılmıştır.

Şirketin önceki yönetim kurulunun aldığı kararlar neticesinde; Şirketin görev, yetki ve sorumluluğu bulunmayan ve herhangi bir kamu kurumu tarafından görev verilmeyen İzmir İlının “yeşil ekonomiye dayalı, yenilenebilir enerjiye dönüş sağlayan projeler üretmek, karbon emisyonunu azaltmak” amaçları ile yapılan harcama tutarı ile yönetim kurulu başkanı ve diğer personelin yurtdışında toplantılara katılması sonucunda 2023 yılı 5.433.351,20 TL 2024 yılı 353.231,01 TL harcama tutarlarının toplamından oluşan 5.786.582,21 TL zararın, Şirket yeni yönetim kurulunun Şirketin hak ve menfaatlerine uygun olarak tahsilini sağması gerekmektedir.

BULGU 38: Bağımsız Denetim Hizmetinin Doğrudan Alınması

Bağımsız denetim hizmet alımının ilgiliyle doğrudan sözleşme imzalanarak alındığı görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 397 ile 406'ncı maddelerinde anonim şirketlerin denetimine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde, bu Kanunun amacının, kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemek olduğu belirtilmiştir. "Kapsam" başlıklı 2'inci maddesinde, belediyelerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları her çeşit şirketlerin bu Kanun'a tabi olduğu, "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde ise, idarelerin bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu ifadelerine yer verilmiştir. Kanun'un 3'üncü maddesinde kanundan istisna olan durumlar, 19'uncu maddesinde ihale usulleri ve 22'inci maddesinde doğrudan temin kapsamında yapılacak alımlar sayılmıştır.

Şirketin 4734 sayılı Kanun'a tabi bir şirket olduğu, istisna kapsamında olmayan alımlarını ihale usulleriyle veya şartları taşıyorsa doğrudan teminle yapması gerektiği açıktır. Bağımsız denetim hizmet alımının doğrudan ilgili ile sözleşme imzalanarak temin edildiği anlaşılmıştır.

Şirket cevabında özetle, denetim hizmetine ilişkin açıklamalar yapılarak, denetlenen mali tablolar ve denetlenme sırasında incelenen tüm muhasebe verilerinin şirketin ticari sır niteliği taşıdığı, gerekli incelemenin her yıl başka bir şirket tarafından yapılması durumunda verileri tüm hizmet sağlayıcılarla paylaşılacak zorunda kalınacağı, herhangi bir Bağımsız Denetim Şirketinin 10 yıllık süre içerisinde 7 yıl bir şirketi denetleme yapması halinde 3 yıl ara vermek zorunda olduğu, denetim saati ücretlerinin TÜRMOB tarafından yayınlandığı, yayınlanan ücretlerin altında teklif verilmesinin mümkün olmadığı ve şirket açısından olumsuz bir durum bulunmadığı ifade edilmiştir. Bağımsız denetçiler Kamu Gözetim Kurumu tarafından yetkilendirilmektedir. Bağımsız denetçilerin uyacakları kurallar ve yaptırımlarda belidir. Bu nedenle Şirket cevabında çeşitli gerekçeler ileri sürülerek hizmet alımının 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na uygun olarak yapılamayacağının ileri sürülmesinin hukuken geçerli bir tarafı bulunmamaktadır.

Şirketin hizmet alımının Kamu İhale Kanun'unun öngördüğü usullerde veya diğer kişilerden teklif alınması suretiyle gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 39: Şirketin Hukuk Biriminde Görevli Yeterli Sayıda Avukatı Bulunmasına Rağmen Hukuki Danışmanlık Hizmeti Alınması

Şirketin avukatlık/hukuki danışmanlık hizmetini iş akdi kapsamında istihdam ettiği iki avukatının yanı sıra üç adet te üçüncü kişilerden hizmet satın alma yöntemiyle istihdam edilen toplam beş adet avukatının olmasına rağmen hukuki danışmanlık hizmeti aldığı görülmüştür.

6102 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinde; ticari şekilde işletilmek üzere belediye tarafından kurulan kuruluşların tacir sayılacağı, 18'inci maddesinde; her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği hükümlerine yer verilmiştir. Aynı Kanun'un "Özen ve bağlılık yükümlülüğü" başlıklı 369'uncu maddesinin birinci fıkrasında; "*Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar.*" hükmü yer almaktadır. Basiretli iş adamı gibi davranmayı tacirin ticaretine ilişkin faaliyetlerinde herhangi bir kişiye kıyasla daha dikkatli, tedbirli, öngörülü ve yaptığı işin inceliklerine hâkim biçimde hareket etmesi olarak tanımlamak mümkündür. Şirkete ait bir faaliyette bulunulurken bunun şirketin menfaatine olması ile şirketin faaliyetiyle ilgisinin olmasına özen gösterilmesi gerekir.

6102 sayılı Kanun'un 374'üncü maddesinin birinci fıkrasında, Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetimin kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkili olduğu, "Devredilemez görev ve yetkiler" başlıklı 375'inci maddesinde, Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesinin ve yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetiminin yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri arasında bulunduğu belirtilmiştir.

Şirketin iş akdi ile istihdam ettiği iki adet, üçüncü kişilerden hizmet satın alma yöntemiyle istihdam edilen üç adet olmak üzere beş adet Avukatının bulunmasına rağmen Büyükşehir Belediyesinin bir diğer şirketi olan İZTARIM AŞ bünyesinde kurulan Koordinasyon Kurulundan mali, hukuki ve insan kaynakları koordinasyon hizmeti aldığı ve

aylık hakediş şeklinde ödeme yaptığı, hukuki koordinasyon hizmeti kapsamında genel itibariyle; şirketler arasında hukuki konularda eşgüdüm sağlanması ve Şirket bünyesindeki avukatlar tarafından net bir görüşe varılamayan hukuki konularda görüş istendiği, şirketin faaliyet gösterdiği en temel alanın personel temini olduğu ve karşılaştığı davaların büyük çoğunluğunun iş davaları olduğu, ayrıca uzmanlık gerektiren davalarla karşılaşmadığı dikkate alındığında söz konusu danışmanlık hizmetinde yer alan hukuki danışmanlık hizmetinin hangi gerekçeyle alındığı anlaşılamamıştır.

Şirketin iş akdiyle çalışan iki avukatın yıllık maliyetinin 2.166.295,62 TL, tespit edilemeyen vekalet ücretleri ve sözleşme ücreti maliyeti olan 597.086,10 TL olan üç avukat ile birlikte şirketin en az yıllık 2.763.381,72 TL Avukatlık hizmet maliyetinin olmasına ve davaların büyük çoğunluğunun İş Mahkemeleri davaları olduğu ve bunlarında çoğunluğunun şirket aleyhine sonuçlandığı dikkate alındığında aylık hakediş olarak Koordinasyon Kuruluna ödenen toplam 530.387,40 TL'nin şirket kaynaklarından karşılanması basiretli bir iş adamı davranılmadığı gibi şirket yönetiminde özen yükümlüğünün yerine getirilmediğini de göstermektedir. Bu bağlamda ihtiyaçtan ziyade farklı gerekçeyle hizmet alımı yapılmasının şirket kaynaklarının verimli kullanılmamasına neden olmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde, bu Kanunun amacının, kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemek olduğu belirtilmiştir. "Kapsam" başlıklı 2'inci maddesinde, belediyelerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları her çeşit şirketlerin bu Kanun'a tabi olduğu, "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde ise idarelerin bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu ifadelerine yer verilmiştir. Kanun'un 3'üncü maddesinde kanundan istisna olan durumlar, 19'uncu maddesinde ihale usulleri ve 22'inci maddesinde doğrudan temin kapsamında yapılacak alımlar sayılmıştır. Şirketin 4734 sayılı Kanun'a tabi olduğu, istisna kapsamında olmayan alımlarını ihale usulleriyle veya şartları taşıyorsa doğrudan teminle yapması gerektiği açıktır. Şirketin Belediye şirketi olan diğer bir şirketten direkt olarak hizmet veya mal alımı yapması 4734 sayılı Kanun'a göre mümkün değildir.

Şirket tarafından, 30.11.2024 tarihi itibarıyla Şirketin hukukî iş ve işlemlerinin takibinin Şirket bünyesinde tam zamanlı istihdam edilen bir avukat ve dışarıdan sözleşme ile çalışılan iki avukat tarafından yürütüldüğü, anlaşmalı olunan avukatlık ofislerinin; Şirketin taraf olduğu davaları, arabuluculuk görüşmelerini, icra takip dosyalarını, ihtarname ve ihbarnameleri ve genel olarak vekaletname ibrazı ile takibi gereken iş ve işlemleri takip ettikleri, şirket bünyesinde tam zamanlı çalışan hukukçunun; Şirket içinde yalnızca danışman olarak değil, aynı zamanda müzakereci ve yönetici olarak görev üstlendiği, Genel Müdürlük nezdinde veya diğer birimlerde oluşan hukuki sorunlarla ilgili görüş verdiği ve buna benzer pek çok görev üstlendiği, Şirkette takribi 13.000 (on üç bin) personelin çalıştığı, dolayısıyla iş ve işçi alacaklarına yönelik ihtilaflar, işe iade talepli iş davaları, hukuki meselelerin büyük çoğunluğunu oluşturduğu ve cevap tarihi tarih itibarıyla 2024 civarında derdest davalarının olduğu ve takiplerinin dışarıdan sözleşmeli çalışan avukatlar tarafından yapıldığı ifade edilmiştir.

Şirketin var olan avukatlarının hukuki işlemlerde yeterli olmadıklarına dolayısıyla danışmanlık alınmasını gerektiren sebepler makul ve nesnel gerekçelerle ortaya konulmamıştır. Ayrıca şirket cevabında da belirtildiği üzere şirketin iki adet tam zamanlı avukatı ve üçüncü kişilerden hizmet satın alma yöntemiyle istihdam edilen iki adet avukatı bulunmaktadır. Şirket cevabında belirtilen ifadelerle ilişkin yukarıda yapılan açıklamalar yeterli olup ilave açıklama yapılmasını gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Hizmet alımına ihtiyaç duyulması durumunda somut olarak belirleme yapıldıktan sonra 4734 sayılı Kanun'da belirlenen ihale usulleri veya doğrudan temin suretiyle hizmetin temin edilmesi gerekmektedir.

BULGU 40: Hurdaya Ayrılan Taşınırın Hatalı Muhasebeleştirilmesi

Çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılması gereken 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabının kullanılmadığı görülmüştür.

26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan (1) Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nin "Tekdüzen Hesap Çerçevesi, Hesap Planı ve Hesap Planı Açıklamaları" başlıklı (c) bendinde, çeşitli nedenlerle işletmede kullanılma ve satış olanaklarını yitiren stoklar ve duran varlıkların "294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar" hesabında izleneceği belirtilmiştir. Hurdaya ayrılan malların satılması halinde ise 294-Elden

Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabından çıkış yapılmalı ve Tebliğ'de belirtildiği şekilde mukayyet bedel ile satış bedeli arasındaki olumlu farkın Gelirler; olumsuz farkın Giderler Hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Bazı demirbaşların kullanım olanağı kalmadığı gerekçesiyle hurdaya ayrılmasına karar verildiği ve hurdaya ayırma işlemlerinin yapıldığı anlaşılmıştır. Ancak demirbaşlarla ilgili olarak 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına herhangi bir kayıt yapılmadığı görülmüştür.

Şirket cevabında, hurda niteliğindeki maddi duran varlıkların satışının Makine Kimya Endüstri Kurumuna yapıldığı, bu nedenle maddi duran varlıklar kaleminden 294 Hesaba Elden Çıkarılacakların tutarının ayrı takip edilmesi gerekmediği, ayrıca yıl içinde hurdaya ayrılan demirbaş tutarlarının Muhasebe Temel İlkeler ışığında önemlilik seviyesinin altında olması sebebiyle mali tablolarda bir sorun teşkil etmeyeceği ayrıca başka bir hesap sınıflandırılmasında takip edilmemesi durumunda kamu zararı ve mali kayba yol açmayacağı ifade edilmiştir. Bulguda söz konusu muhasebe kayıtlarının neden ve nasıl yapılacağına ilişkin açıklamalar yapıldığından subjektif değerlendirmeler içeren şirket cevabı ayrıca değerlendirilmemiştir.

Hurdaya ayrılan maddi duran varlıkların 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında muhasebeleştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 41: Şirketin Başka Bir Belediye Şirketine Borç Vermesi

Şirketin yüksek miktarda borcu bulunmasına ve bu borçlarını ödeyememesi nedeniyle gecikme faizine katlanmasına, Büyükşehir Belediyesine ait Şirketlere borç vermesine izin veren yasal bir hüküm bulunmamasına rağmen borç verdiği ve faiz tahsil etmediği görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında, tacirin ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği ve "Özen ve bağlılık yükümlülüğü" başlıklı 369'uncu maddesinin birinci fıkrasında; Yönetim kurulu üyelerinin ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altında olduğu ve 553'üncü maddenin birinci fıkrasında, yönetim kurulu üyeleri ile yöneticilerin kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumlu oldukları belirtilmiştir. Basiretli iş adamı gibi davranmayı tacirin ticaretine ilişkin

faaliyetlerinde herhangi bir kişiye kıyasla daha dikkatli, tedbirli, öngörülü ve yaptığı işin inceliklerine hâkim biçimde hareket etmesi olarak tanımlamak mümkündür. Şirkete ait bir faaliyette bulunulurken bunun şirketin menfaatine olması ile şirketin zarar etmesini önleyici tedbirlerin alınması gerekir.

Belediye şirketlerinin tabi olduğu mevzuat açısından ne 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ne de 5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda şirketin farklı tüzel kişiliği bulunan şirketlere borç verebileceğine ilişkin herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Yapılan incelemede Şirketin dönem başı itibarıyla Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesabında 2.973.681.985,22 TL borcu bulunmasına rağmen Büyükşehir Belediyesine ait şirketlere 2024 yılı içerisinde 691.850.000,00 TL borç verdiği ve söz konusu borçlardan tahakkuk eden 45.643.991,43 TL tutarında faizi olmak üzere toplam 737.493.991,43 TL'yi tahsil edemediği tespit edilmiştir.

Şirketin yüksek miktarda borcu bulunmasına rağmen Büyükşehir Belediyesine ait diğer bir şirketlere borç vermesinin mümkün olmadığı dikkate alınarak bu tür işlemlerin yapılmaması sağlanmalıdır.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER

EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Şirketin Finansal Sıkıntı Yaşamaması ve Tanıtım İhtiyacı Olmamasına Rağmen Reklam Anlaşması Yapılması	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır.
Şirketler Koordinatörü Olarak Yapılan Görevlendirilmenin Hukuka Uygun Olmaması	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam etmektedir. Bulgu başlığı "Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yürürlüğe Konulan İştrakler Koordinasyon Kurulu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge ile Yönergeye Göre Oluşturulan Kurulun Düzenlemelere Uygun Olmaması" şeklinde revize edilmiştir.
İzmir Büyükşehir Belediyesine Bedelsiz Olarak Gayrimenkul Tahsisi Yapılması	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır.
Personel Alım Süreçlerinde Hatalı Uygulamalar Yapılması	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır.
Belediye Şirketleri Arasında İşçi Geçişleri Yapılmasının Hukuki Dayanağının Bulunmaması	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır.
Yönetim Kuruluna Verilen Murahhas Üyelik Ücretinin Yönetim Kurulu Kararıyla Belirlenmesi	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır.
İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır.
Büyükşehir Belediyesinin Doğrudan veya Dolaylı Olarak Çoğunluk Hissesine Sahip Olduğu Şirketin Yönetim Kurulu Kararları ile Başka Şirketler Kurulması	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır.
Görevlendirilmeyen Alanlarda Şirket İçerisinde Birimlerin	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır.

Kurularak Harcamalar Yapılması ve Yurtdışında Toplantılara Katılınması			
Bağımsız Denetim Hizmet Alımının Kamu İhale Kanunu Kapsamında Yapılmaması	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır. Bulgu başlığı "Bağımsız Denetim Hizmetinin Doğrudan Alınması" olarak revize edilmiştir.
Toplu İş Sözleşmesi Hükümlerine Uyulmaması	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır. Bulgu başlığı "Toplu İş Sözleşmesi Hükümlerine Aykırı Olarak Kapsam Dışı Personel Belirlenmesi" şeklinde revize edilmiştir.
Şirket ile Müteahhit Arasında İmzalanan Protokol ve Satış Sözleşmesi Hükümlerine Uyulmaması	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır.
Vergi ve Sosyal Güvenlik Kurumu Borçlarının Vadesinde Ödenmemesi Sebebiyle Gecikme Cezası Ödenmesi	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır.
Şirketin Başka Kurumların Görev ve Yetki Alanında Yer Alan Hususlarla İlgili Harcama Yapması	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır.
4734 Sayılı Kanunda Gösterilen Yöntemlere Uymayan Alımların Yapılması	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır. Ancak Bulgu Avukatlık, Bağımsız Denetim, Tam Tasdik Raporlama ve Seyahat Harcamalarının ihale mevzuatına uygun olarak alınmamasına ilişkin 4 farklı bulgu olarak ayrıştırılarak yazılmıştır.
Kiracısı Olunan Taşınmazların Kira Bedellerinin Mevzuatta Öngörülen Tutardan Yüksek Oranda Arttırılması	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır. bulgu başlığı "Şirketin Hizmet Birimi ve Depo Olarak Kullanmak Üzere Kiraladığı Taşınmazların Kira Artışının Hatalı Belirlenmesi" şeklinde revize edilmiştir.
Şirketin Vadesi Geçmiş Alacaklarına Vade Farkı Uygulanmaması ve Alacakların Tahsilat Süreçlerinin Başlatılmaması	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır.
Şirkette Kapsam Dışı Statüde Çalışan Personele Yönetim Kurulu Kararına Aykırı Olarak Farklı Oranlarda Zam Yapılması	2023	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu husus yılı itibariyle devam ettiğinden rapora alınmıştır.